

Ref.nr.:

Saksnr:

Dato:

Foredrag til Kongelig resolusjon om verneplan for skog

1. FORSLAG

Miljøverndepartementet (MD) legger med dette fram forslag om verneplan for skog, vern av Statskog SFs grunn i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nordland fylker.

Tilrådingen omfatter 13 områder som foreslås vernet i medhold av naturvernloven, som naturreservater. Områdene utgjør et totalareal på ca. 123 km², hvorav ca. 24 km² produktiv skog. Det alt overveiende arealet er statsgrunn. Gjennom frivillig vern inngår privat skog med et areal på ca. 7 km² fordelt på 3 områder i Sør-Trøndelag.

Områdene som foreslås vernet er:

1. Vetafjellet naturreservat i Nesset og Gjemnes kommuner, Møre og Romsdal
2. Åbakkfjellet naturreservat i Gjemnes kommune, Møre og Romsdal
3. Mølmannsdalslia naturreservat i Røros kommune, Sør-Trøndelag
4. Ledalen naturreservat i Holtålen kommune, Sør-Trøndelag
5. Lokbekken naturreservat i Holtålen kommune, Sør-Trøndelag
6. Elvåsen naturreservat i Holtålen og Midtre Gauldal kommuner, Sør-Trøndelag
7. Dragåsen naturreservat i Midtre Gauldal kommune, Sør-Trøndelag
8. Dragåsvollan naturreservat i Midtre Gauldal og Holtålen kommuner, Sør-Trøndelag
9. Henddalen naturreservat i Midtre Gauldal kommune, Sør-Trøndelag
10. Samsjøen naturreservat i Midtre Gauldal kommune, Sør-Trøndelag
11. Skaumsjøen naturreservat i Rennebu kommune, Sør-Trøndelag
12. Nålbogen naturreservat i Selbu kommune, Sør-Trøndelag
13. Holmvassdalen naturreservat i Grane kommune, Nordland

Området Jervfjellet i Malvik og Trondheim kommuner i Sør-Trøndelag, som inngikk i tilrådingen fra Direktoratet for naturforvaltning til MD, foreslås ikke vernet nå (jf. kap. 10).

2. HJEMMELSGRUNNLAG

Områdene foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23. Når det gjelder hjemmelsgrunnlaget for det enkelte foreslåtte verneområde vises det til kap. 10.

3. VERNEVERDIER

De to områdene i Møre og Romsdal har regional verneverdi (to stjerner) og kan karakteriseres som varierte skogstyper med både furuskog og lauvskog. Spesielt noen av funnene av lav er interessante, med flere rødlistede arter. Deler av områdene inneholder gammel naturskog under overveiende naturlig skogdynamikk.

Alle områder i Sør-Trøndelag er vurdert å ha regional verneverdi (to stjerner), men et delområde i lokaliteten Henddalen (Hendfossen) har nasjonal verneverdi (tre stjerner). De viktigste mangler som dekkes ved vern av områdene i Sør-Trøndelag er generelle mangler som rike skogstyper, storområde, rødlistearter og lavlandsskog (i sørboreal vegetasjonssone), samt

regionale mangler som boreal naturskog, høgstaudeskog, bekkekløfter, kalkskog (serpentinfuruskog) og boreal regnskog (i Hendfossen).

Området Holmvassdalen i Nordland har viktige nasjonale verneverdier (tre stjerner). Området er viktig fordi det her er påvist en rekke rødlistede arter, stor variasjon av naturtyper, stor forekomst av rike naturtyper og store mengder død ved, samt at området er stort og god arrondert.

Samtlige områder tilfredsstiller de krav som naturvernlovens § 8 setter til områder som kan vernes som naturreservat. I to områder, Ledalen og Jervfjellet, bidrar frivillig vern på betydelige private arealer til å øke områdenes størrelse og verneverdi. Disse områdenes verneverdi er derfor høyere enn den verdi som er satt for den del som eies av Statskog SF i NINA rapport 151.

4. ANDRE INTERESSER

Historisk har skogene blitt utnyttet i ulik grad i forbindelse med bl.a. skogsdrift, beite, jakt og friluftsliv. Det er ikke aktuelt at skogbruk skal fortsette i områder som fredes som naturreservater, men annen bruk som f.eks. utmarksbeite, jakt, fiske og friluftsliv vil i stor grad kunne fortsette som tidligere.

Jakt, fiske, friluftsliv, skogbruk og beitebruk er i større eller mindre grad interesser i alle områdene. I to av områdene går kommunale vannledninger gjennom områdene. To av områdene grenser til regulerte vann. I flere av områdene er det veier. I området Holmvassdalen ligger ca 3 km av Nordlandsbanens jernbanespor innenfor reservatforslaget. To av områdene krysses av kraftledninger. Det er hytter og buer/setre i flere av områdene. Skiløyper kjøres opp i tre av områdene og i to av dem går deler av løyper knyttet til tradisjonelle skirenn. 8 av områdene som foreslås vernet i Sør-Trøndelag berører statsallmenninger.

Holmvassdalen og en liten del av Dragåsvollan (ca. 10 dekar) ligger i reinbeitedistrikt.

Alle lokaliteter ligger i LNF-områder i kommuneplanenes arealdeler. Den del av lokaliteten Ledalen som ligger på østsida av Lea inngår i område benevnt som LN FHV 12 – båndlagt av Forsvaret. Den del av lokaliteten Skaumsjøen som ligger i nedbørsfeltet til Skaumsjøen er i tillegg til å være LNF-område klausulert som nedslagsfelt for drikkevann.

5. TRUSLER MOT VERNEVERDIENE

Den mest åpenbare trussel mot verneverdiene er skogsdrift, herunder veibygging. For noen lokaliteter kan framtidig hyttebygging være en reell trussel.

6. SAKSBEHANDLING

6.1. Generelt

I 2001-2002 ble norsk skogvern evaluert av Norsk institutt for naturforskning (NINA) og SKOGFORSK på oppdrag fra MD og Landbruksdepartementet. I resultatene fra denne evalueringen (NINA fagrapport 54) ligger det en anbefaling om å øke verneomfanget til minst 4,6 % av det produktive skogarealet i landet. Evalueringen peker også på hvilke skogtyper som særlig bør prioriteres for vern.

Stortinget ga i november 2003 sin tilslutning til St. meld. nr. 25. (2002-2003) *Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand*. I denne meldingen ble det lagt fram en strategi for å styrke skogvernet og prioritere vern av skogtyper i henhold til anbefalinger fra den faglige evalueringen.

Ved behandling av Innst. S. nr.150 (2001-2002) gikk Stortinget inn for at Statskog SFs arealer skal brukes aktivt for å øke skogvernet i Norge. St. meld. nr. 25 (2002-2003) slår også fast at man vil gjennomføre nye konkrete vurderinger av Statskog SFs og Opplysningsvesenets fonds skogarealer for å identifisere aktuelle verneområder.

I april 2002 vedtok styret i Statskog SF å stille arealer til rådighet for skogvern. Blant annet på bakgrunn av dette vedtaket, er det utarbeidet en samarbeidsavtale mellom Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Statskog SF datert 26.1.2004. Idet Statskog SF er grunneier i statsallmenninger skal også statsallmenninger vurderes for vern, og samarbeidsavtalen sier noe om hvordan fjellstyrer og allmenningsstyrer i statsallmenninger skal involveres i verneprosessen.

6.2. Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal

En første verneprosess for Statskog SFs grunn i Sør-Trøndelag ble gjennomført i perioden 2004-2006, og resulterte i opprettelsen av to nye naturreservater og utvidelse av to eksisterende naturreservater.

DN har ledet arbeidet med verneplanen. I forkant av høringsprosessen har MD, LMD og DN hatt møter med sentrale organisasjoner. DN har også hatt kontakt med Sametinget i forhold til konsultasjonsavtalen som er inngått om verneprosesser. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal fylke har hatt ansvaret for kontakten med partene, utarbeidelsen av verneforslaget og gjennomføringen av en felles lokal og sentral høring. Oppstart av verneprosessen ble kunngjort i brev av 5.2.2007 fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og i brev av 16.1.2007 fra Møre og Romsdal fylke. På bakgrunn av innspill til kunngjøringen, naturfaglige rapporter om områdene, møter og befaringer har Møre og Romsdal fylke og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag utarbeidet verneforslag, som ble sendt på høring i brev datert 13.6.2007 og 26.7.2007. Møre og Romsdal fylke har oversendt sin tilråding til DN 7.9.2007 og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har oversendt sin tilråding til DN 15.10.2007.

Utkastet til verneplan ble sendt på felles lokal og sentral høring av Møre og Romsdal fylke og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag i brev datert hhv. 13.6.2007 og 26.7.2007. DN's tilråding ble oversendt til MD 24.10.2007.

Ved brev av 15.7.2008 fra MD til DN og aktuelle fylkesmenn ble det informert om gjennomføringen av nye og pågående verneprosesser på statsallmenninger hvor vern berører private bruksrettigheter. I denne vernesaken gjelder dette 9 områder i Sør-Trøndelag. Det vises til kap. 9.5. for nærmere omtale av oppfølgingen av brevet av 15.7.08.

6.3. Nordland

Verneforslag for Holmvassdalen ble oversendt fra DN til MD 28.6.2005, og inngikk da i en samlet tilråding for 36 områder på statsgrunn. 30 av disse områdene ble vernet 2.9.2005. En beskrivelse av den samlede saksbehandlingen knyttet til de 36 områdene er gitt i foredraget til kongelig resolusjon for verneplan for skog som ble vedtatt 2.9.2005. For nærmere detaljer om saksbehandlingen for Holmvassdalen vises til kap. 10.

7. VIKTIGE ENDRINGER UNDER SAKSBEHANDLINGEN

7.1. Områder

I samråd med DN ble lokaliteten Skarpåsen i Malvik kommune, beskrevet å ha to-stjerners verdi i NINA rapport 151, tatt ut før kunngjøring av igangsatt planlegging av verneplanen. Dette fordi Malvik statsallmenning totalt sett ville bli sterkt berørt om både Skarpåsen og Jervfjellet skulle bli vernet. Av de to områdene ble Skarpåsen valgt tatt ut, da den er registrert å ha noe lavere verneverdi og er mindre enn Jervfjellet.

Under sluttbehandlingen av vernesaken er det i tillegg besluttet at området Jervfjellet i Malvik og Trondheim kommuner i Sør-Trøndelag ikke foreslås vernet nå (jf. kap. 10).

7.2. Grenseendringer

Etter lokal høring er det av Fylkesmannen foreslått arealreduksjoner for lokalitetene Ledalen, Samsjøen og Jervfjellet.

For Ledalen foreslås det en endring av grensen helt i øst, slik at grensa går langs det området som er regulert av Forsvaret. Dette er en mindre justering, som i ubetydelig grad berører produktiv skog eller verneverdier.

For Samsjøen foreslås det å ta ut noe høyereliggende uproduktive arealer i tre delområder, idet flere høringsinstanser har pekt på at andelen uproduktive arealer er særlig høy i lokaliteten. Endringen berører ikke registrerte kjerneområder eller produktiv skog.

Etter forslag fra Malvik kommune foreslo Fylkesmannen for Jervfjellet å ta ut et delområde som har to gamle setervoller, idet det kan være aktuelt å ta opp landbruksvirksomhet på disse. Dette gjør at noe produktiv skog faller ut, men denne er utenfor registrerte kjerneområder og ligger i hovedsak i nordboreal vegetasjonssone.

7.3. Endring av navn

For lokaliteten som i høringsdokumentet er benevnt "Henddalen med Hendfossen" foreslås navnet forenklet til "Henddalen". For øvrig foreslås det ingen endringer av navn i denne planen i forhold til høringsforslaget.

8. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

DN avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte området. Utgifter til erstatninger og gjennomføring av erstatningsprosessen, samt merking og oppsetting av skilt er dekket innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kap. 1427 post 35.

MD kan ikke se at verneplanen har vesentlige konsekvenser for næringsvirksomhet som krever ytterligere utredning i samsvar med Utredningsinstruksen.

9. GENERELLE MERKNADER TIL VERNEPLANEN

Merknadene i kap. 9 gjelder primært områdene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal. For området Holmvassdalen, som har en annen historikk (jf. kap. 6.3.), henvises til omtale i kap. 10.

Verneforslag er sendt på høring til alle berørte grunneiere, kommuner og fylkeskommuner, samt:

Møre og Romsdal, lokal høring: NOF avd. Møre og Romsdal, Fylkeslandbrukstyret i Møre og Romsdal, Utmarkslaget i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal Bondelag, Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag, Nordmøre og Romsdal friluftsråd, Allskog BA, Skogselskapet i Møre og Romsdal, Istad Nett AS, Nesset Kraftlag/Nett AS, Statens Vegvesen Region Midt, Kommuenes sentralforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund avd. Møre og Romsdal, Naturvernforbundet i Møre og Romsdal, Møre og Romsdal Sau og Geit, Svorka Aksess as, NEAS, Molde og Romsdals Turistforening, Kristiansund og Nordmøre Turistforening, Rolf og Solveig Hindhammer, Ola K. Brakstad, Stein Brubæk, Jan Berg og Ann Toril Brakstad.

Sør-Trøndelag, lokal høring: Røros IL Orientering, Røros naturvernlag, Zoologisk forening Røros-avdelingen, Haltdalen allmenningssyre, Haltdalen fjellstyre, Singsås allmenningssyre, Singsås fjellstyre, Gauldal Energi AS, Vikvarvet Idrettslag, Undal-Holtet-Skaumsjøen veilag, Kvikne-Rennebu kraftlag A/L, Rennebu Austre grunneierlag, Rennebu Øst beitelag, Malvik allmenningssyre, Haukås allmenningssyre, Malvik fjellstyre, Strinda fjellstyre, Malvik skogeierlag, Malvik Jeger og fisk, Malvik beitelag, Malvik bondelag, Malvik bonde- og småbrukerlag, Malvik Energiverk, Malvik IL O-avd., Wing Orienteringsklubb, Mostadmark idrettslag, Selbu fjellstyre, Selbu kommunale E-verk, Allskog, Forsvarets bygningstjeneste avd. Trondheim, Forum for natur og miljø, Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag, Jordskifteverket, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Norges JFF - Sør-Trøndelag, Norsk botanisk forening – Trøndelagsavd., Norsk Ornitologisk Forening avd. Sør-Trøndelag, NTNU – Fakultet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Vitenskapsmuseet, NVE Vassdragsdirektoratet Region Midt-Norge, Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag-Hedmark, Statens kartverk Trondheim, Sør-Trøndelag Bondelag, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Sør-Trøndelag Orienteringskrets, Sør-Trøndelag Skogselskap, Televerket – Trondheim teleområde, Trondheim Energiverk AS, trondheimsregionens friluftsråd, Trondhjems Turistforening, Trønder Energi

AS, Statnett, Vegkontoret i Sør-Trøndelag, WWF-Midt-Norge, Ørland hovedflystasjon, Sykklistenes landsforening, Riast-Hylling Reinbeitedistrikt, Essand Reinbeitedistrikt.

Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag, sentral høring: Kommunal- og regionaldepartementet, statens landbruksforvaltning, Sametinget, Reindriftsforvaltningen, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Oljedirektoratet, Statens kartverk, Statens namnekonsept for Midt-Norge, Navnekonsepttjenesten for samiske stedsnavn, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norske Samers Riksforbund, Samenes landsforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges orienteringsforbund, Norges handicapforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk Institutt, Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, NTNU Ringve botaniske have, Universitetet for miljø og biovitenskap, Norges Fjellstyresamband, Statskog SF.

Vedrørende verneforslaget for Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag påpeker følgende instanser ingen eller uvesentlige konflikter, eller gir positiv tilslutning til verneplanforslaget på et mer generelt grunnlag: Universitetet i Oslo, det matematisk-naturvitenskapelige fakultetet, Biologisk Institutt, Bergvesenet, NHO Reiseliv, Statens landbruksforvaltning, Fylkeslandbruksstyret i Møre og Romsdal, Gjemnes kommune, Midtre Gauldal kommune, Statens navnekonsept for Midt-Norge, Statens vegvesen.

9.1. Merknader ved lokal høring

Norges Jeger- og Fiskerforbund i Møre og Romsdal kom med en uttalelse i brev av 20.6.2007. Som brukerorganisasjon er de opptatt av en kombinasjon mellom et godt og velfungerende vern og bruk av områdene der det er tilrådelig. Det blir opplyst at begge områdene er av de få i Møre og Romsdal med åpnet kortsalg for småviltjakt og et populært turområde for både lokalbefolkningen og tilreisende. NJFF Møre og Romsdal vil derfor påpeke viktigheten med god informasjon til brukerne. Forbundet kommer også inn på behovet for forvaltningsplaner for områdene. NJFF Møre og Romsdal vil sterkt anbefale at det sammen med etablering av reservatene blir utarbeidd forvaltningsplaner.

Reindriftsforvaltningen Sør-Trøndelag/Hedmark ber om at det i verneforskriftene tillegges at i de verneområder som er innenfor reindriftens beiteområder er det reindriftsloven som gjelder mht. reindriftens bestående rettigheter og plikter.

Riast/Hylling reinbeitedistrikt og Fæmund reinbeitedistrikt. Alle områdene i verne-planen ligger utenfor distriktsgrensene for reinbeitedistriktene. Både Fæmund rein-beitedistrikt og Riast/Hylling reinbeitedistrikt vil allikevel komme i berøring med noen av områdene i verneplanen ved at rein i perioder av året beiter i, eller trekker gjennom dem. I noen av områdene er det også flyttleier og kjøroleier som det ikke finnes reelle alternativer til. Fæmund reinbeitedistrikt kommer i berøring med Mølmannsdalslia, mens Riast/Hylling reinbeitedistrikt vil komme i berøring med Dragåsvollen, Samsjøen og Nålbogen. Dette vil si at forskriftene må tillate at reindriften kan bruke nødvendige driftsmidler innenfor områdene og at man under utøvelsen av reindrift kan ta nødvendig trevirke til varme under oppholdet der, uten å måtte søke. Nødvendige driftsmidler vil være snøscooter på snødekt mark og kjøretøy på barmark. Disse endringene i verneforskriftene er nødvendige for at det ikke skal oppstå en uholdbar situasjon hvor reindriften til stadighet bryter verneforskriftene i sin utøvelse av reindrift.

Fylkeslandbruksstyret i Sør-Trøndelag slutter seg til landbruksdirektørens konklusjon, men vil understreke at avgrensning av de enkelte områder må reduseres til det høyst nødvendige for å oppfylle formålet med barskogvernet. Landbruksdirektørens konklusjon er:
"Sammenlignet med vern på privat eiendom medfører vern på Statsgrunn/ statsallmenninger mindre konflikter. Foreliggende verneplan har således relativt små konflikter i tilknytning til landbruksinteressene.

Det er flere metoder for å vurdere hvor godt de ulike verneforslagene oppfyller mangler i dagens skogvern. Landbruksdirektørene tilrår at vernemyndigheten utarbeider ett ensartet sett med kriterier for slike vurderinger. Ut fra foreliggende materiale kan det se ut til at vern i nordboreal sone er klart overrepresentert og at foreliggende verneplan styrker denne skjevheten. Landbruksdirektøren merker seg at det totale arealet som foreslås vernet er stort i forhold til produktivt areal og at dette er spesielt synlig for tre av områdene. Dersom det er forenlig med verneformål, bør dette vurderes i den endelige avgrensningen.

Landbruksdirektøren har utover dette ikke spesielle merknader til de enkelte verneområder, men tilrår at arealavgrensning av de enkelte områdene vurderes nærmere basert oppfyllelse av mangler i dagens skogvern, registreringene av kjerneområder, konsekvenser for allmenningsberettigede, infrastruktur og muligheter for annen næringsvirksomhet, der dette er forenlig med verneformålet."

Statskog SF stiller seg positivt til å bidra til realiseringen av målsettingen om å styrke skogvernet i Norge og i den forbindelse legges de faglige vurderinger som er gjort i NINA fagrapport 54 og NINA Oppdragsmelding 769 til grunn, samt formuleringene om økt skogvern i St. meld. nr. 25 (2002-2003). I tillegg til å bidra til å oppfylle nasjonale mål for vern av skogområder, har Statskog SF også som hovedmål å skape og sikre lønnsomme arbeidsplasser gjennom forretningsmessig utnyttelse av eiendommer til beste for lokalsamfunnet og Statskog SF. Statskog SF er opptatt av at bidraget til skogvernet skjer på en arealeffektiv måte. I høringsuttalelsen til den enkelte lokaliteten er det derfor lagt vekt på følgende hovedmomenter, idet det legges til grunn at formålet er skogvern og måltallet er produktivt skogareal:

- En ytre avgrensning som minimerer arealene av snaufjell og vatn.
- En ytre avgrensning som i minst mulig grad hindrer økonomisk virksomhet, i forhold til skogarealer med spesielt høy skogbruksverdi slik disse framstår som yngre skog i hogstklasse I, II og III og i forhold til annen økonomisk virksomhet (vannkraft, grus/mineraler, hyttefelt m.v.).
- En ytre avgrensning eller verneregler som sikrer adkomsten til tilgrensende områder
- En ytre avgrensning eller verneregler som ivaretar forholdet til eksisterende virksomhet som ikke er forenlig med verneformålet.

Det redegjøres for at det er vernet minimum 174 km² produktiv skog i Trøndelag utover det som Oppdragsmelding 796 viser, dvs. at det totalt før denne vernerunden er vernet 286 km² produktiv skog i Trøndelag. Suppleringsbehovet er mao. i dag langt mindre enn det som Oppdragsmelding 796 viser. De 174 km² ligger i hovedsak i mellom- og nordboreal vegetasjonssoner og i disse to sonene er dermed behovet for vern langt på vei oppfylt. Statskog mener på denne bakgrunn at:

- Det ikke er behov for ytterligere vern av skog i nordboreal sone
- Kun de mest verneverdige områdene (****/****) i mellomboreal sone bør vernes.
- Det ikke er behov for å utvide områder i mellomboreal sone inn i nordboreal sone
- Arealer i sørboreal sone kan vernes.

Høringsrapporten bekrefter at verneomfanget i nordboreal sone er oppfylt med god margin. Det settes spørsmålstegn ved tallene i høringsrapporten, idet den har lavere tall for vernet skog pr. 2007 enn det NINA Oppdragsmelding 796 har pr. 2002 for sonene boreonemoral, sørboreal og mellomboreal. Statskog mener at de tillegg de har påpekt i vernet skog også har arealer i mellomboreal sone. Statskog mener at dette støtter opp under deres syn om at det ikke er behov for ytterligere vern i nordboreal sone og kun områder med høye verneverdier i mellomboreal sone tas inn i verneforslaget.

Kun 31 % av arealene i de 11 områdene er produktiv skog, varierende fra 9 % til 100 %. For flere av områdene mener Statskog det er tatt med unødvendig store ikke produktive skogarealer og disse bør derfor reduseres.

Verneprosessene i de to Trøndelagsfylkene bør synkroniseres slik at vernebehovet kan balanseres innenfor hele regionen. På den måten vil en unngå å verne arealer som kunne komme til nytte på andre områder i samfunnet som ideell aktivitet og næringsaktivitet.

I 3 av verneforslagene innlemmes eksisterende bilveger. Forskriftene setter forbud mot motorisert ferdsel og gir tillatelse til vedlikehold. Vegene har snuplass/parkeringsplass i enden. Dersom den ikke tillates benyttet helt ut kan det være behov for å etablere nye ved reservatgrensen. Vegene vil også være til nytte for andre interesser enn skogbruksvirksomhet. Bl.a. hytteiere, setereiere, jegere, fiskere, friluftsliv, oppsyn m.m. Det bør derfor være tillatt uten søknad å benytte eksisterende veger med motorkjøretøyer. For de områder som har veger, foreslås følgende nye punkt under § 3: *"Bruk av bil, motorsykel og andre motoriserte hjulkjøretøy er tillatt på eksisterende bilveger", alternativt "Motorisert ferdsel (bruk av bil, motorsykel og andre motoriserte hjulkjøretøy) er tillatt på eksisterende bilveger."*

Haltdalen fjellstyre mener at for alle områder i Holtålen kommune gjelder at kjøring med 6-hjuls terrengsykkel må likestilles med beltegående kjøretøy for uttransport av skutt storvilt.

9.2. Merknader ved sentral høring

Statens navnekonserter for Midt-Norge har ingen merknader til de foreslåtte navn.

Statnett opplyser at de ikke har kraftledninger i området, men at ett av alternativene for en ny 420 kV ledning fra Mo i Rana til Møre går rett nord for de planlagte verneforslagene i Møre og Romsdal.

Norges Naturvernforbund sentralt og fylkeslaget i Møre og Romsdal uttaler i brev av 10.7.2007 at de slutter seg til det fremlagte forslaget til vern av de to skogsområdene. Det er her snakk om meget verdifulle, sjeldne og spesielle områder, begge av nasjonal verdi, som det er svært viktig å få supplert verneplanen for skog med. Vi henstiller derfor til fylkesmannen, etter avsluttet høring, om ikke å foreta noen beskjæringer i den foreslåtte avgrensing av reservatene.

Norges Naturvernforbund (felles uttalelse med fylkeslaget i Sør-Trøndelag) har ingen kommentarer til lokalitetene Lokbekken, Elvåsen og Dragåsvollan. De mener verdiene av tilnærmet opprinnelige og i moderne tid nærmest uberørte skogområder i dag bør veie tyngre enn næringsinteresser. Mange tidligere uthogde skogsmiljøer vil med tiden kunne tilbakeføres bare de får være i fred. Skarpåsen-Engseterberga er et skogsområde som en ut fra et langsiktig perspektiv ikke har råd til å overse. Tradisjonell bruk av utmarka, som husdyr på beite, er akseptabelt, men en må gå varsomt fram med aktiviteter som ikke direkte kan karakteriseres som bærekraftige, eks. utstrakt motorferdsel. Opplevelsesaspektet må i dag stå sterkere enn tidligere. Naturreservater er viktige i forhold til forskning og naturopplevelser. Med lokalitetene Skaumsjøen, Henddalen og Ledalen åpnes nå en mulighet for å knytte disse verdifulle skogområdene til allerede eksisterende Forollhogna nasjonalpark, noe som er positivt. Denne verneplanen oppfattes som en første forsiktige start av skogvern i Trøndelag for å oppfylle behovet i det norske barskogvernet og videre målene om stans i tapet av biologisk mangfold innen 2010. Verneforslagene støttes, og det bes om at områdene vernes i sin helhet uten de arealinnskrenkninger som Statskog SF foreslår. Som høringsrapporten viser, ligger vernet skog langt under de faglige anbefalingene, slik at det er påkrevd at områdene vernes i sin helhet.

Oppstartsmelding og utarbeidelse av verneplan for områdene Skarpåsen og Høgbrenna etterlyses. Begge disse fremstår som klart verneverdige og oppfyller viktige mangler i skogvernet. Høgbrenna er verdifullt ved at det ligger i lavlandet i sørboreal sone. Skarpåsen er verdifullt ved at det ligger i sone 3a, hvor bare 0,6% av den produktive skogen er vernet og ved at det i stor grad består av skog i mellomboreal sone, hvor bare 0,9 % av skogen er vernet. Registreringer i sammenheng med en eventuell utvidelse av Grytdalen naturreservat nordøstover på statsallmenningen og på eldre skog på privat grunn savnes, jf. rapporten fra NINA-gruppen.

Friluftsrådenes Landsforbund har i detalj tatt for seg lokaliteten Jervfjellet (jf. kap. 10), siden dette er et meget viktig friluftsområde. De ser at forskriftene for de andre områdene også i utgangspunktet er restriktive ovenfor friluftsliv. I de aller fleste tilfeller vil ikke tradisjonelt

friluftsliv ha noen negativ effekt på barskogvernet. De ber derfor om at deres forslag til endringer også tas i betraktning i de andre 10 områdene i planen.

Norsk Ornitologisk Forening uttaler i brev av 27.8.2007 at de er positive til verne-forslagene i Møre og Romsdal. Spesielt verdifullt er lauvskog med ulik alder og god kontinuitet for flere hakkespettarter. Til verneforskriftene påpekes det at uttak av fremmede treslag må foregå etter en godkjent skjøtselsplan der målsettingen må være en mer naturlig og flersiktig skogstype, og med stedegne og naturlig tilhørende treslag.

Riksantikvaren forutsetter at detaljerte kommentarer til verneplanen mhp. kulturminneforvaltningen ivaretas av de regionale ledd i fylkeskommunen og Sametinget.

Sametinget har foreløpig ingen merknader, og avventer høringsrunden og vil evt. komme tilbake til saken senere i planprosessen. De vil da vurdere evt. behov for konsultasjoner om saken med DN og/eller MD. De ber om at Fylkesmannen oppsummerer, gjerne i et eget notat, evt. samiske interesser som fremkommer i høringsrunden.

Norges fjellstyresamband (NFS) viser til at vern av skog på statsallmenning i Sør- og Nord-Trøndelag berører private bruksretter. De har derfor bedt Landbruks- og matministeren og Miljøvernministeren om at verneprosessene gjennomføres som frivillige verneprosesser. De har ikke merknader til vern av rene statlige eller private areal. For lokalsamfunn med bruksrett på statsallmenning vil vern være like omfattende og ha de samme konsekvensene som vern av privat grunn. Fjellstyrene er generelt ikke motstandere av vern på statsallmenning, men det er viktig at vern ikke må komme i veien for ei eventuell aktiv setring/beiting i framtida. Fjellstyrene er videre opptatt av at bruksrettene må få anledning til å utvikle seg med "tida og tilhøva". En forutsetning for at vern ikke skal bli oppfattet som problematisk er at avgrensningene blir gjort i samsvar med lokale ønsker og at nødvendige lokale behov blir ivaretatt i så stor grad som mulig i verneforskriftene. Det er viktig at verneforskriftene bare regulerer aktiviteter som er en direkte trussel mot formålet med vernet. Vernemyndighetene må bli mer kritiske i valg av verneområder i forhold til biologiske kvaliteter og påpekte mangler ved skogvernet. Statsallmenningene kan i utgangspunktet bidra med større sammenhengende områder over 10 km². Delplan II skiller seg fra delplan I ved at det i denne planen blir foreslått vernet mange små arealer, til og med under 1000 dekar. Flere av disse fyller ingen påviste mangler i skogvernet. Formålet med verneplanen er å verne barskog med påviste mangler, og ikke for eksempel å utvide Forollhogna nasjonalpark. De får inntrykk av at det er viktigere å oppnå en verneprosent for produktiv skog på 4,6 % enn faktisk å verne barskogareal som har etterlyste kvaliteter.

I forbindelse med opprettelse av skogreservater på statsallmenninger forutsetter NFS at eventuelle nye oppsynsoppgaver blir lagt til fjelloppsynet. Oppsyn vil løses mest rasjonelt ved å bruke et oppsynsapparat som allerede finnes i verneområdene. En styrking av SNO kan resultere i en uønsket nedbygging av fjelloppsynet.

NFS mener det er viktig med lokal forvaltning av de foreslåtte naturreservatene.

NFS mener at det foreslåtte vernebestemmelsene er for strenge og at de innebærer en unødvendig detaljstyring av bruken av områdene. Generelt mener NFS at vernereglene må utformes og praktiseres slik at intensjonen i fjelloven blir ivaretatt. Det må legges til rette for beiting og aktiv bruk av setrer, der slike eksisterer.

Bruk av virke i forbindelse med vedlikehold/restaurering av eksisterende bygninger må tillates, likeså hogst av ved til setrer, hytter og buer som ligger i verneområdene.

I § 5 må det tas inn et punkt der det blir åpnet for oppsetting av nybygg i forbindelse med oppstart av setring innenfor barskogreservat. I områder med seter bør det også være et mål at setervollen kan holdes åpen og at bygningsmassen kan vedlikeholdes og oppgraderes.

I § 5 må det åpnes for oppføring av fjellstyrehytter, samt gjeterbuer/oppsynsbuer, ved behov.

NFS mener at bruk av hest må være tillatt, herunder til bruk i ”grønn turisme”.

I § 4, punktet om bålbrenning, må dette endres til ”skånsom bruk av trevirke til bålbrenning”.

Overskrifta i § 5 må endres til ”Unntak etter søknad”.

I utkast til verneforskrift er det i § 5 tatt inn et underpunkt under punkt 1 om uttransport av felt storvilt med annet kjøretøy enn lett terrengkjørende beltekjøretøy. Dette må også tas inn i utkastet til verneforskrifter for Nord-Trøndelag.

NFS mener at merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier skal kunne skje uten søknad.

Kultiveringstiltak i forbindelse med vilt og fiske må ha tillatelse etter annet lovverk. Dette er tiltak som må stå under § 4, generelle unntak. Fjellovas bestemmelser om jakt, fangst og fiske er også gjeldende lovverk, og dette må gå fram av verneforskrifta.

Under § 5 må det, avhengig av lokale forhold, tas inn punkter om at det etter søknad kan åpnes for:

- merking, rydding, skilting av nye stier og løyper, samt omlegging av eksisterende stier og løyper i medhold av forvaltningsplan
- Transport av varer, utstyr og ved til hytter og setre.
- Gjenoppbygging av bygninger som er ødelagt ved brann eller naturskade.
- Bruksberettigete kan søke om oppsetting av nybygg i forbindelse med oppstart av setring.
- Oppføring av fjellstyrehytter ved dokumenterte behov
- Uttak av trevirke for restaurering av bygninger i verneområdet
- Bygging av bruer og legging av klopper.
- Oppsetting av gjerder.
- Bruk av naturreservatet til miljøtilpasset reiselivsvirksomhet i samsvar med forvaltningsplan.
- Bruk av kløvhest utenom eksisterende veier
- Hogst av ved til setre og hytter i reservatene.

9.3. Fylkesmannens tilrådning

9.3.1. Fylkesmannens tilrådning om generelle forhold

Reindrift

I følge kart over reinbeiteområdene på hjemmesidene til Reindriftsforvaltningen, er det bare de ca. 10 daa av lokaliteten Dragåsvollan som ligger i Holtålen kommune som er innenfor reinbeiteområde. Beiting er generelt tillatt i områdene, slik at reinbeite dermed vil være tillatt på den del av lokaliteten Dragåsvollan som ligger innenfor reinbeitedistrikt.

Fylkesmannen forstår at rein kan komme i berøring med lokaliteten Mølmannsdalslia ved flytting av rein tur/retur fra sommer- til vinterbeiter, samt på grunn av at avstanden til Fæmund reinbeitedistrikt er relativt kort (ca. 3 km). Fæmund reinbeitedistrikt er i første rekke vinterbeitedistrikt, slik at snøscooter i første omgang er relevant kjøretøy i reindriften. Fylkesmannen vil foreslå et nytt punkt under § 4, som lyder: ”*Bruk av snøscooter i reindrift*”.

Lokalitetene Nålbogen og Dragåsvollan grenser opp til Riast/Hylling reinbeitedistrikt. Fylkesmannen ser at det kan være aktuelt å ta seg gjennom disse områdene for å komme til reinbeitedistriktet, samt i forbindelse med tilsyn med dyr i randområdene av distriktet. I forslaget til forskrift for Dragåsvollan er det i § 5 punkt 1a tatt inn at det etter søknad kan gis tillatelse til nødvendig motorferdsel i forbindelse med beitebruk. Dette vil også kunne dekke

reindriftas behov. I det dette er et relativt lite område, bør det bare unntaksvis være behov for motorferdsel i reindrift, og denne foreslås derfor å være søkepliktig. Det foreslås derfor ikke endringer i forskriften for Dragåsvollen.

I Nålbogen er det ikke gitt tilsvarende åpning for motorferdsel i beitebruk som i Dragåsvollen, annet enn til selve setervollen Nålbogen. Dette er neppe tilfredsstillende for reindrifta. Det foreslås her tilføyelser i forskriften for å imøtekomme reindriftas behov. Motorferdsel på snødekt mark med snøscooter foreslås tatt inn i § 4, og motorferdsel på barmark i § 5. Dette for å synliggjøre at terskelen for å tillate barmarkskjøring er høyere enn for kjøring på snødekt mark, samt for å ha muligheten til å kunne sette vilkår for motorferdselen på barmark i forhold til omfang, type kjøretøyer og valg av kjøretøyer. Konkret foreslås dermed følgende punkt i tillegg i § 4: ” *”Bruk av snøscooter i reindrift.”* Følgende tilleggspunkt foreslås i § 5: ”*Bruk av lette terrengkjøretøyer i reindrifta på barmark.”*

Samsjøen ligger over 10 km unna grensa for reinbeitedistriktet, og det bør normalt ikke være behov for bruk av kjøretøyer i reindrifta i dette området, heller ikke for å transportere seg inn i reinbeitedistriktet. Det er flere gamle setre og setervoller omkring Samsjøen. Det har i verneprosessen ikke vært fremmet behov for motorferdsel knyttet til beitebruk i dette området og slik bruk er derfor ikke tatt inn i forskriften. Fylkesmannen ser imidlertid at det generelt er en økt interesse for utmarksbeite i landbruket, noe som kan medføre økt utmarksbeite også omkring Samsjøen. For å ha mulighet til å imøtekomme et framtidig behov for motorferdsel i beitebruk foreslås det derfor et nytt punkt f i forskriftens § 5 punkt 1, som heter: ”*beitebruk.*” Dette vil dermed også kunne dekke eventuelle behov i reindrifta.

Bålbrenning med tørrkvist eller medbrakt ved er tillatt i alle de aktuelle områdene som reinbeitedistriktene nevner i sin uttalelse. Dette skulle dekke behovet som reindrifta har for nødvendig virke til varme.

Vernestatus i skog i Trøndelag

Fylkesmannen har i verneplanen gjort en analyse av vernestatus i Trøndelag, sett i forhold til målsettingen om vern av minst 4,6 % produktiv skog i Norge. Dette er gjort for å sette denne verneplanen inn i en regional sammenheng og for å se på hvordan den kan bidra i forhold til nasjonale målsettinger. Flere høringsparter etterlyste også en slik analyse, idet de anså dette som viktig i prosessen.

I følge høringsrapporten er det vernet 235 km² produktiv skog i Trøndelag pr. 01.01.2007, noe som utgjør 2,3 % av den produktive skogen. Statskog mener at det er vernet i alt 261 km² produktiv skog, noe som er 2,5 % av den produktive skogen. Fylkesmannen ser ut fra tallmaterialet i Statskog SFs uttalelse at en ikke har fått med seg alt av produktiv skog i første rekke i nyere verneområder i Nord-Trøndelag. Totaltallene fra Statskog for vern av skog i Trøndelag bestrides derfor ikke, selv om en ikke har hatt muligheten til å verifisere alle tall.

Fylkesmannen merker seg at statistikken over vernet skog i Trøndelag er noe forskjellig i NINA Oppdragsmelding 796 og i Fylkesmannens høringsrapport når det gjelder vernet skog i ulike vegetasjonssoner. For boreonemoral og sørboeral vegetasjonssoner er forskjellene relativt små. I mellomboreal er forskjellen betydelig, idet NINA Oppdragsmelding 796 opererer med 71 km² mens høringsrapporten sier 52 km². 71 km² gir en vernet andel skog i mellomboreal vegetasjonssone på 1,2 %. De 174 km² produktiv skog som Statskog SF viser til er vernet utover det som framgår av NINA Oppdragsmelding 769 er i hovedsak vernet gjennom nasjonalparkplanen, og utgjør i første rekke skog i nordboreal vegetasjonssone. Produktiv skog i Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark utgjør en betydelig andel av disse 174 km² (anslått til ca. 75 km² i høringsrapporten), og dette er i all hovedsak skog som ligger i nordboreal vegetasjonssone. Likeså ligger praktisk talt all produktiv skog i Børgefjell, Skarvan og Roltdalen og Forollhogna nasjonalparker i nordboreal vegetasjonssoner, samt all produktiv skog i Flensmarka naturreservat. Hoveddelen av den produktive skog som Statskog SF mener skal komme i tillegg i Femundsmarka nasjonalpark ligger også i nordboreal vegetasjonssone. I sum ligger dermed

langt over 100 km² av de 174 km² som Statskog SF mener mangler i statistikken over vernet skog i nordboreal vegetasjonssone. Om en legger til 50 km² (noe som sannsynligvis er for høyt) til de 71 km² som NINA Oppdragsmelding 769 sier er vernet i mellomboreal vegetasjonssone i Trøndelag blir resultatet at vernet andel er på 2,1 %. Konklusjonen blir dermed at det ytterligere er behov for et betydelig nytt vern i mellomboreal vegetasjonssone i Trøndelag før man når målsettingen om vern av minimum 4,6 % av produktiv skog. De områder i denne verneplanen som har arealer i mellomboreal vegetasjonssone må ses i lys av denne konklusjonen.

Det er videre klart at det er vernet betydelig mer enn 4,6 % av den produktive skogen i nordboreal vegetasjonssone i Trøndelag, anslagsvis 9 % om en tar med de tilleggsarealene som Statskog SF viser til er vernet, men som ikke inngår i materialet i høringsrapporten (i alt 26 km², som alt overveiende ligger i nordboreal vegetasjonssone). Den relativt høye verneandelen i nordboreal vegetasjonssone er hovedsakelig oppnådd ved gjennomføringen av nasjonalparkplanen, der i første rekke Blåfjella-Skjækerfjella nasjonalpark, men også Skarvan og Roltdalen nasjonalpark, samt utvidelsene av Børgefjell og Femundsmarka nasjonalparker har bidratt tungt. Det er naturvernmessig og økologisk fornuftig at slike store, sammenhengende urørte naturområder favner om naturtyper fra fjellet og ned i de produktive skogområdene som har vernekvaliteter. I denne sammenheng vises det til følgende anbefaling i NINA Oppdragsmelding 769: *”Den relative arealfordeling av områder i ulike landsdeler og vegetasjonssoner for å tilgodese ulike verneformål (store skogområder, spesielle skogtyper) bør betraktes pragmatisk, slik at en tilstreber å dekke områder med viktige naturkvaliteter på regional basis best mulig, uten å forholde seg helt fast til arealanslagene i tabellene nedenfor. Disse arealanslagene for verneomfang må kun betraktes som veiledende for hver kombinasjon av landsdel og vegetasjonssone. Særlig for store områder som skal fange opp eksisterende gammelskog, kan det være vanskelig å tilfredsstille en arealfordeling som skissert i tabellene, slik at en her bør fokusere på egnete områder der disse faktisk finnes.”*

Den gjennomgang som er gjort i høringsrapporten viser at det er betydelige forskjeller i skogvernet mellom ulike skogsoner og mellom ulike vegetasjonssoner. Det viser seg at det kan være vanskelig å dekke opp skogvernet i forhold til alle ulike kriterier, og samtidig ha krav om at områdene skal være minst mulig påvirket av flateskogbruket, om man stopper vernet på nivå 4,6 % for et bestemt kriterium, for eksempel en vegetasjonssone.

Det er eksempelvis store biologiske og klimatiske forskjeller innenfor nordboreal vegetasjonssone fra kystnær oseanisk skog til de kontinentale furuskoger i Rørosdistriktet. Det er således ikke et godt argument mot videre vern i nordboreal vegetasjonssone i for eksempel den kystnære sonen 1b at det allerede er vernet et stort areal kontinental furuskog i Rørosdistriktet. Således bør det også kunne vernes furuskog i Oppdalsdistriktet i nordboreal vegetasjonssone, hvor det pr. i dag ikke er vernet skog i det hele tatt, selv om en samlet har passert minimumsnivået på 4,6 % vern i nordboreal vegetasjonssone i Trøndelag.

Ut fra den geografiske fordeling mellom privat eid og offentlig eid areal vi har i Trøndelag, så vil det bli en overvekt mot nordboreal vegetasjonssone, dersom vernet skal dekke de forutsatte kriterier best mulig, samtidig som at offentlig eid areal skal prioriteres og at verdifulle områder skal vernes der de faktisk ligger.

Situasjonen er den samme i Sverige og Finland når det gjelder fordeling av vernet skog i forhold til vegetasjonssoner, idet det i disse land også er overvekt av vern i nordboreal vegetasjonssone (NINA fagrapport 54). Eksempelvis er 32 % av den produktive skogen i nordboreal vegetasjonssone i Finland vernet, og i Sverige er 43 % av fjellnær produktiv skog vernet.

I tillegg vil Fylkesmannen bemerke at DN bør bidra til at det blir en mer komplett og oppdatert statistikk over vernet skog i Norge, fordelt både på skogregioner slik de er definert i høringsrapportens figur 1 og som vegetasjonssoner slik disse er definert i nasjonalatlas for Norge, slik at en unngår de uklarheter om de faktiske forhold som her er avdekket mellom NINA, Statskog SF og Fylkesmannen.

Statistikk for verneområder i skog viser at andelen produktiv skog gjennomsnittlig er ca 1/3, så også i denne verneplanen. Det er to av områdene som i betydelig grad ligger under dette gjennomsnitt, Henddalen og Skaumsjøen. I lokaliteten Henddalen er det med en del uproduktivt areal i sør, for å få til en kobling/sammenheng mot Forollhogna nasjonalpark. Fylkesmannen mener at en slik sammenheng mot nasjonalparken er viktig og en anbefaler derfor ikke å ta ut uproduktive arealer som vil bidra til at denne koblingen faller bort. Samsjøen er høyereliggende skog i det boreale taigaelementet, som naturlig består av spredte bestand sammen med uproduktive tresatte arealer og myr. Andelen produktiv skog blir dermed lav (9 %). På bakgrunn av uttalelsene fra Statskog SF og fylkeslandbruksstyret foreslås det å ta ut ca. 1600 daa høyereliggende uproduktive arealer i Samsjøen, slik at andelen produktiv skog økes til 10 %.

Det er jevnlig kontakt mellom Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag når det gjelder verneprosessene på Statskog SFs grunn. Omfanget av registrerte områder med vernekvaliteter er betydelig større i Nord-Trøndelag enn i Sør-Trøndelag, jf. NINA rapport 151. Slik sett betyr det lite for prosessen og prioriteringene i Nord-Trøndelag om alle 11 områdene i denne planen blir vernet, idet de kun utgjør 0,2 % av den produktive skogen i Trøndelag. Det bør videre være en geografisk spredning på verneområdene i region Trøndelag, noe som tilsier at Sør-Trøndelag bør ta sin del, i dette tilfellet i form av de 11 områdene i denne planen. En kan på denne bakgrunn derfor ikke se at det er noe til hinder for at denne verneplanen kan vedtas, selv om prosessen ikke i større grad er koordinert med prosessen i Nord-Trøndelag.

Registrerte lokaliteter som ikke er med i verneplanen

I NINA rapport 151 er det registrert to områder i Malvik/Trondheim, Skarpåsen og Jervfjellet, begge med to-stjerners verneverdi. Idet Skarpåsen i sin helhet og storparten av Jervfjellet ligger innenfor Malvik Statsallmenning, som av Statskog SF og allmenningsstyret er definert som en underskuddsallmenning, anbefalte Fylkesmannen ovenfor DN at Skarpåsen ble tatt ut, for å dempe konfliktgraden. DN ga sin tilslutning til dette, og Fylkesmannens anbefaling står også ved lag etter denne høringen. Skarpåsen ble valgt tatt ut fordi det er det minste av de to områdene og fordi vernekvalitetene er vurdert å være noe lavere i NINA rapport 151. Skarpåsen har dog kvaliteter som forsvaret vern etter naturvernloven. På bakgrunn av uttalelsen fra Norges Naturvernforbund, overlater herved Fylkesmannen til sentrale myndigheter å bestemme om det skal kjøres en verneprosess for lokaliteten Skarpåsen.

Når det gjelder de mindre lokalitetene langs Gaula, valgte Fylkesmannen ut fra foreløpige rapporter fra registratorene å kjøre verneprosesser for lokalitetene Lokbekken, Elvåsen og Dragåsvollan, som alle kom ut med to-stjerners verdi. Høgbrenna hadde i den foreløpige rapporten en til to-stjerners verdi. Fylkesmannen har lagt til grunn at områdene bør ha minst to-stjerners verdi for at de skulle være med i verneprosessen. Ut fra den foreløpige rapporten ble derfor Høgbrenna vurdert å ha for liten verneverdi til at en innlemmet området i denne verneprosessen. Fylkesmannen ser i den endelige NINA rapport 268 at Høgbrenna har fått oppjustert sin verneverdi til to-stjerners verdi og derfor burde vært med i verneprosessen. I dette tilfellet er Fylkesmannen enig med Norges Naturvernforbund og anbefaler at Høgbrenna blir med i sluttrunden for vern på Statskog SFs områder i Sør-Trøndelag, sammen med relevante lokaliteter på Fosen.

Fylkesmannen vil ikke anbefale at det startes en verneprosess videre østover i Husdal statsallmenning, for å utvide Grytdalen naturreservat, da de delområder som ble vurdert å være av størst verdi i Husdal statsallmenning ble vernet ved kgl. res. av 22.12.2006. Områdene videre østover på allmenningen er mer påvirket av skogsdrift og vurderes dermed å ha begrenset verneverdi. Det er videre et poeng at det ble framforhandlet en løsning for vern i Husdal statsallmenning ble akseptert av allmenningsstyret. En anser det derfor som konfliktfylt å komme tilbake med en ny verneprosess der.

Lokaliteter som grenser til verneområdene i Forollhogna

Fylkesmannen er enig med Norges Naturvernforbund i at det er en betydelig tilleggskvalitet ved lokalitetene Ledalen, Henddalen og Skaumsjøen at de grenser til verneområder i Forollhogna.

Disse områdene bør vernes bl.a. for å øke spennvidden i økosystemer i verneområdene i Forollhogna, selv om storparten av skogen ligger i nordboreal vegetasjonssone. Det foreslåtte Ledalen naturreservat vil, sammen med skog i Ledalen landskapsvernområde med plantelivsfredning i nærliggende områder i Forollhogna nasjonalpark (Øggdalen), bli et storområde med i overkant av 10 000 dekar produktiv skog.

Forholdet til frivillig vern

Skogvern i Norge skjer nå på to måter, frivillig vern på privat grunn og vern på Statskog SFs grunn samt på Opplysningsvesenets fonds eiendommer. Statskog SF har fått beskjed om å stille sine eiendommer til disposisjon for skogvern. Dette gjelder også statsallmenninger, slik Fylkesmannen oppfatter retningslinjene for vern av skog på Statskog SFs grunn. Dette tilsier at vern av skog på statsallmenninger ikke behøver å skje som frivillig vern, slik noen av høringspartene påstår. Dette er også formidlet fra Fylkesmannen i møter med disse parter. Fylkesmannen har fått i oppdrag fra DN også å utrede vern av skog på statsallmenninger som ledd i arbeidet med vern av Statskog SFs grunn, noe som dermed er gjort i denne planen. Vi ser det slik at sentrale myndigheter derfor må avklare forhold omkring rammene for vern av skog på statsallmenninger, om de anser det nødvendig.

Generelt om avgrensning og verneverdier

Avgrensningen av det enkelte område er diskutert med Statskog SF, allmenningsstyrene og fjellstyrene, og Fylkesmannen har foretatt avveininger i forhold til sitt oppdrag om verneplanen og lokale brukerinteresser både når det gjelder avgrensning og vernebestemmelser. I noen områder er det ikke enighet mellom Fylkesmannen, Statskog SF, allmenningsstyrer og fjellstyrer om disse forhold, noe det er nærmere redegjort for i kap. 10 for det enkelte område.

De områdene som inngår i verneplanene for vern av skog på Statskog SFs grunn er de mest verneverdige som er funnet på deres eiendommer og alle områdene i denne planen tilfredsstiller de krav til vernekvaliteter som settes for vern i medhold av Lov om naturvern. Alle områdene bidrar til å oppfylle mangler ved dagens skogvern, jf. hvordan dette er beskrevet i NINA rapport 151 og 268, selv om mangeloppfyllelsen er vurdert å være liten for to lokaliteter (Jervfjellet og Ledalen). Ingen lokaliteter har ingen mangeloppfyllelse, slik NFS uttaler. De små lokalitetene (under 1000 dekar) har alle middels mangeloppfyllelse og flere ligger i sørboreal vegetasjonssone, hvor det er et stort behov for videre vern, og hvor påvirkningsgraden generelt er så vidt stor at det er vanskelig å finne større verneverdige områder.

9.3.2. Fylkesmannens tilråkning om forhold knyttet til forskriftene

Vernebestemmelsene for det enkelte området bygger på en mal utarbeidet av DN. Når det gjelder de mer generelle ønsker om endringer av malen for forskriftene som særlig NFS tar opp, må dette vurderes av DN. Fylkesmannen går ikke nærmere inn på disse.

Generell ferdsel og friluftsliv

Bestemmelsene i de foreslåtte naturreservatene er ikke til hinder for privatpersoners tradisjonelle og hensynsfulle friluftsliv til fots. Det er kun ferdselsformer som sykling og riding, samt mer omfattende bruk/organisert bruk som er regulert, det vil si ferdselsformer som kan medføre skade på naturmiljøet. Slik regulering anses nødvendig for at en i naturreservater skal ha mulighet for å styre aktiviteter som over tid kan virke negativt inn på vernekvalitetene. Det foreslås derfor ikke generelle endringer av forskriftene for områdene i denne verneplanen, unntatt noen justeringer for lokaliteten Jervfjellet og det vises i den sammenheng til kap. 10, hvor dette er nærmere omtalt.

Fylkesmannen mener at det kan være aktuelt å styre hvordan merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier skal skje og vil derfor ikke foreslå å flytte denne bestemmelsen til § 4.

Miljøtilpasset reiselivsvirksomhet er å betrakte som organisert virksomhet og kan tillates etter søknad under § 5, om aktiviteten vurderes som forsvarlig i forhold til verneinteressene.

Landbruk

Det finnes bygninger i tre av områdene i planen (Henddalen, Samsjøen og Nålbogen). Virke som skal benyttes til vedlikehold av bygninger i disse områdene må normalt tas ut av området for å bearbeides og tørkes før det benyttes på bygninger i området. I Henddalen har de bruksberettigete anledning til å ta ut virke til bygninger i den del av allmenningene som ligger utenom de foreslåtte verneområdene, og en kan derfor ikke se at dette er et vesentlig problem for de som har bygninger i området. I Samsjøen er det ikke tatt ut bruksrettvirke de siste ca. 50 år, slik at en heller ikke der kan se at det vil være et vesentlig problem at dette ikke tillates. Fylkesmannen finner imidlertid å kunne åpne for at de som har hytter/setre innenfor området kan få ta ut ved, og dette er gjort i høringsdokumentet for Henddalen og Nålbogen. Det foreslås derfor et tillegg i forskriftens § 5 for Samsjøen for hogst av ved, jf. kap. 10. I Nålbogen foreslår Fylkesmannen at det innenfor visse rammer skal kunne tas ut bruksrettsvirke, slik NFS foreslår, jf. kap. 10.

Det finnes setervoller innenfor flere av områdene i denne planen, men det er bare en voll i lokaliteten Nålbogen som brukes aktivt i beitenæring i dag og denne bruken kan fortsette. Det er normalt en streng praksis i forhold til å tillate nye bygninger i naturreservater. For lokaliteten Jervfjellet, hvor det finnes fire gamle setervoller, har vi foreslått å ta ut to voller, for at bruk på disse skal kunne gjenopptas. For øvrig vil det da ikke bli tillatt å etablere setring i disse områdene. Unntatt for lokaliteten Henddalen, kan vi heller ikke se at det er et stort behov for tilsynsbuer i beitebruk. Muligheten for oppføring av slik tilsynsbu er derfor bare tatt inn i Henddalen. I lokaliteten Samsjøen er grensene tilpasset fjellstyrets ønske om oppsetting av fjellstyrehytte. Slike behov er ikke fremmet i de øvrige områdene og foreslås derfor heller ikke.

Fylkesmannen ser at det i noen av de større områdene i planen kan være aktuelt å bruke kløvhest og å ri, selv om dette ikke har vært oppe som problemstillinger lokalt. Dette vurderes å være mest aktuelt i lokalitetene Ledalen, Henddalen og Samsjøen og da gjerne langs gamle ferdselsårer eller andre faste traséer som kan egne seg. Det foreslås derfor et nytt punkt under § 4 for disse tre områdene, som lyder: *"Ridning og bruk av kløvhest er tillatt på traséer som er særskilt utpekt av forvaltningsmyndigheten."* For Ledalen og Henddalen medfører dette at bestemmelsene blir omtrent som i Forollhogna nasjonalpark, hvor det i § 3 punkt 4.3 heter at *"Sykling, organisert bruk av hest, eller kjøreturer med hest, er bare tillatt på eksisterende traséer som er særskilt utpekt av forvaltningsmyndigheten."*

Jakt og fiske

I forhold til jakt og fiske er det sentralt å opplyse at viltloven og lakse- og innlandsfiskeloven gjelder, idet dyrelivet ellers har villet vært fredet etter forskriftens § 3 punkt 2. For øvrig gjelder alle norske lover innenfor området, men innenfor de rammer som settes av vernebestemmelsene. Det er derfor unødvendig å nevne jelloven særskilt i forskriften, da dette vil være av rent opplysende art.

Bygg og anlegg

For de områder som har bygninger (Henddalen, Samsjøen og Nålbogen), støtter Fylkesmannen forslaget fra NFS og å ta følgende punkt inn i § 5: *"Gjenoppbygging av bygninger som er ødelagt ved brann eller naturskade."*

Mulighet for oppsetting av gjerder er tatt inn i de to lokalitetene hvor dette vurderes som mest aktuelt, nemlig Ledalen og Henddalen, jf. kap. 10.

Motorferdsel

Statskog SFs forslag om endring av forskriftene for bruk av veiene i de områder som har veier, tas opp under det enkelte området i kap. 10.

Fylkesmannen har oppfattet at det er større sjanse for varige terrengskader ved barmarkskjøring med 4-6 hjuls terrengmotorsykler enn ved bruk av beltegående elgtrekk ved uttransport av felt elg og hjort. Fylkesmannen opprettholder derfor sitt forslag om at bruk av annet kjøretøy enn lett terrengkjørende beltekjøretøy til dette formålet må omsøkes. Dette for at det kan settes vilkår om type kjøretøy, kjøreturasé, antall turer m.m., for å redusere faren for varig skade på naturmiljøet.

Høringsforslagenes § 4 punkt 9 om uttransport av syke og skadde bufe flyttes opp til den del av § 4 som gjelder at bestemmelsene i § 3 nr. 1-4 ikke er til hinder for, da slik transport fordrer motorferdsel, som er forbudt etter forskriftens § 3 punkt 4.

I områder som har hytter/setre/buer, er det bare for Nålbogen tatt inn muligheten for transport av ved, utstyr og materialer med beltekjøretøy på snødekt mark. Dette foreslås også tatt inn i forskriftens § 5 for lokalitetene Henddalen og Samsjøen.

I forskriftens § 5 punkt 1 er det i noen områder gjort tilpasninger for å hjemle relevant motorferdsel.

Forsvarets helikoptervirksomhet

Forsvarsbygg ønsker unntak for Forsvarets helikoptervirksomhet i forbindelse med forberedelse og øving til redningsoppdrag. I Møre og Romsdal fylke sin vurdering legges til grunn brev av 7.1.1997 fra Forsvarets overkommando til blant annet Direktoratet for naturforvaltning om militær operativ virksomhet i vernede områder. Øvelser skal ikke finne sted i vernede områder med mindre fylkesmannen vurderer den militære aktivitet til ikke å være i strid med formålet med vernet, og følgelig gir tillatelse til slik virksomhet. Fylket finner således ikke grunn til å foreslå en generell tillatelse til øvelser i reservatene. Eventuelle behov for avgang og landing med luftfartøy bør vurderes ut fra egen søknad. Etter § 6 i forslaget til verneforskrifter, kan forvaltningsmyndigheten blant annet gjøre unntak fra forskriften i særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med fredningen.

9.4. Direktoratets tilrådning

9.4.1. Direktoratets tilrådning om generelle forhold

Vernebehov

DN viser til fylkesmannen sine vurderinger knyttet til dette temaet og støtte disse. DN vil likevel henvise til at til dels fylkesmannen og i særdeleshet Statskog referer til at et operativt mål for et utvidet skogvern i Norge er satt til å verne 4,6 % av den produktive skogen. I Evalueringen av skogvernet i Norge tallfestes det flere mål for vern av skog i Norge. 4,6 % nevnes som et mulig faglig minimum dersom det er den mest verneverdige skogen som vernes. DN vil likevel understreke at det ikke er tatt politisk stilling til hvilket konkret arealmål som skal ligge til grunn for det pågående arbeidet med et utvidet skogvern. Det mest konkrete Stortinget tok stilling til under sin behandling av St.meld. nr. 25 (2003-2004) var at skogvernet skulle utvides i tråd med de faglige anbefalingene i Evalueringen. For øvrig viser DN til sitt brev datert 16.4.2007.

Verneprosesser

DN vil bemerke at skogvern gjennom vern av eiendommer eid av Statskog SF og Opplysningsvesenets Fond og frivillig vern er viktige strategier i det utvidete skogvernet. Det er ikke utelukket at nye verneprosesser kan gjennomføres som myndighetsstyrte verneprosesser.

Skarpåsen

DN viser til at området Skarpåsen ikke er en del av verneplanen da det ikke ble meldt oppstart om en formell planprosess for området. DN støtter fylkesmannen sin vurdering, men kan ikke utelukke at det på et senere tidspunkt igjen kan bli aktuelt å vurdere området i forbindelse med et utvidet skogvern.

Høgbrenna

DN støtter fylkesmannen sin vurdering og vil anbefale at fylkesmannen formelt melder oppstart av en planprosess med hjemmel i naturvernloven.

Husdal statsallmenning

DN viser til de avklaringer som kgl.res. datert 22.12.2006 ga i forhold til en utvidelse av Grytdalen naturreservat og støtter fylkesmannen sin vurdering.

9.4.2. Direktoratets tilråding om forhold knyttet til forskriftene

På bakgrunn av sentrale føringer er det gjort enkelte mindre redaksjonelle endringer knyttet til forskriftene. For områdene i Møre og Romsdal er det også innført en bestemmelse knyttet til uttransport av syke og skadde bufe.

Reindrift/samiske interesser

I forhold til de innspill som er kommet fra Riast/Hylling og Fæmund reinbeitedistrikter viser DN til at innenfor reinbeitedistrikt har det i de senere år vært vanlig praksis at det er blitt gitt et generelt unntak for motorferdsel med beltekjøretøy på snødekt mark og dispensasjonshjemmel for barmarkskjøring. DN vil understreke at det kun er ca 10 dekar i et område av de foreslåtte verneområdene som ligger innenfor definerte reinbeitedistrikt, og fylkesmannen har som en konsekvens av dette gjort en individuell vurdering av hvert enkelt område hvor reinbeitedistriktene ønsker at verneforskriftene skal åpne for motorferdsel i samband med reinbeite. Det er DN sin vurdering at det innenfor naturvernloven ikke er aktuelt å åpne opp for motorferdsel i samband med reindrift utenfor gjeldende reinbeitedistrikt. DN viser også til vår tilråding i samband med frivillig vern av skog høsten 2007 datert 17.10.2007.

Motorferdsel

Generelt skal muligheter for bruk av motorferdsel i verneområder vurderes etter søknad. Etter vurderinger fra sentrale myndigheter er det likevel åpnet for direkte unntak for enkelte former for motorferdsel i naturreservater. Når det gjelder fylkesmannen sin tilråding til regelverk for motorferdsel i tilknytning til beiting i Ledalen (§ 4 nr. 4 og 5; § 5 nr. 7) og Henddalen (§ 5 nr 1f og 4) må dette sees i sammenheng med dagens eksisterende bruk og den praksis som er framforhandlet som en del av forvaltningen av særlig Ledalen landskapsvernområde.

DN vil understreke at motorisert uttransport av felt storvilt i utgangspunktet enten skal foregå manuelt eller ved bruk av beltegående elgtrekk hjemlet i § 4. En eventuell bruk av annet motorkjøretøy enn ovenfornevnte, hjemlet i § 5, skal vurderes nøye. Det reelle behovet, samt mulige påvirkninger på naturmiljøet, skal også vurderes, ikke bare type kjøretøy, kjøretasé, antall turer slik det kan være mulig å forstå Fylkesmannen sin tilråding.

DN støtter vurderingene fra Møre og Romsdal fylke angående Forsvarets helikoptervirksomhet.

Bruk av sykkel og hest

NFS har et forslag til forskriftsendring om at bruk av kløvhest må gis et generelt unntak i verneforskriftene. DN vil vise til at dette ikke er konkret tatt opp i høringsprosessen. Det er derfor DN sin vurdering at det da heller ikke er aktuelt å vurdere dette for enkeltområder i etterkant av den lokale høringen. DN vil også understreke at også friluftsloven legger begrensinger på bruk av hest i utmark under skoggrensen. Eventuelle senere søknader om dette må etter DN sin vurdering behandles etter den generelle unntaksbestemmelsen, § 6. DN vil likevel vise til fylkesmannen sin tilråding og særskilt at det for områdene Ledalen og Henddalen skal vektlegges en harmonisering med gjeldende forskrifter i Ledalen landskapsvernområde og Forollhogna nasjonalpark. Dette medfører at DN vil tilråde samme bestemmelse i disse to reservatene som er brukt i Forollhogna nasjonalpark – *bruk av sykkel og hest kan foregå etter vei og traseer bestemt av forvaltningsmyndigheten*. Dette hjemles da i § 3.

Bygninger

DN støtter fylkesmannen sitt forslag om å åpne for gjenoppbygging av bygninger etter brann eller naturskade.

Norges Fjellstyresamband foreslår endringer i forskriftene når det gjelder adgang til å sette opp nye bygninger innenfor verneområdene i forbindelse med setring, turisme/reiseliv, nye fjellstyrehytter eller som erstatning for gamle bygninger. DN fastholder at forbudet mot å sette opp nye bygninger er et viktig prinsipp i opprettelsen av naturreservater, og ønsker ikke at dette på et generelt grunnlag skal tillates. DN vil likevel anmerke at det underveis i verneprosessen er foreslått tatt ut arealer både i Jervfjellet og Samsjøen som medfører at både nye setrer og ei ny fjellstyrehytte vil kunne realiseres uten at verneplanen vil legge hindringer for dette. I

Henddalen er det etter en særskilt vurdering åpnet for at oppsetting av nye tilsynsbuer i samband med beiting og leskjul for beitedyr kan vurderes etter søknad med hjemmel i verneforskriften.

Hogst av ved og virke

I en del av de foreslåtte reservatene finnes det hytter, setrer, koier eller andre bygninger, og det er ofte ønske om å hogge ved til disse. DNs vurdering er at slik hogst er akseptabel der konsekvensene av å frakte inn ved er større enn selve hogsten. DN foreslår et tillegg i forskriften som åpner for bruk av motorisert ferdsel i forbindelse med en eventuell vedhogst. Der hvor hytter eller koier har gode atkomstmuligheter (nær vernegrensen eller vei) bør derimot ved transporteres inn. En slik avveining skal alltid gjøres ved vurdering av dispensasjoner.

Forhold til eksisterende verneområder og verneprosesser

DN understreker at det er gjort enkelte tilpasninger til verneforskrifter for områdene Ledalen og Henddalen i forhold til at områdene grenser inntil hhv. Ledalen landskapsvernområde og Forollhogna nasjonalpark. Forvaltningsregime og verneforskrifter for de eksisterende verneområdene har vært en viktig premiss ved utforming av verneforskrifter til forslagene om Ledalen og Henddalen naturreservater. I forbindelse med verneplan for Forollhogna ble det utarbeidet et forslag om Henddalen landskapsvernområde på ca. 11 000 dekar. Dette delområdet i verneplanen ble ikke vedtatt, men etter vedtaket for resten av verneplanen (kgf.res. 21.12.01) fikk fylkesmannen på nytt oppdrag om å utrede vern i Henddalen. Fylkesmannen gjennomførte en ny prosess i 2002/2003 som endte med at fylkesmannen tilrådte et nytt forslag om vern av Henddalen landskapsvernområde. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag sendte sin tilråding i denne saken til DN i 2003, men DN stoppet denne prosessen da etableringen av et naturreservat ble aktualisert som en følge av naturfaglige registreringer på Statskog SFs eiendommer i 2005.

9.5. Miljøverndepartementets tilråding

9.5.1. Spesielt om statsallmenninger med private rettigheter

Ved brev av 15.7.2008 fra MD til DN og aktuelle fylkesmenn ble det informert om nye retningslinjer for gjennomføringen av nye og pågående verneprosesser på statsallmenninger hvor vern berører private bruksrettigheter, og hvor private rettighetshaverne skal få ytterligere medvirkning i vernearbeidet. I denne vernesaken er det 9 områder i Sør-Trøndelag hvor statsallmenninger inngår.

Spesielt relevant for denne vernesaken er at brevet av 15.7.2008 la til grunn at for verneforslag som allerede er oversendt fra DN til MD og som berører arealer med private rettigheter på statsallmenninger, legges det opp til en dialog med representanter for de bruksberettigede som en del av MDs sluttbehandling av vernesaken. Det framgikk også av samme brev at utkast til verneforskrifter for statsallmenningsområder bør legge til grunn tilsvarende restriksjonsnivå som i samarbeidet med Norges Skogeierforbund om frivillig vern i privateid skog.

Som en oppfølging av nevnte brev fra MD ble det 24.9.2008 avholdt et møte mellom MD, DN, Landbruks- og matdepartementet, Statskog SF og Norges Fjellstyresamband (NFS). På forhånd var Norges Skogeierforbund forespurt om å delta på møtet for å ivareta de virkesberettigedes interesser, da de virkesberettigede i statsallmenningene ikke har en nasjonal organisasjon. Norges Skogeierforbund hadde imidlertid ikke anledning til å delta på møtet. Møtet dreide seg i hovedsak om videreføringen av den pågående verneprosessen i Nord-Trøndelag. Når det gjelder verneprosessen i Sør-Trøndelag ble det avtalt at som en konkret oppfølging av MDs brev av 15.7.2008, når det gjelder fjellstyrene, skulle NFS sjekke med de involverte fjellstyrene om de har ytterligere innspill vedrørende verneforslaget. MD har 8.10.2008 mottatt slike innspill fra NFS, som er omtalt nedenfor i kap. 9.5.2. og som er kommentert av MD i kap. 9.5.3.

MD inviterte ved brev av 15.10.2008 til bl.a. allmenningsstyrene til innspill fra de virkesberettigede vedrørende verneforslaget. Med unntak av innspill vedrørende området Jervfjellet har ikke MD mottatt innspill som svar på MDs brev av 15.10.2008. Vedrørende området

Jervfjellet henvises til kap. 10 for en nærmere beskrivelse av innspill og møte mellom MD og allmeningsstyrer og fjellstyre.

9.5.2. Innspill fra Norges Fjellstyresamband til MD

MD har mottatt brev av 8.10.2008 fra Norges Fjellstyresamband (NFS) vedrørende behov for ytterligere endringer av verneforskrifter.

I brevet fra NFS framkommer følgende generelle merknader:

"I samband med vern på statsallmenning er det lokalsamfunna som må bære dei vesentlegaste kostnadane i samband med vernet. Bruksrettane har vore og er framleis eit viktig grunnlag for eksistensen til mange bygder. Tradisjonelle bruksformar som setring og beite er framleis av stor betydning for produksjon av mat og miljø- og kulturgodar. Fjellstyra spelar i dag ei viktig rolle for å nå nasjonale miljømål, også for vernearbeidet. Fjellstyra er generelt ikkje motstandarar av vern på statsallmenning. Alle berørte fjellstyre er opptekne av å sikre ressursane i området for framtidige generasjonar og ønskjer sjølvsagt at areala ikkje blir nedbygde eller på anna måte gjort uskikke for framtidig bruk og ressurs-utnytting til beste for lokale og tilreisande brukarar. I dette perspektivet er det viktig å understreke at innføring av vern i desse området ikkje må kome i vegen for ei eventuell aktiv setring/beiting også i framtida. Fjellstyra er også oppteken av at bruksrettane må få høve til å utvikle seg med tida og tilhøva, noko som betyr at det er mogeleg å sikre at dei ulike aktivitetane kan tilpasse seg nye rammevilkår. Ei forutsetning for at barskogvernet ikkje skal bli oppfatta som problematisk er at avgrensing av verneområde blir gjort i tråd med lokale ønske og at nødvendige lokale behov blir ivareteke i så stor grad som mogeleg i verneforskriftene. Det er viktig at verneforskriftene berre regulerar aktivitetar som er eit direkte truugs mål mot formålet av vernet. På denne bakgrunnen vil NFS og fjellstyra be om ein del justeringar i føreslått verneplan II for Statskog SFs grunn. Omfanget av vernet vil likevel bli omfattande (antall daa verna skog) og vil legge vesentlege føringar på utøving av bruksrettar på statsallmenning.

Om oppsynsordningar på statsallmenning:

I samband med oppretting av barskogreservat på statsallmenning forventar og forutsetter NFS at evt. nye oppsynsoppgåver blir løyst ved tenestekjøp hos fjellstyra, slik Stortinget har forutsett. Gjennom fleire Stortingshandsamingar er det understreka at SNO "ikke skal erstatte etablerte godt fungerende oppsynsordningar", jf også energi- og miljøkomiteens merknadar til St. prp 1 (2006-2007). Fleirtalet i komiteen meiner at Fjelloppsynet skal utføre oppsyn/feltoppgåver i statsallmenning. I samband med statsbudsjettet for 2008 viste komiteen til at "...Stortinget i 1996 ved etableringen av SNO sa at eksisterende oppsyn ikke skulle legges ned eller erstattes". Det multifunksjonelle Fjelloppsynet løysar nødvendige oppgåver i statsallmenning. Evt. nye behov etter innføring av vern på statsallmenning, vil bli løyst mest rasjonelt ved å bruke eit oppsynsapparat som allereie er til stades i verneområda. I barskogreservat på statsallmenning skal nødvendige oppsynsoppgåver løysast av fjelloppsynet gjennom tenestekjøp. NFS registrerte at dette temaet ikkje vart berørt i samband med høyringa, men at Fylkesmannen i Sør-Trøndelag hadde meiningar om korleis oppsynsbehovet på statsallmenning skulle løysast. Ei løysing som ikkje var i tråd med NFS sitt innspel i høyringa. NFS håpar likevel at vårt innspel til MD på dette temaet blir teke med vidare i verneprosessen.

Forvaltningsmynde

NFS ønskjer ei lokal forvaltning av føreslåtte naturreservat. Forvaltningsmynde lagt til berørt kommune vil sikre større grad av lokalt skjønn, og mest truleg ei raskare sakshandsaming. Nærheit til forvaltningsmynde er viktig for å sikre ei rask og god forvaltning av nye naturreservat."

Generelle kommentarer fra NFS til verneforskriftene (gjelder for alle verneforskriftene som omfattar statsallmenning i Sør-Trøndelag):

"Generelt meiner NFS at vernereglane må utformast og praktiserast slik at intensjonen i fjellova blir ivareteken. Bruken må kunne tilpassast i forhold til "tida og tilhøva". For å kunne ta vare på kulturlandskap og setermiljø, må det bli lagt til rette for beite og aktiv bruk av setrene (der slike eksisterar). NFS vil understreke at det må bli tilført ressursar slik at formåla med vern blir

oppnådd og ulike tiltak i ein forvaltningsplan kan realiserast. T.d. må vernereglane gje rom for at eksisterande bygningar og installasjonar i tilknytning til desse, kan utbetrast og eventuelt utvidast, slik at dei er funksjonelle til den bruken dei er tiltenkt. NFS vil føreslå "nye" punkt i verneforskriftene til det enkelte området, som eit forsøk på å konkretisere behov som kan oppstå i samband med utøving av landsbruksdrift på statsallmenning.

Statsallmenningane forvaltaast etter fjellova med forskrifter når det gjeld seter, kulturbeite og dyrkingsjord inklusivt bygningsmasse (bygningssmassen også i.h.h. til plan og bygningslov). Endringar i status på gardsbruk som har fått utvisning på statsallmenning, eller endringar i status på seter, kulturbeite eller dyrkingsfelt, vil endre bruksform m.m. på utvisninga. Det medfører også at bruksrettshavar sine rettigheitar og plikter endrast. T.d. vil ein gardbrukar med ei seter som ikkje er falt i det fri, og der setra ønskjast tatt inn att i aktiv drift på garden, ha rett til dette i medhald av fjellov og seterforskrift. Denne type oppstart av seterdrift vil kunne krevje nybygg på setra, noko som ikkje blir tillete i medhald av verneforskriftene slik desse er utforma. Brukarens høve til å bruke setra blir dermed sterkt avgrensa. Et forbod mot nybygg vil også hindre moglegheita for tilleggsnæring på gardsbruk i forhold til f. eks turisme.

Tiltak i samband med forvaltning av vilt og fisk (jf. § 5):

Kultiveringstiltak i samband med vilt og fiske må ha løyve etter anna lovverk. Dette er tiltak NFS meiner må stå under § 4, Generelle unntak. Dette er nødvendig for å sikre forutsigbarheit i forvaltninga av viktige ressursar på statsallmenning. At desse aktivitetane allereie er regulert gjennom anna lovverk sikrar at tiltaka ikkje vil redusere verneverdiane.

Fjellova sine bestemmingar om jakt, fangst og fiske på statsallmenning er også gjeldande lovverk, og NFS meiner dette forholdet må gå fram av verneforskrifta for naturreservat på statsallmenning. Dette er særleg viktig der barskogreservata heilt (eller delvis) omfattar store statsallmenningsareal. Alternativt må det visast til at jakt og fiske er lovleg etter gjeldande lovverk.

Behov for nye punkt under § 4 Generelle unntak:

Merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stiar, løyper....

NFS meiner at merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stiar, løyper og gamle ferdselsvegar skal kunne skje utan søknad. Slike tiltak og aktivitetar vil ikkje ha negative konsekvensar i forhold til formålet med vernet. Dette forholdet må inn under § 4 Generelle unntak. Vi er kjent med at det i samband med frivillig barskogvern er aksept for at dette er tiltak som står under § 4. NFS er einig i at merking av nye stiar og løyper, omlegging av eksisterande stiar/løyper o.l bør stå under § 5, unntak etter søknad."

Kommentarar fra NFS til vernebestemmelser for enkeltområder:

"Holtålen kommune:

Haltdalen fjellstyre opplyser at det er tradisjon for å nytte ATV i samband med utfrakting av felt storvilt i dei 3 føreslåtte reservata i kommunen. Etter forslag til verneforskrift er dette ein søknadspiktig aktivitet. Fjellstyret kan akseptere at dette må omsøkast under føresetnad av at det blir gjeve fleirårige løyve for bruk av ATV. Dette må formulerast under § 5, pkt 1, bokstav b., for alle 3 reservata. Dispensasjonsperioden bør vere 4 år, jf. kontraktidas lengde for jegerkontraktar for elgjakt på statsallmenning (sjå også forskrift om jakt- og fangst på statsallmenning).

Ledalen naturreservat:

Behov for nye punkt under § 5 Unntak etter søknad (NB! Forslag til ny overskrift).

- Merking, rydding, skilting av nye stiar og løyper, samt omlegging av eksisterande stiar og løyper i medhald av godkjent forvaltningsplan.
- Bruksberettiga kan søke om oppsetting av nybygg i samband med oppstart av setring i reservatet.
- Bygging av bruer og legging av klopper.
- Oppsetting av gjerde.
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan.

Nærmare om bakgrunn for/forklaring på ønske til nye punkt under § 5:

Utvising av ny seter/oppstarting av ny seterdrift i statsallmenning: Seter som har vore ute av drift (evt. falt i det fri) vil ved oppstart i statsallmenning bli utvist med heimel i fjellova. Det same vil gjelde ved oppstart av seterdrift i nye områder på statsallmenningsgrunn. NFS meiner

det må inn eit nytt punkt under § 5 Unntak etter søknad der det blir opna for at bruksberettiga kan søke om oppsetting av nybygg i samband med oppstart av setring innafor barskogreservat.

Lokbekken naturreservat:

§ 3, pkt 6 må endrast til; "Bruk av sykkel, hest og kjerre, og ridning kan foregå etter vei og traseer bestemt av forvaltningsmyndigheten". Ordlyden er tilsvarende som for t.d. Ledalen og Henddalen naturreservater.

Behov for nye punkt under § 5 Unntak etter søknad (NB! Forslag til ny overskrift)

- Merking, rydding, skilting av nye stiar og løyper, samt omlegging av eksisterande stiar og løyper i medhald av godkjent forvaltningsplan.
- Bygging av bruer og legging av klopper
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan

Elvåsen naturreservat:

§ 3, pkt 6 må endrast til; "Bruk av sykkel, hest og kjerre, og ridning kan foregå etter vei og traseer bestemt av forvaltningsmyndigheten". Ordlyden er tilsvarende som for t.d. Ledalen og Henddalen naturreservater.

Behov for nye punkt under § 5 Unntak etter søknad (NB! Forslag til ny overskrift)

- Merking, rydding, skilting av nye stiar og løyper, samt omlegging av eksisterande stiar og løyper i medhald av godkjent forvaltningsplan.
- Bygging av bruer og legging av klopper
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan

Midtre Gauldal kommune

Singsås fjellstyre ønsker som Haltdalen fjellstyre å kunne nytte ATV i reservata ved utfrakting av felt storvilt i dei 4 føreslåtte reservata i kommunen. Etter forslag til verneforskrift er dette ein søknadspliktig aktivitet. Fjellstyret kan akseptere at dette må omsøkast under føresetnad av at det blir gjeve fleirårige løyve for bruk av ATV. Dette må formulerast under § 5, pkt 1, bokstav b., for alle 4 reservata. Dispensasjonsperioden bør vere 4 år, jf. kontraktidas lenge for jegerkontraktar for elgjakt på statsallmenning (sjå også forskrift om jakt- og fangst på stasallmenning).

Henddalen naturreservat:

Behov for nye punkt under § 5 Unntak etter søknad:

- Merking, rydding, skilting av nye stiar og løyper, samt omlegging av eksisterande stiar og løyper i medhald av godkjent forvaltningsplan.
- Bruksberettiga kan søke om oppsetting av nybygg i samband med oppstart av setring i reservatet.
- Uttak av trevirke for restaurering av bygningar i verneområdet
- Oppføring av fjellstyrehytte ved dokumenterte behov
- Bygging av bruer og legging av klopper
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan

Nærmare om bakgrunn for/forklaring på ønske til nye punkt under § 5 (gjeld for alle reservata der desse punkta blir føreslått teke inn i verneforskrift, og vil ikkje bli gjenteke):

Uttak av virke:

Bruk av virke i samband med vedlikehald/restaurering av eksisterande bygningar må tillatast. Dette forholdet må takast inn som nytt punkt under § 4, Vedlikehald av anlegg som er i bruk på fredingstidpunktet.

Høve til å sette opp nye bygningar som erstatning for gamle bygningar/høve til å sette opp bygningar i NR ved dokumentert behov: Fjellstyra kan etter § 36 i fjellova føre opp fjellstyrehytte i statsallmenning. Nybygg (gjetarbu /oppsynsbu) må også kunne tillatast i NR når behov kan dokumenterast. Dette behovet må det opnast for under § 5 Unntak etter søknad.

Utvising av ny seter/oppstarting av ny seterdrift i statsallmenning: Seter som har vore ute av drift (evt. falt i det fri) vil ved oppstart i statsallmenning bli utvist med heimel i fjellova. Det same vil gjelde ved oppstart av seterdrift i nye områder på statsallmenningsgrunn. NFS meiner det må inn eit nytt punkt under § 5 Unntak etter søknad der det blir opna for at bruksberettiga kan søke om oppsetting av nybygg i samband med oppstart av setring innafor barskogreservat.

Samsjøen naturreservat:

§ 3, pkt 6 må endrast til; "Bruk av sykkel, hest og kjerre, og ridning kan foregå etter vei og traseer bestemt av forvaltningsmyndigheten. Ordlyden er tilsvarende som for t.d. Ledalen og Henddalen naturreservater.

Behov for nye punkt under § 5 Unntak etter søknad

- Merking, rydding, skilting av nye stiar og løyper, samt omlegging av eksisterande stiar og løyper i medhald av godkjent forvaltningsplan.
- Bruksberettiga kan søke om oppsetting av nybygg i samband med oppstart av setring i reservatet.
- Uttak av trevirke for restaurering av bygningar i verneområdet
- Bygging av bruer og legging av klopper
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med forvaltningsplan

Dragåsen naturreservat:

§ 3, pkt 6 må endrast til; "Bruk av sykkel, hest og kjerre, og ridning kan foregå etter vei og traseer bestemt av forvaltningsmyndigheten". Ordlyden er tilsvarende som for t.d. Ledalen og Henddalen naturreservater.

Behov for nye punkt under § 5 Unntak etter søknad

- Merking, rydding, skilting av nye stiar og løyper, samt omlegging av eksisterande stiar og løyper i medhald av godkjent forvaltningsplan.
- Bruksberettiga kan søke om oppsetting av nybygg i samband med oppstart av setring i reservatet.
- Bygging av bruer og legging av klopper
- Oppsetting av gjerde
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan

Dragåsvollan naturreservat (ligg også i Holtålen kommune):

§ 3, pkt 6 må endrast til; "Bruk av sykkel, hest og kjerre, og ridning kan foregå etter vei og traseer bestemt av forvaltningsmyndigheten". Ordlyden er tilsvarende som for t.d. Ledalen og Henddalen naturreservater.

Behov for nye punkt under § 5 Unntak etter søknad:

- Merking, rydding, skilting av nye stiar og løyper, samt omlegging av eksisterande stiar og løyper i medhald av godkjent forvaltningsplan.
- Bruksberettiga kan søke om oppsetting av nybygg i samband med oppstart av setring i reservatet.
- Bygging av bruer og legging av klopper
- Oppsetting av gjerde
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan

Selbu kommune, Nålbogen naturreservat:

§ 3, pkt 6 må endrast til; "Bruk av sykkel, hest og kjerre, og ridning kan foregå etter vei og traseer bestemt av forvaltningsmyndigheten". Ordlyden er tilsvarende som for t.d. Ledalen og Henddalen naturreservater.

Behov for nye punkt under § 5 Unntak etter søknad

- Merking, rydding, skilting av nye stiar og løyper, samt omlegging av eksisterande stiar og løyper i medhald av godkjent forvaltningsplan.
- Bruksberettiga kan søke om oppsetting av nybygg i samband med oppstart av setring i reservatet.
- Uttak av trevirke for restaurering av bygningar/setre i verneområdet
- Bygging av bruer og legging av klopper
- Oppsetting av gjerde
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan"

Malvik kommune, Jervfjellet naturreservat

NFS viser i sitt brev av 8.10.2008 til at Malvik fjellstyre og allmenningsstyre avviser vern av Jervfjellet. Malvik fjellstyre har valt å ikkje melde tilbake behov til NFS i påvente av ei avklaring på om fjellstyret og allmenningsstyret får møte MD.

9.5.3. MDs merknader til innspill fra Norges Fjellstyresamband:

Vedrørende generelle merknader fra NFS:

Når det gjelder oppsynsordninger på statsallmenningsarealer som omfattes av skogvern, viser MD til at Statens naturoppsyn (SNO) har det overordnede ansvar for statlig naturoppsyn i alle verneområder. Selv om det generelt ofte er oppsynsordninger som fungerer godt innen sine ansvarsområder i områdene i dag, er det generelt behov for styrking av oppsynet som følge av etablering av verneområdene. Behovet er knyttet til skjøtsels-, informasjons- og kontrollaktivitet. MD vil ikke tilrå at det etableres andre lokale oppsynsmodeller parallelt med SNO, men mener at organiseringen av oppsynet kan skje gjennom en kombinasjon av styrket SNO-innsats og kjøp av tjenester fra eksisterende lokale oppsyn.

Når det gjelder lokal forvaltning viser MD til at Direktoratet for naturforvaltning avgjør hvem som er forvaltningsmyndighet for verneområdene. Dersom det er ønske om lokal medvirkning i forvaltningen, må dette vurderes på bakgrunn av eventuell søknad fra berørte kommuner. I denne vernesaken har for øvrig kommunene i sine høringsuttalelser i liten grad uttrykt ønsker om lokal forvaltning.

MD støtter DN's vurdering når det gjelder nybygg innenfor naturreservater. Forbudet mot å sette opp nye bygninger er viktig i naturreservater, som er den strengeste verneformen. Det kan derfor ikke på generelt grunnlag åpnes for dette i verneforskriftens § 4 eller § 5, noe som for øvrig heller ikke gjøres i forbindelse med frivillig skogvern på privateid grunn. MD viser også til at det underveis i verneprosessen er foreslått tatt ut arealer i områdene Jervfjellet og Samsjøen som medfører at nye setrer og ei ny fjellstyrehytte vil kunne realiseres utenfor verneområdene. I området Henddalen er det etter en særskilt vurdering åpnet for at oppsetting av nye tilsynsbuer i forbindelse med beiting og leskjul for beitedyr kan vurderes etter søknad med hjemmel i verneforskriften.

MDs merknader til konkrete innspill fra NFS som gjelder alle eller flere verneforskrifter på statsallmenninger i Sør-Trøndelag:

Vedrørende *Tiltak i samband med forvaltning av vilt og fisk (jf. § 5)*, er det nødvendig med vurdering etter søknad, da de konkrete tiltakene må vurderes i forhold til verneverdiene og verneformålet i det enkelte tilfelle. Man kan vurdere å gi flerårige tillatelse til konkrete tiltak hvis det er uproblematisk i forhold til verneverdiene og samtidig hensiktsmessig.

Når det gjelder innspillet fra NFS om Fjellovas bestemmelser om jakt, fangst og fiske på statsallmenning, har MD endret formuleringen i alle verneforskriftene slik at det i § 4 åpnes for "Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk".

MD støtter vurderingen fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag om at merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper etc. må behandles etter søknad. Man kan vurdere å gi flerårige tillatelse til konkrete tiltak hvis dette er uproblematisk i forhold til verneverdiene og samtidig vil være hensiktsmessig. Forøvrig er det vanlig at dette punktet står under § 5 også i forbindelse med frivillig vern på privateid grunn.

Vedrørende formuleringen av § 5 brukes har MD benyttet formuleringen "Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser" da dette er i tråd med oppdaterte forskriftsmaler.

MD har i flere verneforskrifter foretatt justeringer i formuleringen av bestemmelsen under § 3 vedrørende "Bruk av sykkel, hest og kjerre osv.", uten at innholdet i bestemmelsen endres.

MDs merknader til konkrete innspill fra NFS om vernebestemmelser for enkeltområder:

Holtålen kommune:

Vedrørende verneforskriftens § 5 pkt. 1 om uttransport av felt storvilt med annet kjøretøy enn lett terrengkjørende beltekjøretøy: Her vil man ved vurderingen av søknaden kunne ta stilling til varigheten av eventuelle dispensasjoner, inkludert flerårige tillatelser hvis det er uproblematisk i forhold til verneverdiene og samtidig hensiktsmessig. Dersom det for eksempel søkes om dispensasjon for en fireårsperiode vil man måtte ta stilling til dette. Man kan imidlertid ikke ta inn i verneforskriften føringer om en konkret dispensasjonsperiode.

Ledalen naturreservat:

MD har foreslått et nytt punkt under § 5 om merking, rydding og skilting av nye stier og løyper, omlegging av eksisterande stier og løyper, og bygging av nye bruer og legging av nye klopper, i samsvar med godkjent forvaltningsplan.

MD viser til at det allerede under § 5 kan søkes om oppsetting av sanketrøer og midlertidige gjerder i forbindelse med beitebruk.

Videre har MD under § 5 tatt inn et punkt om bruk av reservatet i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet i samsvar med godkjent forvaltningsplan.

Vedrørende oppsetting av nybygg vises til MDs generelle merknader over.

Lokbekken naturreservat:

Vedr. § 3, pkt 6 vises til merknad over.

MD har foreslått nye punkt under § 5 vedrørende:

- Merking, rydding, skilting av nye stier og løyper, omlegging av eksisterande stier og løyper, og bygging av nye bruer og klopper, i samsvar med godkjent forvaltningsplan.
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan

Elvåsen naturreservat:

MD har foreslått nye punkt under § 5 vedrørende:

- Merking, rydding, skilting av nye stier og løyper, omlegging av eksisterande stier og løyper, og bygging av nye bruer og klopper, i samsvar med godkjent forvaltningsplan.
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan.

Midtre Gauldal kommune

Vedrørende verneforskriftenes § 5 pkt. 1 om uttransport av felt storvilt med annet kjøretøy enn lett terrengkjørende beltekjøretøy viser MD til merknad om samme tema ovenfor under Holtålen kommune.

Henddalen naturreservat:

MD har foreslått nye punkt under § 5 vedrørende:

- Merking, rydding, skilting av nye stier og løyper, omlegging av eksisterande stier og løyper, og bygging av nye bruer og klopper, i samsvar med godkjent forvaltningsplan.
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan

Vedrørende oppsetting av nybygg vises til MDs generelle merknader over.

Vedrørende uttak av trevirke for restaurering av bygninger i verneområdet, viser MD til at i skogreservater er hensikten generelt i hovedsak vern av skogen og uttak av tømmer er følgelig generelt forbudt. Dette gjelder også ved frivillig vern. Når det gjelder Henddalen er det i verneforskriften også gode muligheter til transport av bl.a. materialer til bygninger i reservatet, jf. bl.a. verneforskriftens § 5 pkt. 7.

Samsjøen naturreservat:

Vedr. § 3, pkt 6 vises til merknad over.

MD har foreslått nye punkt under § 5 vedrørende:

- Merking, rydding, skilting av nye stier og løyper, omlegging av eksisterande stier og løyper, og bygging av nye bruer og klopper, i samsvar med godkjent forvaltningsplan.
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan

Vedrørende oppsetting av nybygg vises til MDs generelle merknader over.

Vedrørende uttak av trevirke for restaurering av bygninger i verneområdet vises til MDs merknader over, under området Henddalen. For området Samsjøen åpner verneforskriftens § 5 pkt. 7 for transport av bl.a. materialer til bygninger i naturreservatet.

Dragåsen naturreservat:

Vedr. § 3, pkt 6 vises til merknad over.

MD har foreslått nye punkt under § 5 vedrørende:

- Merking, rydding, skilting av nye stier og løyper, omlegging av eksisterande stier og løyper, og bygging av nye bruer og klopper, i samsvar med godkjent forvaltningsplan.
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan
- Oppsetting av gjerder i forbindelse med beitebruk.

Vedrørende oppsetting av nybygg vises til MDs generelle merknader over. For øvrig har dette området et meget begrenset areal.

Dragåsvollan naturreservat (ligg også i Holtålen kommune):

Vedr. § 3, pkt 6 vises til merknad over.

MD har foreslått nye punkt under § 5 vedrørende:

- Merking, rydding, skilting av nye stiar og løyper, omlegging av eksisterande stiar og løyper, og bygging av nye bruer og klopper, i samsvar med godkjent forvaltningsplan.
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan
- Oppsetting av gjerder i forbindelse med beitebruk.

Vedrørende oppsetting av nybygg vises til MDs generelle merknader over.

Selbu kommune, Nålbogen naturreservat:

Vedr. § 3, pkt 6 vises til merknad over.

MD har foreslått nye punkt under § 5 vedrørende:

- Merking, rydding, skilting av nye stiar og løyper, omlegging av eksisterande stiar og løyper, og bygging av nye bruer og klopper, i samsvar med godkjent forvaltningsplan.
- Bruk av reservat i miljøtilpassa reiselivverksemd i samsvar med godkjent forvaltningsplan
- Oppsetting av gjerder i forbindelse med beitebruk.

Vedrørende oppsetting av nybygg vises til MDs generelle merknader over.

Vedrørende uttak av trevirke for restaurering av bygningar i verneområdet vises til MDs merknader over, under området Henddalen. For området Nålbogen åpner verneforskriftens § 5 pkt. 2 for transport av bl.a. materialer til bygninger i området.

MD viser til nærmere omtale vedrørende Jervfjellet i kap. 10.

9.5.4. Samiske interesser i verneområdene i Sør-Trøndelag

MD har forelagt vernesaken for Sametinget. I Sør-Trøndelag ligger en liten del av Dragåsvollan i reinbeitedistrikt. Reindrifta kan likevel komme i berøring også med andre verneområder som ligger nær reinbeitedistrikt i forbindelse med bl.a. flytting av rein. MD er enig med Sametinget om at man for de tre områdene Dragåsvollan, Samsjøen og Nålbogen legger til grunn samme forskriftsløsning som for Murudalen naturreservat (vernet 21.12.2007). Dette innebærer at det i verneforskriftens § 5 åpnes for bruk av snøscooter i forbindelse med henting av rein som er kommet utenfor reinbeitedistriktets grenser, med sikte på å gjenopprette en lovlig tilstand ved at reinen bringes tilbake til reinbeitedistriktet. Det bør legges opp til en praksis med flerårige tillatelser på gitte vilkår.

Vedrørende samiske interesser/reindrift i Holmvassdalen vises til omtale under kap. 10.

9.5.5. Andre forhold

MD har mottatt brev av 20.11.2007 fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag vedrørende de fire områdene i fylket hvor det inngår privateid grunn som frivillig vern. Det foreslås at det i disse forskriftene under § 4 åpnes for fjerning av mindre mengder kvist i forbindelse med storviltjakt, samt at det i § 5 åpnes for bruk av reservatet til miljøtilpasset reiselivsvirksomhet. MD slutter seg til forslaget fra Fylkesmannen og har lagt inn disse punktene i verneforskriftene for de aktuelle naturreservatene. MD viser også til tilsvarende innspill i kap. 9.5.2. fra NFS for flere av områdene i Sør-Trøndelag.

I de spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever.

For flere av områdene i verneplanen er det sterkt ønskelig at det utarbeides forvaltningsplaner. Særlig gjelder dette områder som har komplekse brukerinteresser.

MD viser til at verneforskriftene generelt under § 5 åpner for istandsetting og vedlikehold av kulturminner, i områder der dette er aktuelt. Det er vanlig at nevnte formulering står under § 5 og ikke under § 4. Dette fordi det er behov for et tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og forvaltningsmyndigheten for verneområdet når det gjelder behandlingen av enkeltsaker knyttet til kulturminner innenfor verneområdene. Det legges opp til at istandsetting og vedlikehold av kulturminner skal skje på en slik måte at både natur- og kulturminneverdier ivaretas på best mulig måte. Tiltak knyttet til forvaltning av kulturminner må derfor omsøkes

etter § 5 for å sikre at det ikke oppstår konflikt med verneformålet etter naturvernloven. For tiltak som er uproblematisk i forhold til verneverdiene, bør det vurderes om det er hensiktsmessig å gi flerårige tillatelser.

MD viser for øvrig til at området Jervfjellet ikke foreslås vernet nå, og slutter seg for øvrig til direktoratet og viser til kap. 10 når det gjelder de enkelte områdene.

10. MERKNADER TIL DE ENKELTE OMRÅDENE

1. Vetafjellet naturreservat i Nesset og Gjemnes kommuner, Møre og Romsdal (937 dekar)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med naturreservatet er å ta vare på et tilnærmet urørt kystnært naturområde som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Det representerer en oseanisk naturtype i et nord- og vestvendt skogsområde i den sørboreale og mellomboreale sona. Av spesielle kvaliteter er en vel utviklet og variert lauvskog med alm samt forskjellige rike skogstyper med ulike treslag. Andre kvaliteter er rasmarker og steinblokker dekket av mose. Området har god biologisk kontinuitet og sammen med regn og fuktighet blir det gunstige forhold for forskjellige lavarter. Dette gir området en særskilt vitenskaplig verdi. Både mose og lav er organismegrupper av vesentlig verdi som indikatorer på miljøendringer i for eksempel klima og luft.

Planstatus

Ingen reguleringsplan, men godkjent som landbruks,- natur og frilluftsområde i arealdelen til kommunene sin kommuneplan.

Inngrepstatus

På toppen av Vetafjellet er det et forsvarsanlegg og Gjemnes kommune har opplyst at Svorka Aksess har montert ei breibandantenne på toppen på vegne av kommunen. Anleggene ligger utenfor reservatet, men strømtilførselen går i en jordkabel som går gjennom den sørlige delen av reservatet. Traséen er vist på vernekartet som følger saka. Tidligere gikk strømmen i en luftledning litt nord for jordkabelen. Luftledningen er tatt bort, men kraftlinjegata er fortsatt synlig. Langs jordkabelen har Forsvaret merket opp en vintervegtrasé med stokker som er på om lag 3 meters høyde. Her går det også en sti som fortsetter opp til fjelltoppen

Lokale høringsuttalelser

Ingen spesielle for området, men jfr. de generelle i kap. 7 som er felles for begge områdene.

Sentrale høringsuttalelser

Forsvarsbygg har gitt uttale til verneforslaget ved brev av 03.08.07. Det merkes at planområdet for Vetafjellet berører vinteradkomst til en av Forsvarets installasjoner, men at verneforskriften åpner for fortsatt bruk av den.

Møre og Romsdals fylke sin tilråding

Møre og Romsdal fylke har ingen spesielle kommentarer til høringsuttalelsene til dette området, men jfr. felles uttalelser til dette området og Åbakkfjellet naturreservat. Møre og Romsdal fylke tilrår at Vetafjellet naturreservat i kommunene Nesset og Gjemnes blir opprettet i samsvar med vedlagt kart og forskrift.

Direktoratets tilråding

DN viser til kap. 9 og anbefaler at Vetafjellet naturreservat for øvrig blir opprettet slik Møre og Romsdal fylke foreslår.

Miljøverndepartementets tilråding

MD har foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften. For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Vetafjellet naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

2 Åbakkfjellet naturreservat i Gjemnes kommune, Møre og Romsdal (2307 dekar)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med naturreservatet er å ta vare på et tilnærmet urørt kystnært naturområde som økosystem med alt naturlig plante- og dyreliv. Viktige kvaliteter er både størrelsen og variasjonen. Området inneholder en variert furuskog med innslag av både myr, vatn, moserike rasmarker og lauvskog. Det representerer et nord- og vestvendt skogsområde opp mot fjellet. Av spesielle kvaliteter er en velutviklet oseanisk lauvskog med en variert sammensetning av treslag. Både almeskog og kystbjørkeskog, men også partier med høgstaudeskog og andre rike skogstyper med stor botanisk kvalitet. Reservatet har også viktige verdier på grunn av gamle og grove trær inkludert furugadd og læger. Det har en særskilt vitenskaplig verdi på grunn av en sær rik lavflora. Både mose og lav er organismegrupper av vesentlig verdi som indikatorer på miljøforandringer i for eksempel klima og luft.

Planstatus

Ingen reguleringsplan, men godkjent som LNF-område i arealdelen til kommuneplanen.

Inngrepstatus

Gjennom den østlige delen av reservatet, øst for Tomtjønna, går det ei kraftlinje. I dette området er det også en sti som er merket opp til Åbakkfjellet.

Lokale høringsuttalelser

Stein Brubæk, 6636 Angvik, uttaler i E-post av 17.6.2007 at han er positiv til verneforslaget. Derimot gjør han fylket oppmerksom på et forhold som i sterk grad vil forringe verdien av reservatet. Området var for inntil få år siden et mye brukt sauebeite. Dette regner han med er en stor årsak til at området har de verdier som reservatet er ment å verne om. Nå er det meste av saueholdet avsluttet grunnet beite- og gjerdekonflikter.

Ola K. Brakstad, 6636 Angvik, stiller seg i brev av 9.7.2007 positiv til vern av Åbakkfjellet naturreservat, men han foreslår at navnet på reservatet blir endret til Storfjellet eller helst til Tomtjønna. Han opplyser at området ligger under Angvika og ikke i Osmarka. I hans uttalelse er det stilt en del spørsmål som fylket svarte på i et brev av 17.7.2007.

Istad Nett AS opplyser i brev av 25.7.2007 at gjennom området Åbakkfjellet går 132 kV forbindelsen Brandhol-Kristiansund som det er viktig å sikre vanlig drift og vedlikehold av. Av uttalelsen kommer det også fram at i området for Åbakkfjellet ligger også inntak for potensiell utbygging for småkraftverk som kan lokaliseres nær Angvik, og det blir foreslått at det gis åpning for skånsom utnyttelse av vannressursene i området til en eventuell framtidig kraftproduksjon. I den sammenheng blir det vist til NVE sitt atlas om potensial for små kraftverk.

Nordmøre Energiverk opplyser i brev av 10.8.2007 at de eier kraftlinjen som går gjennom det foreslåtte Åbakkfjellet naturreservat, og det er viktig at verneplanen ikke hindrer drift og vedlikehold av høgspenningslinjen.

Norges vassdrags- og energidirektorat, Region Vest har i brev datert 11.7.2007 ingen merknader til forslaget, men vil peke på at det i forbindelse med potensial kartlegging av småkraftverk er registrert to prosjekt i nærområdet til Åbakkfjellet. Det ene ligger ved Åbakkelva ved Åbakken, mens det andre berører verneforslaget og ligger i elva fra Tomtjønna med kraftstasjon plassert like utenfor det foreslåtte reservatet. Ingen av kraftverkprosjekta er per dato meldt inn til NVE.

Sentrale høringsuttalelser

Ingen spesielle for dette området, men jfr. de generelle i kap. 9 som er felles for både dette området og Vetafjellet.

Møre og Romsdals fylke sin tilråding

En høringsuttalelse ønsker at navnet på Åbakkfjellet naturreservat endret til Storfjellet eller helst til Tomtjønna. Storfjellet vurderer fylket som lite aktuelt på grunn av at det er flere fjell i både

fylket og landet som har det navnet. Tomtjørna er et bedre alternativ. Fordelen med å bruke Åbakkfjellet er likevel at "Åbakk" trolig er bedre kjent på grunn av at det inngår i stedsnavn like ved reservatet som garden Åbakkan og Åbakksetra. Verken Gjemnes kommune eller Statens navnekonsulenter har kommet med merknader til navnet. Det foreligger således trolig ikke noen tungtveiende argument for en navneendring. Fylket foreslår således at verneplanprosessen går videre med det reservatnavnet som den startet opp med.

Nordmøre Energiverk, eier av kraftlinjen som krysser foreslått reservat ved Tomtjørna, er opptatt av framtidig vedlikehold av kraftlinjen. Fylket mener at aktuelle drifts- og vedlikeholdsoppgaver er ivaretatt gjennom unntaket i § 4 punkt 10 i fylkets forslag til verneforskrift for reservatet.

Istad Nett AS ønsker mulighet for utbygging av småkraftverk innenfor Åbakkfjellet uten at aktuelle vassdrag er nevnt i brevet. Kart for området viser noen mindre vassdrag. Det eneste som kommer fra et vatn er vassdraget fra Tomtjørna, og som trolig har den største vannføringen innenfor det foreslåtte området. Tomtjørna ligger 368 moh og vernegrensen krysser vassdraget på kote 270. Verneverdiene i området er blant annet knyttet til fuktige vegetasjonssamfunn, og fylket kan således ikke rå til at det åpnes for utbygging av småkraftverk i området ved en endring av verneforskriften. I brev ettersendt til DN viser Møre og Romsdal fylke til NVE sitt brev, men har ingen kommentarer utover det ovenforstående.

Møre og Romsdal fylke tilrår at Åbakkfjellet naturreservat i Gjemnes kommune blir opprettet i samsvar med vedlagt kart og forskrift.

Direktoratets tilråding

DN viser til kap. 9 og anbefaler at Åbakkfjellet naturreservat for øvrig blir opprettet slik Møre og Romsdal fylke foreslår.

Miljøverndepartementets tilråding

MD har foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften. For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Åbakkfjellet naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

3. Mølmannsdalslia naturreservat i Røros kommune, Sør-Trøndelag fylke (610 daa)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med fredningen er å bevare et furuskogområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området er egenartet i form av at det har gammel furuskog, som i kombinasjon med ultrabasiske bergarter (serpentin) gir en særpreget flora, og hvor næringsriktig gir grunnlag for kalk-lågurtfuruskog, som er en sjelden vegetasjonstype i dette høydelaget.

Inngrepstatus

Ei dreneringsgrøft finnes i sørøst.

Lokale høringsuttalelser

Røros kommune har ingen merknader til verneplanen.

Norsk Zoologisk forening Røros-avdelingen støtter verneforslaget.

Statskog SF mener primært at Mølmannsdalslia ikke har verne kvaliteter høye nok til at den skal vernes og må tas ut av verneforslaget idet lokaliteten ligger i mellomboreal sone. Statskog er imidlertid enig i avgrensningen som er foreslått dersom vern blir vedtatt.

Fylkesmannens tilrådning

Mølmannsdalslia er et spesialområde med skog på serpenteringrunn, med en spesiell flora. Selv om det er vernet relativt mye skog i Rørosregionen, inngår ikke skog på serpenteringrunn i disse områdene ut fra den kunnskap Fylkesmannen sitter på. Området vil derfor supplere eksisterende verneområder i skog i Rørosregionen. Området ligger dessuten i mellomboreal vegetasjonssone, hvor status er at andel vernet produktiv skog i Trøndelag er under det halve av målsettingen om minst 4,6 %, jf. Fylkesmannens tilrådning i kap. 9.3, som nærmere redegjør for dette. På denne bakgrunn anbefaler Fylkesmannen vern av lokaliteten Mølmannsdalslia med de beskrevne grenser og bestemmelser, jf. dog punkt 9.3 om generelle endringer i forskriftene.

Direktoratets tilrådning

Etter en nærmere vurdering av høringen og samtale med fylkesmannen fastslår DN at det ikke er eksisterende anlegg innenfor området og bestemmelse i forskriften knyttet til dette tas derfor ut. DN viser til kap. 9 og anbefaler at Mølmannsdalslia naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartementets tilrådning

På grunnlag av innspill fra Landbruks- og matdepartementet er det foretatt mindre justeringer i verneforskriften vedrørende reindrift. MD har foretatt enkelte andre mindre justeringer av verneforskriften. For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Mølmannsdalslia naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

4. Ledalen naturreservat i Holtålen kommune, Sør-Trøndelag fylke (8845 daa)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med fredningen er å bevare et barskogområde med naturskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området er egenartet i form av at det er en større, lavereliggende elvedal som er relativt lite påvirket av moderne hogstformer og i form av den skogkledte canyonen langs Lea, som utgjør et særegent og dramatisk landskapselement.

Inngrepstatus

Kjøretrasé for ATV til bruk i beitenæring på østsida av Lea. Traktorvei i nedre del av det foreslåtte reservatet på østsida av Lea, etablert i forbindelse med skogsdrift der.

Lokale høringsuttalelser

Sør-Trøndelag Bondelag viser til høringsrapporten som viser at "belastningen" ved vern er svært ulikt fordelt i fylket, og i særlig grad dersom en ser andre vern i sammenheng med dette. Dette er noe av bakgrunnen for ulike reaksjoner på vernet fra ulike områder i fylket. I Holtålen er reaksjonene på vernet entydig negative. Det er ikke første gang storsamfunnet gjennomfører vern på tvers av lokalbefolkningens interesser i den kommunen og nabokommunene. Dette fører til avmakt og frustrasjon. I ytterste konsekvens kan disse negative prosesser bidra til avfolkning av en kommune som allerede opplever befolkningsnedgang. Kanskje burde en konsekvensanalyse av vern i en kommune som vel mer trenger påfyll av muligheter/utnyttelse av ressursene være et viktig virkemiddel? De oppfatter at forslag om vern neppe kan reverseres og de ber om at vernet gjennomføres på en slik måte at bygdefolket ikke føler seg helt overkjørt. Dette vil i første rekke bety at jakt, fiske, fangst, beitebruk og annen virksomhet/ressursutnyttelse må kunne skje i området som tidligere. De forutsetter at Statskog legger til rette for at de bruksberettigete ikke blir skadelidende når det gjelder uttak av tømmer og forslaget fra Statskog om å beskjære lokaliteten Ledalen i nord poengteres, da dette er et sentralt og lett tilgjengelig område med stor kubikkmasse.

Konkret betyr dette at verneforskriften bør legge til rette for:

- Kjøring med motorisert kjøretøy ved slipping og sankning av beitedyr langs etablerte kjøretraséer.

- Muligheter for bygging av sanketrøer og andre enkle installasjoner i forbindelse med beiting.
- Muligheter for bygging av rovdyrsikre gjerder dersom dette blir nødvendig.
- Det må kunne gis tillatelser uten omfattende byråkrati. Dette betyr tillatelser over ca. 5 år som kan fornyes dersom virksomheten fortsetter som før.
- Verneområdene må forvaltes lokalt i sammenheng med de andre verneområdene i kommunen.

Haltdalen Fjellstyre viser til at Ledalen brukes aktivt som beiteområde for sau. Framtidig beiting må ikke reguleres. Utkjøring av saltstein må kunne skje. Traseen for kjøring med ATV gjennom Lesetmarka må kunne vedlikeholdes og brukes i næringssammenheng. Det må være unødvendig å søke om å bruke denne kjøretraseen i næring. Det gamle kjøresporet inn i området via Leåsen må kunne brukes med 4-6 hjuls terrengsykkel etter søknad. Traseer for kjøring med snøscooter går gjennom området på begge sider av dalen, disse må fortsatt kunne brukes etter tillatelse gitt av kommunen. Nødvendig kjøring på vinterføre for kontroll og vedlikehold av sambandsstasjonen på Hofjellet må sikres. Det pekes videre på at området lengst nord i området i svært stor grad er preget av hogst og skogkultur og Statskogs forslag til grenser i dette området støttes. I øst kommer verneområdet litt inn på det området som forsvaret disponerer, her må grensen justeres, slik at den blir samsvarende med grensen for forsvarets område.

Statskog SF mener primært at Ledalen ikke har vernekvaliteter høge nok til at den skal vernes og må tas ut av verneforslaget idet lokaliteten ligger i mellom- og nordboreal soner og idet lokaliteten i liten grad dekker mangler i skogvernet. I området nordvest for Svartberget og ”tappen” ned langs Lea er det ikke registrert spesielle vernekvaliteter og disse deler må tas ut av verneforslaget om området skal vernes. Bilvegen som går inn i området har nytte for beite- og seterbrukere i området, i tillegg er vegen til nytte for friluftslivet. Forskriftene må derfor få et nytt punkt under § 3 som åpner for bruk av vegen, jf. forslag om dette over.

Sentrale høringsuttalelser

Norges Naturvernforbund mener at vern av Ledalen er en uvanlig mulighet til å verne et relativt stort skoglandskap med større mengder produktiv skog.

Fylkesmannens tilrådning

Fylkesmannen viser til NINA rapport 151, som sier at Ledalen har to-stjerners verneverdi, og derfor tilfredsstiller de krav til verneverdi som generelt stilles for vern etter naturvernloven. Det foreslåtte Ledalen naturreservat vil, sammen med skog i Ledalen landskapsvernområde med plantelivsfredning i nærliggende områder i Forollhogna nasjonalpark (Øggdalen), bli et storområde med i overkant av 10 000 dekar produktiv skog. Slike storområder er en mangel i skogvernet.

I dette området ligger grensa mellom mellomboreal og nordboreal vegetasjonssone omkring 500-600 moh., det vil si at de lavest liggende deler av lokaliteten langs Leas canyon og i nordøst i nedre del av Åsbrenna ligger i mellomboreal vegetasjonssone. Statskogs grenseforslag vil medføre at en stor del av skogen i mellomboreal vegetasjonssone faller ut, noe som klart vil være negativt sett i en regional sammenheng, hvor det fortsatt er behov for økt vern i mellomboreal vegetasjonssone. Grensa mot nord er dessuten gått opp på en slik måte at den omtrent går mellom gammelskog og ungskog/hogstfelter. Her er allerede området redusert noe i forhold til forslaget i NINA rapport 151, for å ta ut ungskog og hogstfelter, slik at grensa i verneforslaget er tilpasset slik som Haltdalen Fjellstyre påpeker i sin uttalelse. Å ta ut arealer slik Statskog foreslår vil derfor i hovedsak ta ut gammelskog fra området. På denne bakgrunn foreslås det ikke grenseendringer av lokaliteten Ledalen.

Ved kunngjøring av verneprosessen gikk grensa i sørøst opp på Hofjellet. Etter befarig er grensa i høringsforslaget trukket ned fra Hofjellet, slik at det ikke bør medføre problemer for motorferdselen som er nødvendig for tilsyn med sambandsstasjonen på Hofjellet. Det foreslås

derfor ikke ytterligere grensejusteringer eller tilpasninger i forskriften for å tilpasse verneforslaget til denne aktiviteten.

Fylkesmannen ser at det foreslåtte verneområdet i øst på to steder så vidt går inn i det området som er regulert av Forsvaret. Her foreslås det mindre grensejusteringer, slik at vernegrensa i øst sammenfaller med grensa for det området som er regulert av Forsvaret. Dette innvirker i ubetydelig grad på områdets verneverdier.

Den tilrettelagte kjøretrasén for ATV på østsida av Lea for bruk i beitenæringa går i dag fra enden av traktorveien i det foreslåtte naturreservatet og inn i Ledalen landskapsvernområde, hvor Lov om motorferdsel regulerer motorferdselen. Fra enden av traktorveien er det kun ca. 500 meter inn til landskapsvernområdet. En forstår at beitebrukerne ønsker å bruke denne traseen som i dag, hvor de ikke behøver å søke for motorferdsel som er i samsvar med Lov om motorferdsel i utmark. I og med at dette er en etablert kjøretrasé, som er tillatt benyttet i Ledalen landskapsvernområde og som kun over en kortere strekning berører det foreslåtte naturreservatet utover den eksisterende traktorveien, foreslår Fylkesmannen derfor at § 5 punkt 7 tas ut, i tillegg til at det foreslås et nytt punkt under § 4, om at § 3 punkt 1-4 ikke er til hinder for, *"Bruk av ATV langs etablert kjøretrasé på østsida av Lea i beitebruk i samsvar med Lov om motorferdsel i utmark."* Haltdalen fjellstyre viser til at det også er et kjørespor på vestsida av Lea, som også til en viss grad brukes i beitebruk. Dette er ikke en opparbeidet trasé som på østsida av Lea, og Fylkesmannen ser behov for å kunne styre motorferdselen langs denne i større grad enn langs traséen på østsida av Lea, for å redusere farene for varige terrengskader. Det foreslås derfor et nytt punkt 7 under § 5, med følgende ordlyd: *"Bruk av ATV langs kartfestet kjøretrasé på vestsida av Lea i forbindelse med beitebruk."*

På østsida av Lea er grensa i nord trukket slik at den del av veien som har god bilveistandard, inkludert snuplass/parkeringsplass i enden av veien, ligger utenfor verneområdet. Veien videre har mer karakter av traktorvei, etablert i første rekke for skogbruk, men den har også verdi for beitebruk og for utfrakt av felt elg og hjort. Om området blir vernet, vil det ikke lenger være behov for veien i skogbruket, og da gjenstår nytteverdien i forhold til beitebruk og utfrakt av felt elg og hjort. For å hjemle slik bruk av veien foreslås det følgende tilleggspunkt under § 4 (om at § 3 punkt 1-4 ikke er til hinder for): *"Bruk av traktorveien på østsida av Ledalen med motorkjøretøy i forbindelse med beitebruk og for utfrakt av felt storvilt."* En ser ikke behov for å regulere hvilke typer kjøretøyer som benyttes til de nevnte formål langs denne veien. Hvilken strekning som her defineres som traktorvei må kartfestes.

Fylkesmannen ser at det kan være behov for oppsetting av sanketrøer og gjerder i området, og foreslår derfor et nytt punkt 9 under § 5 med følgende ordlyd: *"Oppsetting av sanketrøer og midlertidige gjerder i beitebruk, samt nødvendig motorferdsel i den forbindelse."* For å redusere de negative effekter av gjerdene i forhold til i første rekke viltet, vil en forutsette at gjerdene (dvs. nettingen eller gjerdetrådene) tas ned utenom beitesesongen. Gjerdepålene kan stå permanent.

Verneområdene omkring Forollhogna inngår i et prøveprosjekt om lokal forvaltning, som nå evalueres. Fylkesmannen mener resultatet av denne evalueringen må være førende i forhold til hvem som skal ha forvaltningsmyndigheten for det foreslåtte Ledalen naturreservat. Det vil være hensiktsmessig at det er samme forvaltningsmyndighet i Ledalen landskapsvernområde og i det foreslåtte reservatet.

Statskog SF har beregnet at foreslåtte verneområder i Holtålen ikke vil gå utover virkestilgangen til de bruksberettigete. Med de tilpasninger i forskriften som foreslås over, bør også konfliktene i forhold til i første rekke beiteinteressene være betydelig reduserte. Som Sør-Trøndelag Bondelag nevner, vil det også være mulig å få flerårige dispensasjoner for tiltak som er årvisse.

Fylkesmannen vil bemerke at det er positivt for områdets størrelse, arrondering og vernekvaliteter at en større privat eiendom på vestsida av Lea på frivillig basis er med i verneprosessen.

Fylkesmannen foreslår at Ledalen naturreservat opprettes, med de foran nevnte tilpasninger av grenser og bestemmelser.

Direktoratets tilråding

Det har kommet fram kritikk i verneprosessen mot at FM har foreslått vern av Ledalen som i NINA rapport 151 har blitt vurdert til å liten dekning av viktige mangler ved skogvernet. DN vil bemerke at området nå er utvidet gjennom frivillig vern. Om en også ser dette i sammenheng med allerede vernet skog i Ledalen landskapsvernområde med plantelivsfredning er nå til sammen over 10 000 dekar sammenhengende produktiv skog vernet, noe som etter faglige vurderinger i Evalueringen er en vesentlig mangel ved skogvernet i Norge. DN viser til kap. 9 og anbefaler at Ledalen naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartementets tilråding

MD viser til kap. 9.5.2 og 9.5.3. vedrørende endringer som er foretatt i verneforskriftene på grunnlag av innspill fra Norges Fjellstyresamband. MD har også foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften. For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Ledalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

5. Lokbekken naturreservat i Holtålen kommune, Sør-Trøndelag fylke (632 daa)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med fredningen er å bevare et barskogområde med naturskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området utgjør et typisk og velutviklet utsnitt av skogliene på sørsida av Gaula.

Inngrepstatus

Nyanlagt traktorvei/gate for vannledning helt i øst. Helt ned mot elva ender ledningen i en betongkum, som ligger like utenfor verneområdet, idet grensa mellom Statskog og privat grunn går akkurat her.

Lokale høringsuttalelser

Haltdalen fjellstyre mener at nødvendig vedlikehold av rørgata til Haltdalen vassverk i lokaliteten Lokbekken må sikres. Nødvendig vedlikehold og merking av merket sti fra Kløftvollvegen til fiskeplass ved Gaula må sikres. Bruksretter som for Ledalen Statskog SF er enig i forslagene til vern og avgrensning av Lokbekken og Elvåsen.

Fylkesmannens tilråding

Rørgata til Haltdalen vassverk ligger på en kort strekning helt i øst innenfor det foreslåtte verneområdet. Vedlikehold av denne er hjemlet i forskriftens § 4 punkt 9, og det kan i den forbindelse gis tillatelse til motorisert ferdsel i medhold av forskriftens § 5 punkt 1.c. Vedlikehold og merking av sti kan skje etter søknad i medhold av forskriftens § 5 punkt 4. Beitebruk er tillatt etter forskriftens § 4 punkt 6. I dette relativt vesle, kuperte og bratte området kan en ikke se at det er behov for motorferdsel i beitebruk, ut over evt. utfrakt av syke/skadde dyr. Gjerder og sanketrøer i beitebruk bør det heller ikke være nødvendig å oppføre i området. Fylkesmannen vil derfor konkludere med at Lokbekken naturreservat bør etableres med de foreslåtte grenser og bestemmelser, jf. dog punkt 9.3 om generelle endringer i forskriftene.

Direktoratets tilrådning

DN viser til kap. 9 og anbefaler at Lokbekken naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartementets tilrådning

MD viser til kap. 9.5.2 og 9.5.3. vedrørende endringer som er foretatt i verneforskriftene på grunnlag av innspill fra Norges Fjellstyresamband. MD har også foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften. For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Lokbekken naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

6. Elvåsen naturreservat i Holtålen og Midtre Gauldal kommuner, Sør-Trøndelag fylke (330 daa)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med fredningen er å bevare et barskogområde med naturskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området er spesielt ved å ha relativt rike skogtyper og med å ha et rikt mangfold av naturskogsarter, inkludert relativt kravfulle arter.

Inngrepstatus

I vest grenser deler av lokaliteten mot en vei, men selve veien blir liggende utenfor reservatet.

Lokale høringsuttalelser

Haltdalen fjellstyre mener at nødvendig vedlikehold og merking av merket sti fra Serrivegen til fiskeplass ved Gaula må sikres i lokaliteten Elvåsen. Bruksretter som for Ledalen.

Statskog SF er enig i forslagene til vern og avgrensning av Lokbekken og Elvåsen.

Fylkesmannens tilrådning

Vedlikehold og merking av sti kan skje etter søknad i medhold av forskriftens § 5 punkt 4. Beitebruk er tillatt etter forskriftens § 4 punkt 6. I dette relativt vesle, kuperte og bratte området kan en ikke se at det er behov for motorferdsel i beitebruk, ut over evt. utfrakt av syke/skadde dyr. Gjerder og sanketrøer i beitebruk bør det heller ikke være nødvendig å oppføre i området. Fylkesmannen vil derfor konkludere med at Elvåsen naturreservat bør etableres med de foreslåtte grenser og bestemmelser, jf. dog punkt 9.3 om generelle endringer i forskriftene.

Direktoratets tilrådning

Etter en nærmere vurdering av høringen og samtale med fylkesmannen fastslår DN at det ikke er eksisterende anlegg innenfor området og bestemmelse i forskriften knyttet til dette tas derfor ut. DN viser til kap. 9 og anbefaler at Elvåsen naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartementets tilrådning

MD viser til kap. 9.5.2 og 9.5.3. vedrørende endringer som er foretatt i verneforskriftene på grunnlag av innspill fra Norges Fjellstyresamband. MD har også foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften. For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Elvåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

7. Dragåsen naturreservat i Midtre Gauldal kommune, Sør-Trøndelag fylke (269 daa)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med fredningen er å bevare et barskogområde med naturskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området

utgjør et typisk og velutviklet utsnitt av skogliene på sørsida av Gaula og har et betydelig innslag av rike vegetasjonstyper.

Inngrepstatus

Ei kraftlinje krysser området i vestre del. Ei gangbru over Gaula kommer inn i området også i vestre del, og grenser opp til området. Fra Dragåsøya i vest til gangbrua over Gaula er det en kjerrevei som i dag brukes i fritidsøyemed (riding, fiske m.m.), denne går helt på elvekanten og avgrensningen er laget slik at den kommer utenfor området. Ved brua er et gammelt uthus/lagerbygg av enkel standard, som blir liggende innenfor området. En gammel adkomstvei til eiendommen "Myra" skråer seg opp brattlia øst for gangbrua. I østre del av lokaliteten har Statskog en gammel driftsvei som går opp brattlia.

Lokale høringsuttalelser

Statskog SF er enig i at lokaliteten Dragåsen kan vernes, men har følgende merknader: Det er det en grensetvist mellom privat grunneier og Statskog i området. Dersom en kommer til at dette er Statskogs eiendom innlemmes dette i verneområdet, slik som foreslått. Den private eiendommen Myra har vegrett fra gangbrua over statsallmenningen og fram til egen eiendom. Statskog forutsetter at denne retten innarbeides i forskriften. Statskog har en driftsveg gjennom verneforslagets nordøstre del, som det kan være aktuelt å bruke i forbindelse med framtidige skogsdrifter i statsallmenningen. Skal det la seg gjøre må det innarbeides i forskriften under § 3 eller § 4, som følger: *"Statskogs driftsveg gjennom verneområdets nordøstre del kan benyttes med skogsmaskiner i forbindelse med drift av tømmer og ved i statsallmenningen."*

Sentrale høringsuttalelser

Norges Naturvernforbund mener grensetvisten langs Gaulas bredd for lokaliteten Dragåsen er svært uheldig. De håper hensynet til Gaula og naturreservatet vil komme foran en privat interesse.

Fylkesmannens tilrådning

Dragåsen naturreservat foreslås opprettet med de grenser som i dag er beskrevet mellom privat grunn og Statskog SF eiendom i nord ned mot Gaula. Skulle løsningen på grensetvisten gi avvik i forhold til dette, må grensene for naturreservatet endres. Den aktuelle private grunneier er forespurt om frivillig vern, men har ikke samtykket i dette, noe som arronderingsmessig er uheldig, da det hadde vært naturlig å la grensa for det foreslåtte reservatet gå i elvekanten øst for gangbrua over Gaula.

En gammel ferdselsvei skråer seg opp lia like øst for gangbrua over Gaula, og fortsetter til eiendommen Myra (som ligger like sørøst for det foreslåtte verneområdet). Denne ferdselsveien har ikke vært i bruk på lang tid og er i dag under gjengroing med skog. En ser det ikke som ønskelig eller aktuelt at den skal kunne opparbeides for bruk i dag, utover å kunne brukes som gangsti. Naturlig trasé for en ny vei til eiendommen Myra i dag vil være fra veien like øst for eiendommen Myra. Som bilvei vil en slik løsning være både billigere og enklere enn å etablere bilvei langs den gamle ferdselsveien. Det foreslås derfor ikke å hjemle en opprusting/opparbeiding av den gamle traséen til Myra i forskriften.

Helt i nordøst følger grensa for det foreslåtte verneområdet eiendomsgrensa mellom Statskog SF og privat grunn. Når all den skogen som en kan se sokner til Statskogs driftsvei nordøst i området inngår i det foreslåtte verneområdet, kan en ikke se at det er nevneverdig behov for å opprettholde veien. Den er i dag dessuten i ferd med å gro til med skog, da det er lenge siden den har vært i bruk. Fylkesmannen mener derfor at videre bruk og vedlikehold av denne driftsveien ikke bør hjemles i forskriften. Eventuelle ulemper som dette måtte medføre for Statskog SFs drift, blir med dette å ta i erstatningsoppgjøret.

Fylkesmannen vil derfor konkludere med at Dragåsen naturreservat bør etableres med de foreslåtte grenser og bestemmelser, jf. dog punkt 9.3 om generelle endringer i forskriftene.

Direktoratets tilrådning

DN viser til kap. 9 og anbefaler at Dragåsen naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartementets tilrådning

MD viser til kap. 9.5.2 og 9.5.3. vedrørende endringer som er foretatt i verneforskriftene på grunnlag av innspill fra Norges Fjellstyresamband. MD har for øvrig foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften. For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Dragåsen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

8. Dragåsvollan naturreservat i Midtre Gauldal og Holtålen kommuner, Sør-Trøndelag fylke (937 daa)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med fredningen er å bevare et barskogområde med naturskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området er særpreget ved sin mosaikk mellom kontinuitetsbarskog med innslag av rike skogtyper og rikmyr.

Inngrepstatus

En gammel kjerrevei går gjennom området fra Veret og opp til Dragåsvollan. Denne benyttes også i dag til ferdsel til/fra Dragåsvollan.

Lokale høringsuttalelser

Statskog SF mener primært at Dragåsvollan ikke har vernekvaliteter høge nok til at den skal vernes, da den ligger i mellomboreal sone, og må tas ut av forslaget til vern. Dersom Dragåsvollan skal vernes er Statskog enig i avgrensningen forutsatt rett til adkomst fra Været til Dragåsvollen og rett til adkomst til godkjent planområde for hytter innarbeides i verneforskriftene.

Hans Fættén er eier av Dragåsvollen gnr/bnr 288/1-2. Eiendommen har rett til å hogge trevirke fra den tilstøtende allmenning. Under seterdrift blir det hugget ved til brensel i allmenningen. Juridisk sett bør denne rett innløses ved økonomisk vederlag.

Fylkesmannens tilrådning

Den produktive skogen i lokaliteten Dragåsvollan ligger i mellomboreal vegetasjonssone. Som redegjort for i kap. 9.3, er en langt unna å nå målsettingen om vern av minst 4,6 % produktiv skog i mellomboreal vegetasjonssone i Trøndelag. Områder som har vernekvaliteter og som helt eller delvis ligger i mellomboreal vegetasjonssone bør derfor vernes.

Det går en kjøretrasé gjennom området opp til Dragåsvollan, som benyttes av snøscooter, og delvis også med ATV. Det er i forskriftens § 5 nr. 1 og 2 gitt de åpninger for motorisert transport langs denne traséen som bør være aktuelle gjennom et reservat. § 5 nr. 2 dekker kun transport til hytter/setre på Dragåsvollan og ikke til hytter på et eventuelt nytt hyttefelt nord for området. Det foreslås derfor at § 5 punkt 2 endres til: *"Transport av ved, utstyr og materialer til hytter/setre nord for reservatet med beltekjøretøy på snødekt mark langs fast kjøretrasé."*

Det er mer enn tilstrekkelig skog på den aktuelle statsallmenningen utenfor det foreslåtte verneområdet, i rimelig nærhet til Dragåsvollen, til å dekke Fætténs ved- og virkesbehov. En ser derfor ikke behov for noen innløsning av Fætténs virkesrett.

Fylkesmannen konkluderer med at Dragåsvollan naturreservat bør etableres med de foreslåtte grenser og endring i bestemmelser, jf. også punkt 9.3 om generelle endringer i forskriftene.

Direktoratets tilråding

DN viser til kap. 9 og anbefaler at Dragåsvollan naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartementets tilråding

MD viser til kap. 9.5.2 og 9.5.3. vedrørende endringer som er foretatt i verneforskriftene på grunnlag av innspill fra Norges Fjellstyresamband. MD har også foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften. For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Dragåsvollan naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

9. Henddalen naturreservat i Midtre Gauldal kommune, Sør-Trøndelag fylke (23470 daa)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med fredningen er å bevare et barskogområde med naturskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området er særpreget ved sin rike lavflora langs Henda og totalt sett ved sin størrelse. Området inneholder også et særpreget kulturlandskap som er påvirket av husdyrbeiting og som også er gammel slåttemark.

Inngrepstatus

Tilsynsbu og leskur i beitebruk ved Henda. To mindre delstrekninger av skogsveien inn mot Henddalen er med innenfor lokaliteten. Statskog har utleiehytte i området ca. 600 m innenfor enden av veien i Henddalen. Ei kraftlinje krysser lokaliteten helt i nord, ved Hendøya.

Lokale høringsuttalelser

Singsås allmenningsstyre slutter seg til uttalelsen fra Statskog v/Knut Røst i møte den 22.5.2007 om at målet på vern av 4,6 % produktiv skog er nådd i nordboreal sone og at det mangler ca. 36 000 dekar i mellomboreal sone. De ser derfor ikke behov for mer vern i nordboreal sone og de er negativ til vern av 1-2-stjerners områder i mellomboreal sone. Områder med lav verneverdi (to-stjerners områder) og som samtidig har lav mangeloppfyllelse, bør ikke vernes, da dette vil være feil bruk av offentlige ressurser. Selve Hendfossen har 3 stjerner og bør vernes. De øvrige deler av området har ikke tilstrekkelig verneekvalitet og bidrar kun til liten mangeloppfyllelse og bør derfor ikke vernes. Allmenningsstyret går dermed mot vern av hele området, da de ser at dette vil medføre betydelige begrensninger på både de bruksberettigetes anvendelse av området og næringsmessig anvendelse. Når det gjelder den del av området som er 3-stjerners verdi, er de positive til vern.

Følgende må vektlegges i den videre verneprosessen:

- Allmenningsretten for de bruksberettigete må opprettholdes, dette gjelder i første rekke virkesuttak i form av ved og tømmer, beiting, jakt og fiske.
- Etablert kjørespor gjennom lokaliteten opprettholdes og det må gis mulighet til vedlikehold av klopper og rydding av småskog langs kjøresporet. Dette gjelder både sommer- og vinterspor.
- Det må også gis mulighet til vedlikehold og eventuell nødvendig utvidelse av eksisterende bygg, anlegg og andre installasjoner i området.

Statskog SF mener primært at Henddalen med Hendfossen ikke har verneekvaliteter høye nok til at den skal vernes og må tas ut av forslaget til verneplan, da området ligger i mellom- og nordboreal sone. Kun 20 % av området er produktiv skog. 5 av 7 kjerneområder er konsentrert i lisida nord i området. Dersom det skal vernes i området, mener Statskog at alt unntatt området nord for Kvernflifjellet må tas ut av forslaget, jf. kartet i høringsrapporten. Bilvegen som går inn i området må kunne brukes også om området blir vernet, jf. forslaget om endring av forskriften over for bruk av veier.

Sentrale høringsuttalelser

Norges Naturvernforbund støtter fylkesmannens verneforslag i Henddalen med Hendfossen. Det bør ikke åpnes for hogst i området. Det vil være uheldig om det private areal i sør faller ut, idet dette blir en enklave mellom Forollhogna nasjonalpark og reservatet.

Fylkesmannens tilråding

Henddalen landskapsvernområde med plantelivsfredning ble foreslått opprettet som en del av verneprosessen i Forollhogna, da med et areal på 11 000 dekar. Plantelivsfredningen skulle ivareta vernekvaliteter i skog. Det nå foreslåtte Henddalen naturreservat er vesentlig utvidet nordover og nordvestover i forhold til det tidligere foreslåtte landskapsvernområdet. DN ba i 2002 om at Fylkesmannen gjennomfører nødvendig saksforberedelse med sikte på å innlemme Henddalen i eksisterende Forollhogna nasjonalpark, og Fylkesmannen oversendte i 2003 et revidert forslag om vern i Henddalen til DN. Etter den tid har området kommet opp som aktuelt i verneprosessen knyttet til skog på Statskog SFs grunn. De private eiendommer sør i Henddalen er gjennom den tidligere verneprosessen knyttet til nasjonalparkplanen dermed å betrakte som foreslått vernet, og en er derfor ikke bundet av avtalen om frivillig vern av privat grunn i skogvernet. En forsøker allikevel å løse vernespørsmålet og erstatningene etter modell av frivillig vern prosessene også for de berørte eiendommer sør i Henddalen. Den private eiendommen som er med helt nord i lokaliteten har ikke vært med i den tidligere verneprosessen, og er dermed med i prosessen på frivillig basis.

Henddalen er det desidert største området i denne planen med sine 23 790 dekar. Hoveddelen av området har to-stjerners verneverdi, mens den delen som ligger langs Henda helt i nord (benevnt Hendfossen) har tre-stjerners verdi. Området tilfredsstiller dermed de faglige krav til vern etter naturvernloven. Det er videre verdifullt at området henger sammen med Forollhogna nasjonalpark, og dermed bidrar til å øke variasjonsbredden i verneområdene i Forollhogna-området, i form av et større barskogområde. Fra før inngår lite barskog i Forollhogna nasjonalpark.

Den helt nordre del av lokaliteten Henddalen ligger i sørboreal sone, men dette utgjør et lite areal. Ca. 40 % av den produktive skogen ligger i mellomboreal vegetasjonssone, mens resten ligger i nordboreal vegetasjonssone. Det er riktig som Statskog SF sier at de vesentligste vernekvaliteter kan ivaretas gjennom et vern av lisdalen nord i området, herunder med Hendfossen. Med en slik løsning oppnås ikke kobling mot nasjonalparken, noe Fylkesmannen mener vil være verdifullt, for å få et sammenhengende vern fra fjellet via fjellskog og ned i de mer produktive skoglier nord i området. Fylkesmannen vil derfor ikke foreslå grenseendringer av lokaliteten.

Den berørte statsallmenningen er en overskuddsallmenning, slik at et vern ikke vil gå utover virkestilgangen til de bruksberettigete. Beiting, jakt og fiske vil fortsatt være tillatt, men det må foretas en grenseoppgang i forhold til den motorferdsel som i dag utøves i området på barmark når det gjelder tilsyn med storfe på beite. I brev av 6.7.2006 fra DN om motorferdsel i utmark for sausanking og tilsyn av sau framgår det at motorferdsel ikke er tillatt i forbindelse med tilsyn av sau på beite. Fylkesmannen antar at det samme gjelder i forhold til beitende storfe i utmark og eventuelle tillatelser til motorferdsel i forbindelse med beitebruk, jf. § 5 punkt 1f i den foreslåtte forskriften, må ses i lys av denne vurderingen.

Tekniske anlegg i området kan etter forskriftens § 4 punkt 8 vedlikeholdes. I henhold til forskriftens § 5 punkt 4 kan det etter søknad foretas merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier. Da det kan være uklart om dette punktet også dekker kjøretraseer for ATV og snøscooter, foreslår Fylkesmannen at dette punktet endres til å lyde: *"Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper, gamle ferdselsveier, kjøretraséer for ATV og kjøretraséer for snøscooter."* Dette gjelder også vedlikehold av klopper langs disse traséene.

Med den bruk som er av området i beitenæring, ser Fylkesmannen at det kan være behov for nye og for utvidelse av eksisterende tilsynsbuer og leskur til bruk i beitenæring. Det foreslås derfor et nytt punkt under § 5, som lyder: *"Oppsetting av nye og utvidelse av eksisterende tilsynsbuer og leskur til bruk i beitenæring."*

To kortere strekninger (med samlet lengde ca. 300 meter) av veien inn i Henddalen ligger i det foreslåtte naturreservatet. Veien er et teknisk anlegg som etter forskriftens § 4 punkt 8 kan vedlikeholdes. I dette tilfellet ser en ikke behov for å regulere motorferdselen langs veien etter

naturvernloven, slik at det foreslås et nytt punkt under § 4 (om at bestemmelsene i § 3 nr. 1-4 ikke er til hinder for), med følgende ordlyd: ”*Motorferdsel langs veien inn i Henddalen.*”

Fylkesmannen konkluderer med at Henddalen naturreservat bør vernes med de beskrevne grenser og foreslåtte forskriftsendringer, jf. også kap. 9 om generelle endringer i forskriftene.

Direktoratets tilråding

DN har presisert eventuelle unntak for motorferdsel i § 5 nr.1, samt at det er kjøring på snødekt mark som er hjemlet i § 5 nr. 1e.

Når det gjelder forslaget fra fylkesmannen om etter søknad å gi tillatelse til oppsetting av nye og utvidelse av eksisterende tilsynsbuer og leskur til bruk i beitenæring, jf. § 5 nr. 11 må dette sees i sammenheng med det opprinnelige forslaget om Henddalen landskapsvernområde og de verneverdier og verneformål som lå til grunn for dette. DN legger til grunn at en eventuell tillatelse til oppsetting av nye og utvidelse av eksisterende tilsynsbuer og leskur til bruk i beitenæring skal fortrinnsvis skje i det arealet som opprinnelig var foreslått som landskapsvernområde. DN vil understreke at arealet i øvre deler av Henddalen nå har vært vurdert tre ganger i verneplanssammenheng og at fylkesmannen sine vurderinger og forslag til restriksjonsnivået må sees i denne sammenheng. Siden begrunnelsen for fylkesmannen sitt avgrensningsforslag er nært knyttet både til skogvern, landskap og nærhet til nasjonalpark vil DN tilrå at dette også er reflektert i verneformålet. DN tilrår følgende tilføyelse under formålet: *Området inneholder også et særpreget kulturlandskap som er påvirket av husdyrbeiting og som også er gammel slåtteområde.*

DN vil også påpeke at det er en viktig langsiktig strategi, jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008), å etablere verneområder i skog som går fra lavlandet via fjellskog og helt opp til fjellet, såkalte økologiske krabbefelt. DN viser til kap. 9 og anbefaler at Henddalen naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartementets tilråding

I verneforskriftens § 5 pkt. 9 er det åpnet for å vurdere dispensasjon for hogst av ved til eksisterende buer i naturreservatet. Ved vurderingen av eventuelle søknader om vedhogst bør det først vurderes om det i det enkelte tilfelle vil være en bedre løsning av hensyn til verneverdiene at veden fraktes inn utenfra, jf. at det er åpnet for dette i § 5 pkt. 7. Vedhogst kan uansett ikke foretas i registrerte kjerneområder for biologisk mangfold. Treslag som kan hogges er bjørk og gran, samt eventuelle fremmede (ikke-stedegne) treslag. Gamle trær, grove trær, hule trær, døde trær og andre særegne trær skal spares. Hogsten skal gjennomføres som plukkhogst. Kantsoner mot vann, bekker, myr, stier og veier skal opprettholdes.

MD viser til kap. 9.5.2 og 9.5.3. vedrørende endringer som er foretatt i verneforskriftene på grunnlag av innspill fra Norges Fjellstyresamband. MD har også foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften. For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Henddalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

10. Samsjøen naturreservat i Midtre Gauldal kommune, Sør-Trøndelag fylke (15082 daa)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med fredningen er å bevare et barskogområde med naturskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området inngår i det boreale taigaelementet og er verdifullt ved å være et relativt stort naturskogområde med god kontinuitet i skogbildet.

Inngrepstatus

Vei går opp til Samsjøen fra sør, og videre gjennom lokaliteten på vestsida av sjøen.

Det er bygninger på Hugåsvollen og på Kjørkvollen på østsida av Samsjøen. Øvrige bygninger ved Samsjøen er ved den foreslåtte avgrensningen tatt ut.

Samsjøen er regulert i forbindelse med kraftutbygging. En tipp med tunnelmasser er tatt ut av området i sørenden av sjøen. Flere hytter og deler av veien i sørenden av sjøen er tatt ut. På vestsida av sjøen er et tunnelutløp ved Fjesetvollen, hvor vann kommer inn fra Burusjøen, tatt ut av området.

Lokale høringsuttalelser

Statskog SF mener primært at Samsjøen ikke har vernekvaliteter høge nok til at den skal vernes og må tas ut av forslaget til verneplan, da området ligger i nordboreal sone. 3 av 4 kjerneområder ligger på østsida av Samsjøen og da inngrep som veger, tunnelutløp, steintipp og bygninger ligger på vestsida. Om området skal vernes, mener Statskog at vernet begrenses til østsiden av Samsjøen, jf. kartet i høringsrapporten. Forskriften må åpne for bruk av bilvegen gjennom området, jf. forslag om dette over.

Trønder-Energi viser til at Samsjøen siden 1923 har vært regulert til kraftverksformål. De ser på muligheten for å utnytte allerede overført vann fra Holtsjøen, Hukla/Kusma og Burusjøen til kraftverksformål (3 småkraftverk) og de ber om at verneforskriften ikke legger hindringer for dette. De antar at utbyggingen av disse potensielle småkraftverkene vil medføre små terrenginngrep og følgelig ha minimale konsekvenser for skogvernet.

Sentrale høringsuttalelser

Norges Naturvernforbund støtter Fylkesmannens verneforslag for Samsjøen.

Fylkesmannens tilrådning

Lokaliteten Samsjøen er spesiell ved å ha den minste andel produktiv skog av lokalitetene i denne verneplanen (9 %). Lokaliteten ligger i det boreale taigaelementet, hvor skogen typisk består av høyereliggende glissen fjellskog med spredte bestander av produktiv skog, store myrområder og tresatte, ikke produktive arealer, samt en del areal over tregrensa. Hoveddelen av skogen ligger dermed i nordboreal vegetasjonssone, men noe (ca. 1/3) også i mellomboreal vegetasjonssone. Lokaliteten har to-stjerners verdi og er vurdert å ha middels mangeloppfyllelse, slik at Fylkesmannen vurderer det som relevant å verne lokaliteten i medhold av naturvernloven.

På bakgrunn av uttalelsen fra NFS m.fl. foreslår Fylkesmannen at det skal være mulig å ta ut ved til eksisterende hytter, setre og buer i området, ved følgende tilleggspunkt under § 5: *"Hogst av ved til hytter, setre og buer i naturreservatet."* Slik vedhogst kan i stor grad gjøres slik at eksisterende setervoller i området holdes åpne.

I kap. 9 foreslås grenseendring for å ta ut noe uproduktive arealer (ca. 1600 dekar).

Fylkesmannen ser positivt på at vannkraftreguleringen knyttet til Samsjøen blir utnyttet optimalt. Dersom dette kan skje ved relativt små tekniske inngrep, foreslår Fylkesmannen følgende nye punkt under forskriftens § 5: *"Mindre tekniske inngrep i tilknytning til etablering av småkraftverk i eksisterende overføringstuneller til Samsjøen."* Småkraftverk i to av de tre overføringene kan med denne tilpasningen i forskriften gjennomføres. Fra Holtsjøen er det bare en kort tunnel, mens vannet for øvrig renner åpent i en eksisterende bekk. En regulering her vil kunne medføre at det må legges ei åpen rørgate og at vannføringen i bekken reduseres vesentlig. Dette prosjektet frarådes derfor om området blir vernet.

Fylkesmannen vil derfor konkludere med at Samsjøen naturreservat bør etableres med foreslåtte grenseendringer og justerte bestemmelser, jf. også kap. 9 om generelle endringer i forskriftene.

Direktoratets tilrådning

DN viser til kap. 9 og anbefaler at Samsjøen naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartement tilrådning

I verneforskriftens § 5 pkt. 13 er det åpnet for å vurdere dispensasjon for hogst av ved til eksisterende hytter, setre og buer i naturreservatet. Slik vedhogst kan i stor grad gjøres slik at eksisterende setervoller i området holdes åpne. Ved vurderingen av eventuelle søknader om vedhogst utenfor eksisterende setervoller, bør det først vurderes om det i det enkelte tilfelle vil være en bedre løsning av hensyn til verneverdiene at veden fraktes inn utenfra, jf. at det er åpnet for dette i § 5 pkt. 7. Vedhogst kan uansett ikke foretas i registrerte kjerneområder for biologisk mangfold. Treslag som kan hogges er bjørk og gran, samt eventuelle fremmede (ikke-stedegne) treslag. Gamle trær, grove trær, hule trær, døde trær og andre særegne trær skal spares. Hogsten skal gjennomføres som plukkhogst. Kantsoner mot vann, bekker, myr, stier og veier skal opprettholdes.

MD viser til at verneforskriftens § 5 pkt. 11 vedrørende etablering av kraftproduksjon med mindre terrenginngrep i tilknytning til eksisterende overføringer til Samsjøen. Hvis det skulle bli aktuelt med større terrenginngrep i forbindelse med eventuell kraftproduksjon vil dette måtte vurderes etter vernebestemmelsens generelle dispensasjonsbestemmelse (§ 6).

MD viser til kap. 9.5.2 og 9.5.3. vedrørende endringer som er foretatt i verneforskriftene på grunnlag av innspill fra Norges Fjellstyresamband. MD har også foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften.

For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Samsjøen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

11. Skaumsjøen naturreservat i Rennebu kommune, Sør-Trøndelag fylke (2744 daa)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med fredningen er å bevare et barskogområde med naturskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området er særpreget ved å ha en stor andel rike vegetasjonstyper og ved å ha god kontinuitet med hensyn på furu.

Inngrepstatus

Det går en vei gjennom området vest for Skaumsjøen. Denne kan fortsatt brukes som nå og vedlikeholdes for å opprettholde dagens standard.

Vannledning til vannforsyningen til Berkåk går omtrent midt gjennom den vestre del av området. Denne kan fortsatt vedlikeholdes, om nødvendig med lett beltegraver.

Demningen i utløpet av Skauma og hytta i nordøstenden av Skaumsjøen er tatt ut av området. Kraftledning går gjennom området på østsida av sjøen.

Lokale høringsuttalelser

Rennebu kommune mener at det med tanke på formålet med vernet er riktig at verneområdet justeres i henhold til Statskog sitt grenseforslag. Området vest for Skaumsjøen er preget av inngrep i form av veg, demning, seterbebyggelse og inntaksledning for drikkevann. I § 4 bør punktene 9 og 10 referere til bestemmelsene i § 3 nr. 1-4, da det slik det nå er utformet kan forstås slik at uttransport av syke og skadde bufe osv. og bruk av vegen ikke kan skje som motorisert ferdsel.

Statskog SF mener primært at Skaumsjøen ikke har vernekvaliteter høye nok til at den skal vernes og må derfor tas ut av verneforslaget, da området ligger i nordboreal sone. Området er påvirket av inngrep som veger, vannledning, vannkraftutbygging og kraftledning. Det foreslås at vernet begrenses til østsiden av sjøen, da vegen og vannledningen da faller utenfor. Eier av

gnr/bnr 57/1 som ligger øst for Statskogs eiendom har vinterveg (driftsveg for skogbruk) over den nordlige del av området. Statskog forutsetter at denne bruken innarbeides i forskriften for området.

Odd Uvsløkk og Inger Engan Uvsløkk understreker at unntaksbestemmelsen i § 4 punkt 10 også må gjelde vinterveien gjennom området. Det bør legges vekt på frivillighet i forhold til både grunneiere og andre rettighetshavere. Som rettighetshavere til vintervei gjennom området, håper de at vernet også baserer seg på frivillighet med rettighetshavere. De har ca. 350 dekar produktiv skog nord for verneområdet, hvor det i de nærmeste årene planlegges å ta ut tømmer og ved. Denne skogen tas ut langs en vintervei som går gjennom nordre del av det foreslåtte verneområdet. De ber om at denne veitraseen blir tegnet inn på kartet for området. Vintervegen følger en naturlig led langs myrdragene, som gjør transporten enklest mulig. Transport langs denne traseen forekommer når myrene er spekt og snøforholdene tillater det.

Vedlikeholdsbehovet langs vintervegen er minimalt. Alternativt ber de om at vintervegen erstattes av en enkel traktorvei på ca. 1-2 km utenfor verneområdet fra Eggansetrene og inn i området nord for verneområdet.

Anne Karin og Jan Arve Nyberg v/advokat Vegard Svarva viser til at det i de senere år er foretatt betydelige påkostninger for å utnytte setereieendommen nordvest for Skaumsjøen som tilleggsnæring i landbruket. Adkomstveien til setra går gjennom det foreslåtte verneområdet. Det er avgjørende at adkomsten ikke forringes ved etableringen av verneområdet. For å sikre nødvendig adkomst med motorvogn på barmark må det gjøres endringer i forskriftens § 4. dette gjøres enklest ved at punkt 10 "*Bruk av veien gjennom området*" flyttes opp og blir nytt punkt 3 under unntaket "*Bestemmelsene i § 3 nr. 1-4 er ikke til hinder for*". Vinterstid er det nødvendig å bruke snøscooter på veitraseen inn til setra. For å sikre slik adkomst foreslås det en endring i § 5 punkt 1 med et nytt underpunkt e, som heter "*Transport for drift og frakt av varer og besøkende med snøscooter i veitrasé i tilknytning til næringsvirksomhet*".

Fredrik Kosbergløkk er som hytteeier i området positiv til vern, men ut fra lokalkunnskap er han skeptisk til at det er nødvendig å innlemme området på nordvestsiden av Skaumsjøvegen i verneområdet. Han oppfatter at unntaket i § 4 ikke sikrer allmenn rett til motorferdsel på eksisterende vei fram til parkeringsplassen ved Skaumsjøen. Det foreslås at "*Bestemmelsene i § 3 nr. 4 er ikke til hinder for ...*" settes inn foran punkt 10 i § 4.

Sentrale høringsuttalelser

Norges Naturvernforbund støtter Fylkesmannens forslag for lokaliteten Skaumsjøen. Å begrense reservatet til kun Skaumsjøens østside, vil hindre verneformålet slik Fylkesmannen har nedtegnet det.

Fylkesmannens tilrådning

Fylkesmannen viser til at Skaumsjøen er registrert å ha to-stjerners verneverdi og at mangeloppfyllelsen er vurdert å være middels. Det er også et pluss at området grenser mot Forollhogna nasjonalpark. Området har dermed tilstrekkelig verneverdi til å kunne vernes i medhold av naturvernloven.

Flere høringsinstanser foreslår å begrense vernet til kun østsiden av Skaumsjøen, av hensyn til inngrep og brukerinteresser. Det er riktig at en ved å begrense området til kun østsida av Skaumsjøen vil ta ut tekniske anlegg som vei og vannledning. Slik området er foreslått arrondert i høringsrapporten er det ingen bygninger innenfor lokaliteten og demningen i utløpselva i Skaumsjøen er også holdt utenfor. I og med at veien kan brukes som i dag og vannledningen kan brukes og vedlikeholdes, kan en ikke se at brukerinteressene i nevneverdig grad blir skadelidende ved de foreslåtte grensene. Fylkesmannen vil derfor ikke anbefale den grenseendring som foreslås av bl.a. Rennebu kommune og Statskog SF. Denne anbefaling må også ses på bakgrunn av at størrelse også er en kvalitet i seg selv med hensyn på å ivareta biologisk mangfold i skog.

Fylkesmannen forstår ut fra høringsuttalelsene at vinterveien nordøst i området kan brukes på snødekt mark på en slik måte at det i liten grad vil medføre fare for skader i terrenget. I og med at traséen i stor grad følger naturlige myrdrag, er det også lite behov for rydding og

vedlikeholdsarbeider langs traséen. Ut fra dette foreslår Fylkesmannen følgende tilleggspunkt i forskriftens § 5: *"Bruk og vedlikehold av kartfestet vintervei for uttransport av tømmer og ved fra eiendommer nord for naturreservatet, herunder nødvendig motorferdsel."*

Fylkesmannen ser ikke behov for å regulere motorferdselen langs veien gjennom områdets vestre del etter naturvernloven, og dette var tenkt hjemlet gjennom forskriftens § 4 punkt 10. En ser at dette punktet må flyttes slik at det kommer under den del av § 4 som sier at *"Bestemmelsene i § 3, nr. 1-4, er ikke til hinder for:"* På vinterføre foregår det transport med snøscooter langs veitraséen til hytter og setre nord for reservatet. En ser heller ikke behov for å regulere denne transporten utover de rammer som ligger i Lov om motorferdsel i utmark. Både barmarksbruken og vinterbruken foreslås dekket opp ved et nytt punkt i § 3 istedenfor forslaget § 4 punkt 10, som lyder: *"Bruk av veien gjennom området, herunder bruk av veitraséen med beltekjøretøy på snødekt mark i medhold av Lov om motorferdsel i utmark."*

To private eiendommer er med i verneforslaget på frivillig basis. Disse delområder vil gi en god arrondering mot Forollhogna nasjonalpark og vil gi en kobling mellom østre og vestre del av reservatet. Fylkesmannen konkluderer med at Skaumsjøen naturreservat bør vernes med beskrevne grenser og foreslåtte forskriftsendringer, jf. også kap. 9 om generelle endringer i forskriftene.

Direktoratets tilråding

DN viser til kap. 9 og anbefaler at Skaumsjøen naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartementets tilråding

MD viser til kap. 9.5 vedr. endringer som er foretatt i flere verneforskrifter. MD har for øvrig foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften. For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Skaumsjøen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

12. Nålbogen naturreservat i Selbu kommune, Sør-Trøndelag fylke (7 247 daa)

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med fredningen er å bevare et barskogområde med naturskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har stor variasjon i skogtyper og har relativt gammel naturskog av både gran og furu.

Inngrepstatus

Skogsvei inn i området fra vest. Flere setre/fritidsboliger finnes på setervollen Nålbogen. Nåla er regulert, men demning og vanninntak er nedenfor det foreslåtte verneområdet. Ei restaurert høyløpe finnes vest for Jovatnet.

Lokale høringsuttalelser

Statskog SF mener primært at Nålbogen ikke har vernekvaliteter høge nok til at den skal vernes og må tas ut av verneforslaget, da området ligger i mellom- og nordboreal sone. 40 % av arealet er produktiv skog og 50 % av den produktive skogen er i hogstklasse 1-3. Ved å redusere området slik som foreslått av Statskog i høringsrapporten, tas setrene og mye av ungsbogen ut, mens kjerneområdene blir vernet. Forskriftene må åpne for bruk av bilvegen inn i området, jf. forslag om dette foran.

Kjell Kulsetås opplyser at oppsitterne på Slind har setervoller på Nålbogen. Med seterretten følger rett til å ta ut virke til husbehov og ved og denne retten ønsker de å beholde. Det foreslås derfor at § 5 pkt 8 om mulighet til uttak av ved etter søknad, flyttes til § 4 generelle unntak med rett til å ta ut virke på et område avgrenset til 100 m rundt vollen. Dette kan gjerne ses på som en del av retten til rydding av skog og kratt på selve vollen (§ 4 punkt 10). Det vil bli en umulig oppgave å ta vare på vollen, blant annet som kulturlandskap, dersom uberørt skog skal stå helt inntil vollen. Her må det kunne ryddes og tynnes noe. Dette vil utgjøre et areal på ca. 50 dekar.

Sentrale høringsuttalelser

Norges Naturvernforbund mener at tradisjonell seterdrift og uttak av virke og ved knyttet til denne virksomheten prinsipielt ikke skal foregå på måter som forringer kvalitetene naturreservatet har som mål å beskytte. Bruk av eksisterende vei til seterdrift er forståelig, men de er sterkt kritiske til forlengelse på rundt 700 meter i form av kjøretrasé for traktor. Fylkesmannens forslag til avgrensning støttes.

Fylkesmannens tilråkning

I dette tilfellet er hele Nålbogen statsallmenning foreslått vernet, selv om ca. halvparten av den produktive skogen er i hogstklassene 1-3. I dette tilfellet finner Fylkesmannen dette akseptabelt, idet det ikke er store bruksretter knyttet til skogen og idet en må se vernet i et langsiktig perspektiv. Denne løsningen foreslås også i NINA rapport 151 som den beste.

Sentralt på eiendommen ligger setervollen Nålbogen, hvor det slippes storfe på beite. De som har seterrett har også rett til å ta ut virke til husbehov og ved. Dette kan gjøres på og ved setervollen, og vil bidra til å opprettholde den i dag åpne vollen og til at skogen i nærheten av vollen opprettholder et kulturpreg. I forslaget til forskrift er det kun åpnet for å kunne ta ut ved på og omkring setervollen. Fylkesmannen ser det som positivt at setervollen Nålbogen opprettholdes, og foreslår at virkesretten til de som har bruksrett til vollen imøtekommes som foreslått av Kjell Kulsetås, ved at § 5 punkt 8 endres fra *”Uttak av ved til setrene på Nålbogen i nærheten av setervollen”* til *”Uttak av trevirke til ved og bygningsmaterialer til seterbygningene på Nålbogen på et område avgrenset til 100 meter omkring vollen. Hogsten utenom selve setervollen må skje som forsiktig plukkhogst”*.

Fylkesmannen har i § 5 punkt 9 foreslått at veien inn i området etter søknad kan brukes i landbruksnæring. En vil imøtekomme Statskogs ønske om at veien generelt må kunne brukes, ved å flytte dette punktet opp i § 4 og endre ordlyden til *”Bruk av veien inn i naturreservatet”*.

Fylkesmannen konkluderer med at Nålbogen naturreservat bør vernes med de foreslåtte forskriftsendringer, jf. også punkt 9.3 om generelle endringer i forskriftene.

Direktoratets tilråkning

DN viser til at setrene på Nålbogen er særretts setrer, og ikke vanlige almenningssetrer med hjemmel i fjelloven. I følge Statskog (P.I. Fossen pers medd) har likevel Statskog gjennom mange år gitt tillatelse til uttak av ved og også noe uttak av virke til restaurering av seterbygningene. Statskog er ikke kjent med at det er opparbeidet en vegtrase fra enden av skogsbilvegen og opp til Nålbogen seter. DN har vært på en kort befaring i området og kan stadfeste at det knapt kan sies at det er en opparbeidet vegtrase fra enden av skogsbilvegen (ved brua) og opp til setervollen. Det er riktignok hogd en trase gjennom skogen et par steder og siste delen opp mot setervollen bærer noe mer preg av tilrettelegging fra gammelt av. Selve setervollen bærer sterkt preg av gjengroing. DN vil på bakgrunn av fylkesmannen sin tilråkning, samtaler med Statskog og egen befaring tilrå følgende endringer i forskriften:

- § 4 nr. 11: Slått og rydding av skog og kratt på setervollen Nålbogen. Etter vernevedtak bør det i samarbeid med Statskog og forvaltningsmyndighet avklares hvilket areal som kan defineres som setervoll.
- § 5 nr. 1e tas bort og DN viser til § 5 nr. 2.
- § 5 nr. 9 tas bort. DN vil ikke tilrå at det åpnes for etablering av en enkel kjøretrase for traktor fra brua ved skogsbilvegen og opp til setervollen. DN viser for øvrig til at i § 5 nr. 5 er åpnet for *”Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier.”*
- § 5 nr. 8. DN sin vurdering er at det behov for rundtømmer som kan oppstå for å vedlikeholde bygninger, særlig uthus, bør fraktes inn vinterstid langs eksisterende trase.
- § 5 nr. 2. Om en aktiv seterdrift etableres og utvikles kan begrensingen knyttet til motorferdsel på snødekt mark ved frakt av utstyr opp til setrene tas bort.

DN viser til kap. 9 og anbefaler at Nålbogen naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartementets tilråding

Verneforskriftens § 5 pkt. 8 åpner for hogst av ved til hytter, setre og buer i naturreservatet. MD presiserer at hogst av ved i forbindelse med rydding av setervollen Nålbogen er tillatt uten søknad, jf. § 4 pkt. 11, og at vedhogst på disse arealene bør prioriteres først. Vedhogst utenfor setervollen vurderes etter søknad. Ved vurderingen av søknader om vedhogst skal det først vurderes om det i det enkelte tilfelle vil være en bedre løsning av hensyn til verneverdiene at veden fraktes inn utenfra, jf. verneforskriftens § 5 pkt. 2. Vedhogst kan ikke foretas i registrerte kjerneområder for biologisk mangfold. Treslag som kan hogges er bjørk og gran, samt eventuelle fremmede (ikke-stedegne) treslag. Gamle trær, grove trær, hule trær, døde trær og andre særegne trær skal spares. Hogsten skal gjennomføres som plukkhogst. Kantsoner mot vann, bekker, myr, stier og veier skal opprettholdes.

Forøvrig støtter MD DNs tilråding vedrørende verneforskriftens § 4 pkt. 11, om at det bør avklares hvilket areal som kan defineres som setervoll. Dette bør også kartfestes.

MD viser til DNs tilråding og presiserer at § 5 nr. 2. i utgangspunktet et begrenset til motorferdsel med beltekjøretøy på snødekt mark. Dersom aktiv seterdrift etableres kan begrensingen knyttet til motorferdsel på snødekt mark tas bort. Disse forhold legges til grunn ved behandling av eventuelle søknader etter § 5 nr. 2.

MD viser til kap. 9 vedrørende endringer som er foretatt i verneforskriftene på grunnlag av innspill fra Norges Fjellstyresamband. MD har også foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften. For øvrig slutter MD seg til DN og tilrår at Nålbogen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

13. Holmvassdalen naturreservat i Grane kommune, Nordland fylke (60 km²)

Miljøverndepartementet viser til at verneforslag for Holmvassdalen ble oversendt fra DN til MD 28.6. 2005, og inngikk da i en samlet tilråding for 36 områder på statsgrunn. 30 av disse områdene ble vernet 2.9.2005. En beskrivelse av den samlede saksbehandlingen knyttet til de 36 områdene er gitt i foredraget til kongelig resolusjon for verneplan for skog som ble vedtatt 2.9.2005.

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag: Formålet med fredningen er å bevare et relativt lite påvirket naturområde med dets samlede naturvariasjon i form av arter, naturtyper, økosystemer og et stort biologisk mangfold, og de naturlige geologiske og økologiske prosesser. Området er egenartet i form av at det har en stor forekomst av gammel naturskog, et stort innslag av rike skogtyper og et rikt arts mangfold, samt at det har vært og er et samisk kulturlandskap med sjeldne samiske kulturminner. Området har med denne bakgrunn en særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning.

Inngrepstatus: I nordøstre del er det ca 3 km av Nordlandsbanens jernbanespor innenfor reservatforslaget. 2 km av skogsbilveien i nord ligger innenfor reservatforslaget. Ei hytte ligger ca 700 m sørvest for stasjonsbygningane på Holmvassås. Statskog har ei hytte ved Holmvasselva knapt 2 km vest for Kjerringvatnet, og Bindal-Kappfjell reinbeitedistrikt har ei hytte like øst for Store Holmvatn. Det er dessuten to hengebruer over Holmvasselva. Det vesentligste av arealet er definert som INON.

Høringsinstanser

Verneforslaget (jf. kap. 6.3) ble sendt på lokal høring til Statskog SFs regionkontorer, Fjellstyrer, Allmennings-styrer, kommuner, fylkeskommuner, berørte brukerorganisasjoner/rettighetshavere, regionale statlige etater, næringsinteresser og lokale interesseorganisasjoner.

Verneforslaget (jf. kap. 6.3) er sendt på sentral høring til: Kommunal- og regionaldepartementet, Statens landbruksforvaltning, Sametinget, Rein-driftsforvaltningen, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Fiskeridirektoratet, Kystdirektoratet, Sjøfartsdirektoratet, Statens Kartverk, Statens namnekonsulentar for Vestlandet, Statens namnekonsulentar for Midt-Noreg, Statens navnekonsulenter for Østlandet og Agderfylkene, Riksantikvaren, Bergvesenet, Norges Geologiske Undersøkelser, NSB hovedadm., Jernbaneverket, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau- og Geitallag, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Fjellstyresamband, Norske Reindriftsamers landsforbund, Norske Samers Riksforbund, Samenes landsforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Prosessindustriens landsforbund, Reiselivsbedriftenes landsforening, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Villreinrådet i Norge, Norsk Biologforening, SABIMA, SKOGFORSK, Norsk institutt for naturforskning, Biologisk institutt, Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU, Vitenskapsmuseet, Norges Landbrukshøgskole.

Lokale høringsuttalelser

Statskog Nordland (Statskog) har levert en meget omfattende høringsuttalelse og bare hovedpunktene refereres her. Statskog mener at fredningsforslaget innebærer konflikter i forhold til skog- og trenæringen og annen arealdisponering, og at nordre deler av Holmvassdalen har betydelige skogressurser som er svært viktige i næringssammenheng. Områdene sør for Mattistjønnna har lav konfliktgrad og Statskog har tidligere i prosessen foreslått at deler av dette området inngår i et utvidet skogvern. Statskog påpeker at det har vært kontinuerlig skogsdrift i Holmvassdalen fra "Engelskbruktida" (1870-80 årene) og fram til i dag. Statskog mener at de skogressursene som kan bli båndlagt bare i Holmvassdalen, tilsvarer et volum på 5 års drift i statskogene i Grane. Statskog har gjennom flere år påpekt at området ved Sefrivatn og nordover mot Holmvassås stasjon er egnet område for hyttefelt. Området har vært diskutert utnyttet i denne sammenheng, men har ikke blitt prioritert av hensyn til reindriftsnæringa som har hatt motforestillinger. Statskog arbeider for tiden med å legge ut/utvide hytteområdet ved Store og Lille Svenningvatn, i samsvar med arealdelen til kommuneplanen. De har sett det som en stor fordel at det ikke ble fredet noe øst for jernbanelinja i området Meisfartjønn – Bjønntjønn – Holmvassdal. Statskog forutsetter at jakt og fiske skal kunne utøves i samsvar med viltloven og lov om innlandsfiske. Det er behov for motorisert uttransport av storvilt. Utsetting av fisk og andre fiskekulturtiltak kan også bli vanskeliggjort / forbudt, noe som ikke er ønskelig. I forbindelse med ferdsel er utbedring av adkomst aktuelt noen ganger. Det er 2 hengebruer i området som trenger vedlikehold, og det kan være behov for andre tiltak for å lette ferdselen, f. eks. merking av stier. Reindriftas utnyttelse av området medfører også motorisert trafikk sommer og vinter, pluss at de har husvære som skal vedlikholdes. Nye husvær og eventuelt andre anlegg skal heller ikke utelukkes. Statskog Nordlands konklusjon og avgrensning av framtidig verneområde: Statskog har gått gjennom de registreringer og vurderinger som er gjort i forbindelse med fredningsforslaget. I den nordlige delen av området har skog- og trenæringen betydelige interesser. Områdene ved Sefrivatn og nordover til Holmvassås stasjon er godt egnet til hyttebebyggelse. Områdene sør i Holmvassdalen er minst påvirket av tekniske inngrep. Området nord i fredningsforslaget har inngrep i form av jernbane, veg og bygg. Ut fra en avveining mellom ivaretagelse av miljøverdier, behov for verdiskaping og andre samfunnshensyn foreslår Statskog at den nordlige delen av fredningsforslaget tas ut av verneplanen. Det bør også gjøres en justering av vernegrensen vest for Sefrivatn. I nord avgrenses verneområdet ved Mattistjønnna. I øst følger avgrensningen fredningsforslaget til sti fra Sefrivatnet – høyde 433. I stedet for avgrensning sør-øst ned mot Sefrivatnet, bør grensen gå sørover langs ryggen til høyde 707. Deretter følge fredningsforslaget vestover og nordover til Mattistjønnna.

Nordland fylkeskommune viser i uttalelse av 8.4.2005, til at de i samråd med fylkesmannen har igangsatt en tilleggsutredning av skogressurser på statsgrunn i Lomsdal-Visten, Holmvassdalen

og en lokalitet i Eiterådalen. Fylkeskommunen ønsker ikke å behandle fredningsforslaget for Holmvassdalen før utredningen er kjent. Fylkestinget vedtok i møte 6.6.05 følgende uttalelse:

1. Fylkestinget ber om at fredningsprosessen for Holmvassdalen utsettes. Det er nødvendig å først kartlegge alle aktuelle områder for vern av skog i Nord-Norge, og deretter gjennomføre en samlet vurdering av naturverdier og andre interesser.
2. Fylkestinget går sekundært i mot vern av Holmvassdalen. Det vil ha for store negative konsekvenser for lokal/regional skog- og trenæring.
3. Fylkestinget ser at sentrale myndigheter har lagt sterke føringer for denne verneprosessen. Selv med store protester lokalt/regionalt, kan verneplanen likevel bli vedtatt. Fylkestinget ber derfor om at uttalelsen fra Statskog Nordland blir tatt hensyn til med tanke på grensejustering, hvis verneplanen likevel skal gjennomføres.
4. Fylkestinget ber om at fremtidige prosesser for vern av skog i Nord-Norge i større grad trekker fylkeskommuner, kommuner, samiske organer og andre aktører inn i alle faser av arbeidet. Spesielt vil det være viktig med aktiv dialog i forkant av arbeidet, da statsgrunn utgjør en stor andel av skogressursen i Nord-Norge.

Sametinget, Miljø- og kulturvernavdelingen anser det som særs viktig å ta vare på de siste rester av gammel skog og stiller seg meget positiv til verneforslaget. Det påpekes at dalen fra gammelt av har vært benyttet av samer, ikke minst som vårbeiteområde fra reinnomadismens tid og frem til i dag. Det er registrert fredede samiske kulturminner innen området, og det er stor sannsynlighet for at det finnes flere uregistrerte. De påpeker også at gammel skog med mye hengslav gir gode beiter for tamrein og hjortevilt når det pga. snø og is er knapphet på beite. Det vises til at dagens hogstmetoder og –mengder gjør at det knapt er områder med gammelskog igjen, og at gammel skog som denne derfor er svært viktig å verne. Sametinget mener verneområdet kan utvides. Sametinget vil at tilgrensende områder lukkes for hogst under verneprosessen fordi alternativet til fredning er omfattende hogst som vil ødelegge området både biologisk og kulturelt. Det foreslås tilføyelse i annen setning i formålsparagrafen i utkastet til fredningsforskrift slik at denne blir lydende: ”Området er egenartet i form av at det har vært og er et samisk kulturlandskap med unike samiske kulturminner, gammel naturskog, et stort innslag av rike skogstyper og et rikt arts mangfold.”

Grane kommune tilrå at omfanget av fredningsforslaget begrenses i nord. Reservatgrensen i nord tilrås trekt fra høydepunkt 405 på Fjellryggen til høydepunkt 329 nord for Mattistjønn og videre rett øst til jernbanelinjen som også er reservatgrense. Dette vil sikre arbeidsplasser og tilgang til ressurser til industrien, samtidig som viktige naturverdier fortsatt blir ivaretatt.

Hattfjelldal kommune hevder å ikke ha fått tilsendt høringsdokumentene, og som nabokommune finner de det naturlig å være høringspart. Kommunen ber om utsatt høringsfrist til etter at en rapport om samfunnsmessige konsekvenser av vern i forhold til skogindustrien skal foreligge 13.5., og ber om å få høringsdokumentene. Alternativt støtter Hattfjelldal kommune høringsuttalelsen til Grane kommune.

Vefsn kommune beklager at de og andre kommuner på Helgeland utenom Grane, ikke har fått forslagene til høring. De mener omfanget av vern er av slike dimensjoner at det vil få konsekvenser for hele Helgeland, og at dette kan føre til en dramatisk reduksjon i virkesforsyningen til de lokale industribedriftene. De sier de er kjent med at det er Holmvassdalens nordlige del, med store drivverdige områder det vil knytte seg økonomiske interesser til, og at det ifølge Statskog ikke finnes andre områder på statens grunn i Grane som har så stor sammenhengende drivverdig gammelskog med så høy rot netto som i Holmvassdalen. Kommunen uttaler at i dette området vil viktige naturverdier bli ivaretatt selv uten fredning. Kommunen hevder at en fredning som foreslått i Holmvassdalen vil sette distriktsarbeidsplasser og lokal verdiskaping i fare. Omfanget av arealet som er foreslått fredet bør derfor reduseres slik at dette unngås. De mener at den samfunnsmessige nytteverdien av å opprettholde distriktsarbeidsplasser vil være større enn den samfunnsmessige nytten av å gjennomføre fredningen som foreslått. Kommunen mener at ytterligere vern av skog tilgjengelig for treindustrien må legges på is. Skogvernet i Nord-Norge må samkjøres i tid for å sikre helhetlige vurderinger og en forsvarlig planprosess i forhold til de mål som er satt for skogvernet i landsdelen.

Reindriftsforvaltningen Nordland bekrefter å ha mottatt oppstartsmelding i september 2004, og beklager at det ikke ble gitt noen tilbakemelding, men påpeker at det likevel burde være kjent at reindriften har store bruksinteresser i området. De mener prosessen rundt etablering av vern av Holmvassdalen ikke er lagt opp etter denne nye arbeidsformen med større grad av lokal

medvirkning, og synes det er beklagelig. For reindriftsforvaltningen synes det som prosessen er helt i startfasen, og at det blir muligheter for nærmere dialog i arbeidet med å fremme et endelig forslag til vern av skogen i Holmvassdalen. Vedr. reindriftens bruk så ligger Holmvassdalen i sin helhet innenfor Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt som består av 7 driftsenheter med tillatt totalt 2400 rein i vårflokk. Driftsmessig har derfor store deler av Holmvassdalen en viktig funksjon i dagens reindrift. Det vises til at jernbanen går rett gjennom området, og medfører særlig om høsten, behov for svært intensiv gjeting. Til dette bruker reindriften i dag motorsykler. De sier det er enighet om at gammelskogen i nordenden av Holmvassdalen er viktig og inneholder et rikt og varierende plante- og dyreliv, men denne utgjør bare ca. 10 % av det foreslåtte verneområde. De viser til kartleggingen foretatt av Storaunet og Lorås i 2004 som også dokumenterer at det er i denne delen at man har det største biologiske mangfold. Resten av Holmvassdalen har liten eller ingen spesiell verneverdi, sammenlignet med andre tilsvarende områder i Nordland. Reindriftsforvaltningen mener at etablering av et naturreservat i denne størrelsesorden vil måtte medføre klare begrensninger i reindriftens fremtidige bruk av området, først og fremst i forhold til den intensive gjetingen langs jernbanen med bruk av både snøscooter og motorsykkel. Reindriftsforvaltningen foreslår som en mulig løsning at arealene sør for gammelskogen gis status som landskapsvernområde med tilhørende lempinger i forskriftene. Alternativt at man endrer forskriftene for reservatet på en slik måte at de ikke setter så store hindringer i veien for reindriftens fortsatte bruk av området. Forvaltningen mener at dersom man ikke vil gå inn i en diskusjon omkring noen av disse alternativene vil det aktualisere et behov for å få bygd et sperregjerde gjennom store deler av det foreslåtte reservatet.

Sijti Jarne - Samisk kultursenter anser det som nødvendig å ta vare på de siste rester av gammel skog og stiller seg positiv til verneforslaget. De viser til at dalen fra gammelt av har vært benyttet av samer og at det er registret fredede samiske kulturminner innen området. Kultursenteret påpeker at området er vårbeiteområde for tamrein og hjortevilt, og at gammel skog med mye hengslav gir gode beiter for tamrein og hjortevilt på vårvinteren når snø og is gir knapphet på beite. De viser til at dagens hogstmetoder og hogstmengde gjør at det knapt er områder med gammel skog igjen, og mener derfor at gammel skog som denne er svært viktig å verne, og ser det som nødvendig at området blir vernet etter naturvernloven. De foreslår ett tillegg i formålsparagrafen i utkastet til fredningsforskrift: "Området er egenartet i form av at det har vært og er et samisk kultur-landskap med unike samiske kulturminner, gammel naturskog, et stort innslag av rike skogstyper og et rikt arts mangfold." I tilleggssuttalelse av 06.04.05 sies at styret for Sijti Jarne 04.04.05 har besluttet å oversende et tillegg til ovennevnte uttalelse, sålydende: "Precisering av vern skal ske i samråd med brukere av området".

Gaske-Nørjen Saemienskovle - Sameskolen for Midt-Norge uttrykker støtte til forslaget til vern. Skolen har brukt og ønsker å bruke Holmvassdalen til turer/ekskursjoner for å bli bedre kjent med samiske kulturminner og det biologiske mangfold i området. Skolen forutsetter at planen utformes i et nært samarbeid med de samiske aktører innen næring og kultur.

Helgeland Museum, Naturhistorisk avdeling er godt tilfreds med det forslaget som Fylkesmannen (FM) har framlagt og støtter forslaget om vern av Holmvassdalen. De legger til grunn store naturfaglige verneverdier, et stort intakt dalføre, viktig område for samiske kulturminner og at arealet ligger på statens grunn og at fredning dermed bør være relativt sett lite konfliktfyllt. En innsnevring av vernearealet i Holmvassdalens nordre del i forhold til FMs forslag ville innebære et betydelig tap av verneverdier. Det ville også virke mot oppnåelse av Stortingets og regjeringens mål om økt skogvern med vekt på produktiv barskog. I tillegg ville det bidra til å forskyve fokuset ytterligere mot vern av privat skog. Museet anser derfor at det er av stor betydning at verneområdets avgrensning i all hovedsak blir slik FM har foreslått. Museet foreslår derfor en redigering av formålsparagrafen til følgende: "Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med dets samlede naturvariasjon i form av biologisk mangfold, naturtyper, økosystemer, arter og naturlige geologiske og økologiske prosesser".

Høgskolen i Nesna, Samfunnsfagseksjonen har levert en meget omfattende høringsuttalelse, og de redegjør for to viktige grunner til å verne Holmvassdalen, slik området er avgrenset i fylkesmannens verneforslag og med de forslag til grenseendringer som vedlegges: 1. *Forskning om samiske kulturminner* (skogens biologiske kulturarv). De mener det er viktig å sikre et størst mulig område av skogen i Holmvassdalen for kulturforskningen, siden det er her kulturspor i trær kan påregnes å finnes i en slik konsentrasjon at de går an å tolke funksjonelt og helhetlig. Det kan derfor ikke aksepteres ytterligere inngrep i form av hogster innenfor de grensene som

FMs verneforslag utgjør. På den annen side mener høgskolen at et helhetlig vern av Holmvassdalen slik FM har foreslått vil båndlegge store områder for reindriftsnæringa. Den nordlige delen fungerer derimot som trekkveg for rein og er dessuten et område som har store beiteressurser i form av hengslav, noe som vil være fordelaktig å verne mot hogst. De foreslår derfor en innskrenkning av verneforslaget i den øvre og søndre mer uproduktive delen og en mindre utvidelse i den nordlige og nedre delen. 2. *Ekskursjoner som faglige og pedagogiske tilbud.* Høgskolen i Nesna oppgir siden 1994 å ha brukt den nordlige delen av Holmvassdalen som ekskursjonsmål i faget Natur, samfunn og miljø som har vært obligatorisk for alle lærerstudenter fram til inneværende år, og nærmere 500 studenter har således nyttet området. Nye fagtilbud innen Samfunn og miljø, og Samisk kultur og historie, med vekt på Helgeland og Västerbotten oppgis å være under planlegging. Også for disse fagene er Holmvassdalen tenkt som et viktig ekskursjonsområde. I denne sammenheng har Holmvassdalen store kvaliteter, og muligheten til å bli kjent med denne typen særegne og helhetlige kulturmiljø eksisterer ikke andre steder i landet og de vil av den grunn være svært viktige å bevare for ettertiden. Høgskolen foreslår en tilføyelse i forskriften under § 2 om formål: "Fredningen skal også omfatte et helhetlig samisk kulturlandskap kjennetegnet i hovedsak ved biologiske kulturspor i trær, som ledd i å sikre de unike kulturminnene for forskning og opplevelse." Ut fra faglige og pedagogiske hensyn ønsker høgskolen å kunne videreføre bruken av Holmvassdalen som ekskursjonsmål ut fra de kvalitetene og tilstand området har i dag. Høgskolen støtter derfor FMs forslag om vern i Holmvassdalen, med arealreduksjon i sør, og utvidelser i nord. De betrakter vern som en meget viktig forutsetning for å kunne oppfylle skolens tilbud til studentene i de to nevnte fagene. I sum har Holmvassdalen utvilsomt et rikt spekter av natur- og kulturkvaliteter å tilby, som er svært verdifulle for høgskolens undervisning og forskning.

Voengel Njarke reinbeitedistrikt er sterkt uenig i at Holmvassdalen skal fredes, spesielt i det omfang som foreslåes. De mener det vil få dramatiske følger for deres mulighet til å videreføre sine næringer, bl.a. med reindrift som næring. De etterlyser mulighet til med-virkning i prosessen. De viser til at Holmvassdalen er et av de mest benyttede områder i beitedistriktet og et gammelt sørsamisk kulturlandskap. De mener det er et kategori 1-område i hht. ILO's definisjon av landområder, og at det er deres tilstedeværelse i generasjoner og deres kunnskap som har bidratt til at vi i dag har områder som er uberørte av inngrep. Reinbeitedistriktet gir en lengre redegjørelse om at FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, artikkel 27, men også ILO-konvensjon nr. 169, artikkel 15, jfr. artikkel 14, forplikter staten til å beskytte naturgrunnlaget for samisk kulturutøvelse. De oppsummerer at dette innebærer bl.a. at statens konsesjonsorganer ikke uten videre kan gi tillatelse til at det iverettes naturinngrep i samiske bruksområder dersom inngrepene har et omfang eller en karakter som innebærer at enkeltsamer eller grupper av samer, f. eks. en sjette innenfor et beitedistrikt, blir fra tatt retten til materiell kulturutøvelse. De mener at fredningsforslaget bør avvises fordi en vesentlig del av det faglige grunnlaget ikke foreligger før høringen og ikke vil foreligge før 01.05.05. De registrerer at hoved-formålet synes å være at skogen skal fredes, og de synes totalarealet er for stort når skogen dekker bare en tredjedel. De sier videre at FM's forslag med å ta med store fjellarealer virker som et forsøk på å føre Stortinget bak lyset ved at man tar med arealer som ikke er relevante i forhold til vern av skog. De påpeker at hovedflyttetraseen til og fra beiten i Kappfjellet går tvers over Holmvassdalen. Reinbeitedistriktet mener at et forbud mot bruk av motoriserte hjelpemidler på barmark vil medføre en dramatisk økning av påkjørsler av rein. Derved må de gjete reinen bort fra området med følgende overforbruk av resterende beiter. De reiser et absolutt krav om at jernbanelinja må sikres mot påkjørsler av dyr slik det er gjort langs Gardermobanen. Beitedistriktet mener de ikke kan leve med de foreslåtte verneforskrifter da de vil medføre store hindringer for utøvelsen av samisk næring og kultur. De vil ikke akseptere båndlegging som går ut over mulighetene til å videreføre den sørsamiske reindriften i området. Reinbeitedistriktet konkluderer med at de foreslåtte verneforskrifter ikke er i tråd med statens forpliktelser overfor urfolk i hht. FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, artikkel 27, og ILO-konvensjon nr. 169, samt grunnlovens § 110 A, - og at verneplanen bør avvises. De sier videre at dersom myndighetene finner ut at man skal gå videre med en ny prosess om vern av Holmvassdalen, så krever de at: 1) vernet må skje på grunnlag av menneskerettighetsloven og dagens rettspraksis som beskytter deres samiske rettigheter som urfolk. 2) det må gjennomføres en konsekvensutredning over virkninger vernet får for den samiske urbefolkning.

Bergene Holm AS Nesbruket gir uttrykk for at de er totalt avhengig av det tømmer skog-industrien på Helgeland kan tilføre og sier at de skogområder som nå vurderes vernet, gjennom århundrer har vært utnyttet og vernet av private samt av Statskog. De har problemer med å forstå at det skulle ha oppstått vesentlige endringer som skulle tilsi et forsterket offentlig vern. De mener at den disiplin og det regelverk som skogbruket allerede anvender, delvis fastsatt ved lovgivning, delvis fastsatt i samarbeid med nasjonale og internasjonale miljøinteresser, burde være tilstrekkelig. De sier at dersom offentlig myndighet allikevel finner å ville lage ytterligere begrensninger i grunneiers rett til utnyttelse av egen eiendom, så må det nødvendigvis få konsekvenser i form av redusert verdiskapning på Helgeland, og at denne konsekvens må Helgelandsamfunnet selv bære. De sier virkningen, litt etter litt, vil bli fraflytting og utarming av lokalsamfunn som det er bred enighet om at man må søke opprettholdt.

Arbor-Hattfjelldal AS er en hjørnestensbedrift som produserer sponplater til bygningsindustrien, og har ca. 60 ansatte. De mener at i h.h.t. Statskog sine takster vil en fredning av Holmvassdalen medføre en redusert årlig avvirkning på ca 1200 fm³, og at ca. halvparten av dette volumet leveres til bedriften i form av granslip og sagflis. De mener at en ev. fredning av Holmvassdalen vil medføre at dette volumet må erstattes med virke hentet fra områder lengre unna, og at det vil medføre økte kostnader. Det hevdes ut fra dagens forutsetninger at fredning av Holmvassdalen alene vil gi bedriften en merkostnad på kr 40.-50.000 pr år. Om beløpet isolert sett virker beskjedent, mener bedriften at sett i sammenheng med andre aktuelle verneområder i nærområdet, så ser de med stor bekymring på enhver lokal fredning. Bedriften begrunner sitt syn slik: Konkurransforholdene for bedriften vil svekkes ytterligere da virkes- og transportkostnader øker. Økende behov for lokalt rundvirke fordi økt bruk av biobrensel i Sverige har umuliggjort tilgang til biprodukter fra sagbrukene, og tilsvarende i Norge har ført til økt etterspørsel og økte priser på biprodukter fra sagbrukene. Enhver fredning i regionen vil påvirke virkestilgangen til Nesbruket, og Arbor vil om sagbruket nedlegges miste lokal tilgang på 10-15.000 m³ biprodukter. Volumet må ev. kompenseres ved kjøp av dyrere virke med økte transportavstander og -kostnader. Mulighetene for utvikling av bedriften svekkes. Bedriften sier at for å sikre virkestilgang og eksistens går de imot fredning av Holmvassdalen og enhver annen fredning av områder med avvirkningspotensiale i nærheten. Blir det likevel fredning krever bedriften at ansvarlige myndigheter går inn med økonomisk kompensasjon for merkostnadene de påføres, og at hvis disse ikke kompenseres så vil dette få alvorlige konsekvenser for bedriften.

Miljøfaglig utredning AS viser til at et område som oppfyller både kriteriene som kjerneområde og nøkkelbiotop ikke er kartfestet på kartet med fredningsforslaget. De antar dette skyldes dårlig og uleselig kart som fulgte et notat datert 24.10.01 med beskrivelse av lokaliteten. De viser til at lokaliteten har en av de rikeste kjente trådraggforekomstene i Nordland, en art Norge har internasjonalt forvaltningsansvar for. Lokaliteten inneholder også groplav og skrubbenever

Arvid Rolfsen, skog- & maskinentreprenør, Rune Brennbakk, skogentreprenør, Krutnes AS og Vatnan Transport AS oppgir å ha mesteparten/mye av sine oppdrag gjennom Statskog Nordland. De er meget bekymret over alle de verneprosessene som er i gang og berører drivverdig skog på Helgeland, og mener dette vil få betydning for virksomheten og for industrien som alt har for lite tilgang på lokalt virke. De vil derfor ikke tilrå noen form for skogvern på de drivverdige skogarealene på Helgeland, og da heller ikke i Holmvassdalen.

Fjellbekkmoen sagbruk opplyser at de driver maskinlafteproduksjon av "Granehytta" og sysselsetter 4 personer. De oppgir at virke de senere år nesten utelukkende har vært levert av Statskog, og de har et behov på ca 700 -1000 m³ årlig. De gir uttrykk for frykt for arbeidsplassene om ikke Statskog får fortsette å drive som før, og fraråder fredning av Holmvassdalen.

Børgefjell-laft AS mener å være den største produsenten av handlaftede tømmerbygninger i Nord-Norge, og oppgir å ha 6 ansatte i 6 årsverk. Firmaet mener en fredning av Holmvassdalen vil redusere bedriftens lokal virkestilgang, og gjøre bedriftens utvikling mer usikker. De ber om at FM ikke tilrår fredning av Holmvassdalen.

Norsk Virkesmåling har 2 ansatte og foretar tømmermåling til lokal sag- og treforedlings-industri. De uttrykker bekymring for at et ytterligere vern av skog på Helgeland kan få alvorlige konsekvenser for skogbruket og skogindustrien, og ber derfor FM om ikke å tilrå fredning av Holmvassdalen eller andre skogområder på Helgeland før konsekvensene er nærmere belyst.

Grane Bedriftsservice AS produserer brensel i form av bjerkeved, og oppgir at Statskog er eneste råstoffleverandør. De ønsker å beholde lokale arbeidsplasser og mener et vern av

Holmvassdalen kan bety usikker leveranse av råvirke til produksjonen, og derved kan være en trussel mot produksjonen. De ber FM om ikke å tilrå vern av Holmvassdalen.

Fagforeningene i Statskog SF, Skogsarbeiderklubben i Statskog Nordland, Fellesforbundet Helgeland og Nesbruket Bedriftsklubb er alle negative til det forslaget om vern av Holmvassdalen. Disse høringsuttalelsene hevder å være spesielt opptatt av langsiktig verdiskaping og sysselsetting. I forhold til langsiktig verdiskapning og sysselsetting i hele bransjen er det helt avgjørende at de største bedriftene får rammevilkår og tilgang på råstoff som sikrer en positiv utvikling. De påpeker at Statskog har vært en stabil og sikker leverandør til lokal industri og leverer en betydelig andel av råstoffet som brukes i sagbruksindustrien på Helgeland, og er den største leverandør av rundtømmer til sponplateindustrien. De ser behov for å avveie ulike samfunnshensyn i hele landsdelen under ett og anser det ikke forsvarlig å kjøre en separat prosess for Helgeland. De påpeker at skogressursene på statsgrunn på Helgeland har vært og er en forutsetning for videre utvikling av treindustrien og næringsmiljøet i regionen, og mener at tilgang på råstoff har vært og er en minimumsfaktor for drift og videre positiv utvikling i treindustrien. De mener at for å sikre helhetlige vurderinger i planarbeidet og minimalisere konfliktgraden må arbeidet med skogvern i Nord-Norge samkjøres i tid, og at ytterligere vern av skog tilgjengelig for treindustrien på statsgrunn på Helgeland legges på is. Organisasjonene mener at tilgjengelig produktiv skog i Holmvassdalen ikke skal vernes. Brønnøy Bondelag mener det allerede er vernet store områder på Helgeland slik at det ikke er behov for ytterligere vern. De mener at det er tømmermangel og at sagbrukene må få tilført tømmer, samt at marginene er små både for sagbrukene og bøndene. De mener lokale ressurser må utnyttes for å opprettholde næringslivet i distriktet og videreutvikle dette. Laget krever at forslaget om vern av Holmvassdalen må trekkes tilbake.

Naturvernforbundet på Midtre Helgeland påpeker betydningen av å verne mest mulig av Holmvassdalen da mesteparten av den gamle granskogen i Namdalen og Svenningdalen allerede er avvirket. Forbundet mener Holmvassdalen er den siste gjenværende oase i et meget stort område og således fyller en svært viktig økologisk funksjon som levested og spredningskorridor mellom sør og nord for innlandsartene. De mener at dalen som et relativt intakt og helt dalføre, til tross for veibygging i nedre del, fortsatt har meget stor opplevelsesverdi.

Blekkulfs miljødetektiver. Organisasjonen oppgir å være kontaktet av barn i regionen, og på bakgrunn av deres engasjement avgis uttalelse både på prinsipielt og på særskilt grunnlag. Organisasjonen mener det er mange gode grunner til å verne større skogsområder i Norge, utover hensyntagen til det biologiske mangfoldet og våre internasjonale forpliktelser, og vektlegger at naturskog gir verdifulle naturopplevelser, med elementer av tidløshet og villmark. Like viktig er også generasjonsperspektivet; naturen er ikke til for at vi skal forbruke den på fremtidige generasjoners bekostning og Blekkulfs Miljødetektiver er særdeles opptatt av å gi barna og barnebarna våre mulighet til å oppleve og studere urørt skog. Likeledes understreker organisasjonen at naturskog er en del av vår naturarv, og på lik linje med kulturarven er naturarven en viktig del av vår nasjonale identitet. Organisasjonen ønsker at grensene i verneforslaget som er lagt frem fra FM må opprettholdes og ikke snevres inn. I tillegg er det etter deres skjønn viktig at skogsbilvegen inn i dalføret må stenges. De mener Holmvassdalen fremstår som et viktig og flott område med gammelskog i et ellers større område preget av inngripen av ulik teknisk art. Dette ønsker organisasjonen å bevare for ettertiden. Organisasjonen synes Nordland er heldige som har fremmelige, reflekterte og naturbevisste barn, og viser til beskrivelser de har fått fra barn som forteller om bruken av den flotte skogen i Holmvassdalen, og om fiske, sinking, fugler, gapahuk, insekter, bading, og at de har sett rein, de samler kvann til te og de er fascinert over mystikken i trollslogen.

Aksjon Ny Vernepolitikk sier at det gjennom generasjoner har vært drevet aktivt skogbruk i Vefsn-regionen, og at skogsarbeide var viktig i distriktene. De omtaler Nesbruket og Arbor Hattfjelldal AS som svært viktige hjørnestensbedrift som er avhengig av lokalt virke og er avtaker av biprodukter fra Nesbruket. De mener at begge bedriftene har stor betydning for hele skogbruket og treindustrien på Helgeland, og at et omfattende skogvern vil svekke virkestilgangen til disse store bedriftene og kan føre til vanskeligheter for videre drift.

Nordnorsk Botanisk Forening konkluderer med at de klart vil tilrå vern av Holmvassdalen som naturreservat. De mener at de økonomiske argumenter for utnyttelse av skogen synes på langt nær å kunne oppveie argumentene for ivaretagelse av et storslått område med så rike naturverdier. Foreningen foreslår umiddelbar stengning av skogsbilvei inn i området for alle

kjøretøyer, alternativt for alle motorkjøretøyer. Veien kan i stedet tilrettelegges for bruk som vanlig tursti. Foreningen er ikke i stand til å vurdere om områdets utstrekning er det ideelle, men er tilfreds med at det er så vidt stort, og har ingen kommentarer til vernebestemmelsene.

Norsk Ornitologisk Forening, Rana lokallag og Norsk Zoologisk Forening, avd. Rana er generelt meget godt fornøyd med foreliggende verneforslag for Holmvassdalen. De er spesielt godt fornøyd med den foreslåtte arrondering av verneområdet, som etter deres syn på en god måte ivaretar bevaringsbiologiske hensyn ved å fange opp et nødvendig stort areal. De viser til hva de tidligere har uttalt vedrørende planarbeidet og sammenhengen mellom bevaringsbiologisk funksjonalitet og verneområdenes størrelse. Foreningene mener også at høringsforslaget på en god måte ivaretar restverdier knyttet til randområdene gjennom å inkludere deler av disse i reservatet. De reagerer med forbauselse over den argumentasjon som framføres av flere parter, framfor alt aktører innen skognæringa, som framholder at verneforslaget vil kunne få store negative konsekvenser for skogrelatert næringsliv i regionen. Etter deres vurdering kan en slik argumentasjon ikke tillegges vekt, bl.a. med utgangspunkt i at foreliggende verneforslag relativt sett båndlegger et meget begrenset areal produktiv og næringsmessig interessant barskog. De vil på den andre side også framheve at en eventuell situasjon med mangel på avvirkningsmoden skog i regionen helt og holdent skyldes en feilslått disponering med ressursene fra skognæringas egen side, og at naturverninteressene og biologiske verdier knyttet til foreslått verneområde i Holmvassdalen, ikke bør være salderingspost for langvarig overavvirkning av gammelskog i regionen. De kan dermed ikke se at det finnes grunnlag verken for å påstå at det foreslåtte barskogsvern i Holmvassdalen vil ha en negativ regional næringsmessig betydning, ei heller for at en slik eventuell effekt burde tillegges betydning ved arrondering av verneområdet. Foreningene gjentar at de er fornøyd med det verneforslag som foreligger og ønsker at dette blir videreført og vedtatt. Skulle det imidlertid oppstå et behov for prioritering mellom ulike delområder i verneforslaget, ser de sterke miljøfaglige argumenter for å prioritere høyproduktive arealer foran mindre produktive arealer. Dette vil i så fall bety at biologisk rike skogarealer i områdets nordre deler vil måtte prioriteres foran de biologisk fattigere arealene i sør. De betoner at dette må være et vesentlig og ufravikelig prinsipp ved en eventuell prioritering mellom ulike arealer innenfor verneforslaget. Helgeland skogselskap protesterer mot deler av den vernepolitikken som føres. De sier de også indirekte berøres ved at arealer tas ut av aktiv skogproduksjon og derved ut av foryngelsesfasen hvor selskapet leverer skogplanter. Selskapets største bekymring er den reduksjon av produksjonsarealene for virke til den lokale treindustri, og de mener det blir galt når områder som ligger til rette for produksjonsskog og alt er utbygget med veinett tas ut. Dette gjelder bl.a. Holmvassdalen. De sier det har vært tatt ut skurtømmer fra området jevnlig fra ca 1870 og fram til i dag, og at skogen bærer tydelig preg av å være produksjonsskog. De viser til at den lokale sagbruksindustrien har dype røtter i Vefsndalføret, og at her ligger Nord-Norges største sagbruk som sliter med knapphet på virke. De mener at hvis ytterligere areal tas ut av aktiv produksjon kan det føre til at man mister sagbruksindustrien. De sier videre at Statskog som har levert mellom 30-50 % av virket til industrien på Helgeland har fått vernet 10 % av sitt produktive areal. Skogsel-skapet vil være en aktiv medspiller i arbeidet med å finne egnede områder for vern, og anmoder om at Holmvassdalen tas ut av verneforslaget.

Vefsn Jeger- og Fiskerforening støtter den foreslåtte fredningsforskrift og reservatavgrensning i Holmvassdalen. Vefsn JFF mener Holmvassdalen fremstår som et tilnærmet uberørt område, og at spor etter tidligere hogst er i ferd med utviskes, samt at tidligere skogsdrift ikke må benyttes som argument for å ta ut den skogen som står igjen. Vefsn JFF mener Holmvassdalen i dag er den eneste dalen i deres nærområde som inneholder slik variasjon i topografisk og biologisk mangfold. De påpeker at det er grov gammelskog i det lavereliggende området i nord, mens det sørover går over til mager fjellskog av bjørk og gran. De mener dette gir en unik variasjon og rikdom av dyre- og fugleliv, samt flora med et rikt artsmangfold. De påpeker viktigheten av § 3 i fredningsforskriften om at jakt og fiske skal kunne utøves etter gjeldende lovverk.

Forum for natur og friluftsliv i Nordland er en paraplyorganisasjon for 12 friluftsliv- og naturvern-organisasjoner i Nordland, med til sammen ca. 20 000 medlemskap. FNF støtter fylkesmannens forslag til vern av Holmvassdalen, og ønsker i tillegg en arealutvidelse i nord. Områdets beliggenhet tilsier at den urørte og intakte skogen i dalen har en rik opplevelsesverdi, hvor en kan studere et uvanlig artsmangfold og variasjoner i skogtyper. Det er svært mange spormerker i trærne, spesielt etter ulike spetter. Undersøkelser viser at skogens estetikk har stor betydning for

selve naturopplevelsen. Hogstinnegrep kan forandre et tilvant landskapsbilde ganske brutalt. Innover dalen fra nord går en skogsbilveg. FNF ønsker at vegen stenges hvor reservatgrensen er trukket i verneforslaget. Over tid vil vegen gro igjen og bli en fin tursti, som vil gå et par kilometer innover dalen før den stopper. Stien vil på denne strekningen gå like over og langs den brusende Holmvas-selva, som her danner en elvekløft flere steder. Hele distansen er en storslått naturopplevelse, med gammel furuskog på høyden vest for elva og frodig, gammel granskog i dalsidene og mot bunnen av dalen.

Kontaktutvalget for Turistforeningene i Nordland støtter FMs forslag til vern av Holmvassdalen. De ønsker primært en arealutvidelse i nord mellom jernbanen og Holmvassåsen. Sekundært støtter de grensene slik de er foreslått fra FM. De anmoder om at skogsbilveien stenges for trafikk, og mener den på sikt vil gro til og utgjøre en naturlig sti. De ser det som meget gledelig at Holmvassdalen foreslåes vernet og vil understreke den verdi som ligger i selve opplevelsen ved å være i uberørt natur. De mener områder med uberørt natur er særdeles viktig å ta vare på, slik at både vi og kommende generasjoner kan ha glede av det i fremtiden. Kontaktutvalget for turistforeningene mener at Statskog har hogd hardt i skogene på Helgeland, og sier at Holmvassdalen er et av de aller siste områder i distriktet av en slik størrelsesorden med et så rikt artsmangfold og stor opplevelsesrikdom. De understreker også den betydning naturlig skog har som læringsarena for vår og kommende generasjoner.

Naturvernforbundet i Nordland (NiN) har levert en meget omfattende høringsuttalelse og bare hovedpunkter refereres her. Generelt mener NiN at FMs forslag er solid faglig fundert og håper nå at naturverdiene i området får varig vern. Holmvassdalen har en spesielt viktig økologisk funksjon. I dag er barskogene i Svenningdalen økologiske "katastrofeområder" på grunn av enorme sammenhengende flatehogster. De mener Statskog utvilsomt har drevet alt for hardt mange steder på Helgeland, ikke minst gjelder dette i Grane. Holmvassdalens kjerneverdier er den gamle kompakte granskogen i den nordlige delen. Her er tettheten av nøkkelbiotoper størst, her finnes de fleste rødlisteartene og her finnes en av fylkets aller største forekomster av den sårbare lavarten trådrag. Hønehauk hekker regelmessig her. Alle faglige vurderinger av denne delen av området gir tre stjerner, dvs. svært verneverdig. Et vern av Holmvassdalens utelukkende øvre og sørlige deler, for eksempel fra Langtjønna, Mattistjønna eller Holmvassforsen og sørover, vil på denne bakgrunn være totalt forkastelig faglig sett og i strid med Stortingets forutsetninger. NiN viser til registreringsrapporter og mener at den nordlige og produktive delen av Holmvassdalen ikke kan byttes ut med andre områder i regionen. NiN foreslår en utvidelse i nordøst. Naturvernforbundet har merket seg at bedrifter og entreprenører i regionen ikke anbefaler vern i sine innspill i forkant av høringen, og en får inntrykk av at deres samlede eksistens står og faller på tilgang til den nordlige skogrike delen av Holmvassdalen. I forhold til den mengde trevirke som kan drives ut av dalføret når Levende Skog standarder, nøkkelbiotoper, kjerneområder og kantsoner trekkes fra, blir det drivverdige kvantumet lite i forhold til bedriftenes langsiktige behov for virke. Det framstår derfor som en meget sterk overdrivelse at samtlige bedrifter i regionen som lever av skog skal være avhengig av så lite virke for å berge arbeidsplasser og sin egen framtid. Naturvernforbundet mener at uttaket av trevirke har vært atskillig større enn gjenveksten på statens eiendommer på Helgeland siden moderne hogstformer kom i bruk ca 1950, slik at en må vente lenge før det kan hogges i kulturskogen. Dette overforbruket av ressursene har ført til at Statskog fremdeles ønsker å avvirke hogstmoden skog i Holmvassdalen på tross av at området er svært verneverdig. Statskog sier at det i statsskogene i Grane i dag ikke finnes andre så store sammenhengende drivverdige gammelskogområder. Denne erkjennelsen burde ikke anspore til mer hogst, men derimot til å ta vare på de høye naturverdiene en faktisk kjenner til. Når Statskog slår fast at Holmvassdalen er det aller siste store området taler det utvilsomt mot å hogge og ikke som en mulighet til ytterligere forringelse av det særegne og sårbare naturmiljøet i dalføret. Naturvernforbundet mener denne holdningen og viljen til fortsatt hogst strider utvetydig mot Regjeringens mål for barskogvernet, og mot Statskogs egen miljøpolitikk. Naturvernforbundet mener reindriftsnæringas langsiktige og bærekraftige bruk av skogen i næringsssammenheng står i skarp kontrast til Statskogs kortsiktige planer og omfattende uttak av virke, og mener en hogst i den nedre og nordlige delen av området ikke vil være forenlig med de samiske næringsinteressene. Samtidig må moderne reindrift ha mulighet til å benytte motoriserte kjøretøy for å innfri kravene til lønnsomhet. Det betyr at det må kunne åpnes for motorisert ferdsel som dispensasjonsordninger i verneforskriftene etter faste traser eller i korridorer.

Naturvernforbundet mener bl.a. at skogsbilvegen som går inn i området fra nord, skal stenges der grensen er trukket i verneforslaget, slik at den over tid vil bli en tursti langs den flotte Holmvasselva. Naturvernforbundet mener det bør være tillatt med bålbrekking med tørrkvist som brensel. Det må imidlertid være totalforbud mot bruk av furu, både gadd og læger. Det bør ikke foretas merking av stier i området, bare inn mot grensene til et eventuelt verneområde. Flere bruer over Holmvasselva bør ikke anlegges. De mener elgbestanden i regionen bør reduseres dramatisk, da osp, selje og rogn er kraftig nedbeitet. Slike treslag er svært viktig for det økologiske mangfoldet, og elgjakt må således kunne utøves. De mener det bør innføres forbud mot storfugljakt i selve reservatet da Holmvassdalen er ett av få gjenværende områder som fremdeles produserer en del storfuglkull som sprer seg til tiliggende arealer, bl.a. til deler av Svenningdalen hvor storfuglen har mistet enorme arealer med gammel skog hvor spillplasser og dagområder er hogget ut. Annen småviltjakt bør tillates.

World Wide Fund for Nature (WWF-Norge) støtter FMs fredningsforslag for Holmvassdalen fullt ut, og ber om at FMs forslag til vern av Holmvassdalen gjennomføres snarest fordi:

- 1) Holmvassdalen har unike biologiske verdier. I gammelskogen her lever blant annet en rekke sjeldne og trua sopp- og lavarter, kalkkrevende orkideer, rovfugler og hakkespetter.
- 2) Holmvassdalen har meget stor verdi som et stort gammelskogområde der naturlige økologiske prosesser enda er intakte.
- 3) Vern av nasjonalt verneverdige skogområder, slik som Holmvassdalen, vil være et vesentlig bidrag for å nå det nasjonale målet om å stanse tap av biologisk mangfold innen 2010.
- 4) Flere forskningsinstanser konkluderer med at Holmvassdalen er nasjonalt verneverdig.
- 5) Vern av Holmvassdalen vil tette flere hull i myndighetenes mangelliste til dagens skogvern.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen tolker de klare og entydige politiske føringerne dit hen at deres oppdrag har vært å fremme et konkret fredningsforslag for skog på statens grunn i Holmvassdalen, et skogområde som i meget stor grad vil dekke påviste mangler ved dagens skogvern i Norge. Fylkesmannen viser til de store dokumenterte verneverdiene i Holmvassdalen, spesielt fremheves det: relativt store områder med kompakt gammel granskog på kalkrikgrunn beliggende i mellomboreal sone, en høy andel rike vegetasjonstyper, en lang rekke interessante arter innen organismegrupper som lav, mose, sopp, karplanter og fugler, samt betydningen av å sikre et intakt større dalføre. Samlet sett vil vern av Holmvassdalen bidra vesentlig til å oppfylle flere mangler ved dagens skogvern i Norge. Konfliktnivået i denne saken er imidlertid etter fylkesmannens vurdering høyt, der nasjonale vernehensyn står i konflikt mot betydelige regionale næringsinteresser. Til tross for dette finner ikke Fylkesmannen faglig grunnlag for å tilrå noe kompromiss i form av avgrenset vern fordi både verneinteressene og næringsinteressene er sterkest i den nordlige del av området. Med de klare politiske føringer som er gitt i oppdraget fra landbruksminister og miljøvernminister, konkluderer Fylkesmannen under tvil med å tilrå vern i samsvar med vedlagte kart datert mai 05. Dersom det videre arbeidet med utvidet skogvern mot formodning skulle finne fram til alternative verneområder med lavere konfliktnivå, tilrås det at vern av Holmvassdalen må kunne revurderes.

Fylkesmannen understreker at ethvert vern av større høgproduktive arealer på statsgrunn på Helgeland er, på grunn av Statskog sin nøkkelrolle som virkesleverandør, en trussel mot industrien. Mange sider og konsekvenser ved økt skogvern på Helgeland både for grunneiere og industrien er hittil ikke tilfredsstillende utredet. Det påpekes at den viktigste strategiske utfordringen for skogbruket i Nordland er å beholde treforedlingsindustrien på Helgeland. Vern av Holmvassdalen er konfliktfylt fordi skogen i Holmvassdalen er kjennetegnet av lett tilgjengelighet, god kvalitet på skogen med stor skurtømmerandel, og derigjennom svært høy rotnetto. Det er områdene nord for Mattistjønnå som er næringsmessig viktige. Vern av Holmvassdalen på dette tidspunkt er også vanskelig fordi det foregår en rekke parallelle verneprosesser på skog på Helgeland og i Nord-Norge. Det er derfor vanskelig å forutsi de totale konsekvensene av de verneprosesser som gjennomføres for industrien på Helgeland, og dette er med på å forhøye konfliktnivået i enkeltstående vernesaker.

Reduksjon i tømmerutgang kan medføre nedleggelse av sagbruket i Mosjøen. Reidar Bergene Holm uttaler at de er i et grenseland vedr. tømmerutgang, og at de nå nærmer seg en kritisk

tømmermengde for å kunne drive sagbruket i Mosjøen. Bergene Holm Nesbruket er strategisk viktig for skogbruket i Nordland av flere årsaker. Alternativet til Nesbruket er salg av tømmer ut av fylket. Hvis dette skjer er det fare for transportfradrag og lavere virkespriser til skogeierne på sikt. Dette vil trolig påvirke framtidig avvirkning og verdiskaping i skogkommunene på Helgeland, men også i skogreisingsområdene i Nordland. Eiendomsverdiene både på privat og offentlig eid grunn vil da bli redusert. Flis fra Nesbruket er en betydelig innsatsfaktor i Arbor Hattfjelldal sin sponplateproduksjon. Redusert sekundærvirke fra Nesbruket og redusert tilgang på råvirke gjennom vern og lavere aktivitet, vil ramme råstoff-forsyningen til hjørnesteinsbedriften i Hattfjelldal. Arbor Hattfjelldal har et årlig forbruk i sponplatefabrikken på 55 – 77.000 m³ i form av tømmer og flis. Statskog leverer fra egne skoger årlig ca 12.000 m³. I tillegg leverer Statskog virke de avvirker i private skoger, samt indirekte råstoffmengder i form av flis fra Bergene Holm Nesbruket. Arbor har uttalt at vanskelig tilgang på råstoff hindrer øk-ning av produksjonskapasiteten eller utbygging av en ny produksjonslinje.

Stor rotnetto for skogeier i Holmvassdalen gjør trolig at andre mer marginale områder kan avvirkes selv om ikke rotnettoen er spesielt god. Hvis skog med høy rotnetto blir verna, vil gjennomsnittlig rotnetto for skogsdrifter skogeier gjennomfører bli lavere. Økonomien på skogsdrifter totalt for skogeier blir da dårligere, og en del områder med mer vanskelig tilgjengelig skog med lav rotnetto kan da kanskje ikke avvikes ut fra økonomiske forhold og således føre til enda lavere avvirkning. Lavere avvirkning pr år gir også skogeier et dårligere utgangspunkt ved forhandling om pris med virkeskjøpere, og vil trolig påvirke prisene skogeier får pr m³.

Alle uttalelser fra aktører tilknyttet skognæringene er mer eller mindre negative til fredningsforslaget. Det er et gjennomgående tema at en fredning av Holmvassdalen forventes å medføre reduksjon av virkestilgangen fra statens skog på indre Helgeland.

Denne mangel på virke skyldes at det i en lengre periode har vært drevet en hogst som har overskredet tilveksten. Derfor er det lite hogstmoden skog tilbake. Av rapporten "Noen samfunnsmessige konsekvenser av skogvern – Eitrådal, Holmvassdal & Lomsdal-Visten" av forstkandidat Nils Midgaard mai 2005, fremgår at de første kulturskogfeltene til Statskog på Indre Helgeland, først vil bli hogstmodne om 35 år.

Statskog Nordland sier i sin uttalelse at skogressursene i Holmvassdalen har et volum som tilsvarer 5 års drift i statskogene i Grane kommune, og det må da antas å være en avvirkning på det nivå avvirkningen ligger i dag. Ser en dette i sammenheng med ovenstående så er det innlysende at skogen i Holmvassdalen på ingen måte kan fremskaffe det virkesvolum som skognæringen på Helgeland oppgir å trenge i 35-årsperioden frem til foryngelsesfeltene blir hogstmodne. Dersom virksomhetene skal drives i samme omfang som hittil, må det uansett tilføres vesentlige virkesvolumer utenfra i perioden.

For øvrig er det grunn til å påpeke at Statskog Nordland oppgir ett bruttotall for stående kubikkmasse på ca 57.200 m³ i hogstklasse IV & V, og at den økonomisk drivverdige del av den produktive skogen i Holmvassdalen har en stående kubikkmasse på ca 44.100 m³. Forstkandidat Midgaard (13.05.05) har beregnet ett nettotall på ca 33.200 m³ for drivverdig kubikkmasse i Holmvassdalen, etter fratrett av økonomiske nullområder, registrerte nøkkelbiotoper og det administrativt fredede området i dalen. Etter FMs vurdering er det sistnevnte tall fra Midgaard som utgjør det volum som etter skogloven og gjeldende retningslinjer, samt praktisering av "Levende skog standardene" ev. kan hugges. Fylkesmannen sin vurdering er at avvirkningen av barskogen på statens grunn på Indre Helgeland i etterkrigstiden har hatt et omfang som utvilsomt har oversteget tilveksten. Det oppgis at det vil ta ca 35 år før de store foryngelsesfeltene på statens grunn på Indre Helgeland begynner å bli hogstmodne. Hvis skogen i Holmvassdalen har et volum tilsvarende 5 års drift i statskogene i Grane kommune slik Statskog Nordland sier, betyr det at en ev. avvirkning av Holmvassdalen under ingen omstendigheter vil kunne dekke virkesbehovet til skognæringen i regionen i perioden frem til foryngelsesfeltene blir hogstmodne. Noen uttaleparter påpeker at dette er et resultat av en ikke bærekraftig skogforvaltning på statens grunn. En underdekning av virkesbehovet i regionen er ikke et resultat av politisk vedtatte nasjonale målsettinger om å sikre

overlevelse av vårt lands biologiske mangfold og et utvalg av den mest verneverdige gjenværende gammelskogen. Da blir det ikke mye mening i også å avvirke det siste store barskogsdalføret med kompakt naturskog i regionen, et dalføre med stor tetthet av nøkkelbiotoper, kjerneområder, rødlistearter og karakterarter for gammel barskog.

I høringen kom det innspill både om utvidelser og innsnevring av det foreslåtte område. Utvidelsesforslagene vil ta med arealer nord for Bjørntjønn hvor det er foretatt noe hogst og planting av skog, med begrunnelse at der er restverdier. De refererte forslagene og begrunnelsene fra flere uttaleparter for å utvide fredningen mot nordøst nord for Bjørntjønn er vurdert, men FM opprettholder det kompromisset som her er gjort i forhold til Statskogs interesser. Den fastlagte fremdrift i saken gjør det heller ikke mulig med en ny høring slik et ev. utvidelsesforslag ville betinge. Innsnevringforslagene omfatter både å ta ut skogen nord for Mattistjønn, dvs. den mest verdifulle skogen, og å ta ut arealer sør og sørvest for den kompakte barskogen, samt arealer på østsiden mot jernbanelinja og Sefrivatn. Grane og Hattfjelldal kommuner og Statskog Nordland foreslår å ta ut de meste verneverdige deler av dalføret (nordre del). Når det er et overordnet og politisk vedtatt nasjonalt mål å dekke manglene i barskogvernet, kan ikke FM tilrå at den avgrensning som disse foreslår tas til følge. Ingen av disse innspillene har begrunnelser som gjør at FM finner grunn til å endre standpunkt med hensyn til den nordlige eller sørlige avgrensningen av fredningsforslaget. FM må forholde seg til klare nasjonale politiske føringer i naturvernarbeidet og kan således ikke anbefale en slik løsning. I forhold til avgrensning har Statskog vist til planer om hyttefelt nord og sør for Sefrivatnet. Fylkesmannen viser til at grensene for verneforslaget ved Sefrivatnet er foreslått slik for å få med et kjerneområde og en rekke sjeldne samiske kulturminner knyttet til gammel barskog. Disse forekomstene er der etter FMs syn viktig å få med. Det lar seg imidlertid gjøre med en noe snevrere avgrensning, og FM tilrår å gjøre en mindre avgrensningsjustering nord for Sefrivatn og en større avgrensningsjustering sør for Sefrivatn for å imøtekomme ønskene fra Statskog, uten at dette i vesentlig grad går ut over verneverdiene.

Reindriftsnæringa mener verneforslaget som gikk på høring kan skape problemer for reindrifta i søndre deler av det foreslåtte verneområdet. Fylkesmannen mener det er gode begrunnelser for å ta med de deler av dalen som ligger høyere og sør for den kompakte barskogen. Denne delen er medtatt for å få med de dokumenterte naturverdier i form av 3 nøkkelbiotoper, 6 kjerneområder og hele spennet i dalførets økologiske system, å få med karstformene og de geologiske prosesser, å få med et helt naturlig landskapsrom, og størsteparten av den tilhørende Holmvasselas nedslagsfelt, samt for å få med dokumenterte sjeldne samiske kulturminner. Fylkesmannen mener de problemene reindriftsnæringa tar opp kan løses gjennom forskriftsutformingen, og vil gjennom forslaget til justering av forskriften vektlegge og finne en løsning som reindrifta kan leve med. Konkret tilrår fylkesmannen å åpne for barmarkskjøring etter søknad i forbindelse med utøvelse av reindrift.

Fylkesmannen foreslår en endring i formålet basert på uttalelsen til Helgeland museum.

Sentrale høringsuttalelser

WWF understreker hvor viktig det er å få sikret den nasjonalt verneverdige Holmvassdalen, som har vært en kasteball i skogvernsammenheng i mange år.

Jernbaneanlegget er generelt tilfreds med verneforslaget, men poengterer at en del grøfteinlegg ligger utenfor fyllingsfoten og må fortsatt kunne vedlikeholdes. Jernbaneanlegget sprøyter alle strekninger hvert tredje år og de forutsetter at denne praksisen vil kunne fortsette også etter et vern av lokaliteten.

Statnett SF viser til at det under arbeidet med et forprosjekt for ny kraftforsyning til Midt-Norge er vurdert en mulig ytre trase som går gjennom hele Holmvassdalen. Det er for tidlig å si om, og eventuelt når, det vil bli aktuelt å bygge en slik ledning. Statnett bemerker videre at det finnes andre alternative traseer som i liten grad vil berøre verneforslaget for Holmvassdalen.

Fellesforbundet bemerker at fredningsforslaget innebærer konflikter i forhold til arbeidsplasser og verdiskapning for skog og trenæringen. FF bemerker at Helgeland er den regionen i Nord-Norge med størst konsentrasjon av treforedlingsindustri og den eneste regionen med komplett næringsmiljø innenfor skog og trenæringen i landsdelen. I forhold til langsiktig verdiskapning

og sysselsetting i hele bransjen er det helt avgjørende at de større bedriftene får rammevilkår og tilgang på råstoff som sikrer en positiv utvikling. Statskog har sikret stabil og sikker leveranse til lokal industri og leverer en betydelig andel av råstoff til trebearbeidende industri i regionen. FF registrer at Statskog har foreslått alternative verneområder, med mindre konfliktgrad. FF ber om at dette blir tatt hensyn til i det videre arbeidet.

Norges Miljøvernforbund (NMF) støtter forslaget til vern av Holmvassdalen. Forbundet mener at planen er godt gjennomarbeidet og gir området langt på veg det vern som det er behov for. I det foreslåtte verneområdet er det etablert en skogsbilveg, og NMF ser det som absolutt nødvendig at denne skogbilvegen stenges med bom.

HINT peker på de store naturverdiene i Holmvassdalen samt at området er velegnet i under-visningssammenheng. HINT har brukt området jevnlig de siste 10 årene, og kan her presentere gode eksempler på viktige forhold ved skogen som økosystem og hvordan skoglandskapet fungerer for ulike arter og artsgrupper inklusive sentrale signalarter og rødlistearter.

Direktoratets tilråding

Både antall høringsuttalelser, omfanget av høringsuttalelser og innholdet i uttalelsene viser at vern av Holmvassdalen er en sak som skaper et stort engasjement. Det er spesielt forholdet til skogindustrien som fylkesmannen har viet stor plass i sin tilråding. DN registrerer at fylkesmannen i sin tilråding argumenterer både for og i mot at vern av Holmvassdalen vil ha vesentlige konsekvenser, og at Fylkesmannen tilrår vern, riktignok under tvil. DN tolker dette som at Fylkesmannen samlet sett vurderer de negative konsekvensene for næringsinteressene som akseptable i forhold til de negative konsekvensene ved ikke å verne området. DN har også merket seg fylkesmannens beskrivelse og vurdering av Statskogs hogst på Indre Helgeland. Det vises her til at det er gjennomført en markant overavvirkning, noe som vil kreve betydelig tilførsel av virke fra utenfor regionen, uavhengig av vern av Holmvassdalen eller ikke. Basert på det meget omfattende materialet som er framkommet gjennom høringen og fylkesmannens tilråding, er det DN's oppfatning at det er en rekke faktorer som har betydning for langsiktig eksistens for skogindustrien på Helgeland, og at det ikke er sannsynliggjort at virke fra Holmvassdalen er en spesielt viktig faktor i denne sammenheng. Snarere kan det synes som en historisk overavvirkning, slik fylkesmannen beskriver det, er en mer kritisk faktor enn vern i forhold til å sikre lokale leveranser av trevirke til industrien. I høringsuttalelsen fra Arbor Hattfjelldal AS framkommer det også at redusert virkestilgang fra Sverige og høyere priser på flis fra sagbruk også er en viktig faktor.

DN er enig med fylkesmannen i at med de sterke politiske føringer som er lagt for et utvidet skogvern, og de store vernekvitetene som er beskrevet for Holmvassdalen, er vern som fylkesmannen foreslår en god løsning. DN vil presisere at et vern av Holmvassdalen må omfatte den nordlige, og mest verdifulle delen. På dette punktet er også fylkesmannen sin tilråding helt entydig i at det ikke finnes reelle kompromisser. Det er med andre ord i stor grad snakk om et enten eller når det gjelder spørsmålet om vern.

Slik DN forstår planene om eventuelle nye sentralnettsledninger (Statnett SF sin høringsuttalelse) som kan komme i berøring med Holmvassdalen naturreservat, er dette planer av langsiktig karakter som innebærer en grad av usikkerhet både om tiltaket vil bli gjennomført eller når tiltaket eventuelt kan bli gjennomført. For slike tilfeller ønsker miljøvernmyndighetene å vurdere disse problemstillingene når de eventuelt dukker opp.

Om Holmvassdalen naturreservat blir realisert som foreslått av fylkesmannen, er det etter DN sin vurdering lite aktuelt med en senere revurdering av vernet slik fylkesmannen tilrår. DN anbefaler at Holmvassdalen naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Nordland foreslår.

Miljøverndepartementets merknader

Mottatte henvendelser til MD i forbindelse med MDs behandling av saken

Nordland Fylkeskommune uttrykker i brev av 4.4.2005 skepsis til den vernepolitikken som gjennomføres, og ber om at barskogvernet i Nord-Norge gjennomføres likt i tid, der

verneverdier og konsekvenser for bl.a. skogindustri får en samlet behandling. Det varsles også om at man vil gi uttalelse til fredningsforslaget for Holmvassdalen når skogutredningen er kjent. Helgeland regionråd har i brev av 12.5.2005 oversendt uttalelse fra deltakerne på Helgelandskonferansen 2005, hvor det framgår at man går mot det pågående arbeidet med skogvern på Statsskogs arealer på Helgeland. Det hevdes at ca 10 % av den produktive skogen på Helgeland er vernet i en eller annen form. Dette har allerede store konsekvenser for skogindustrien på Helgeland, og en ytterligere verving vil gi dramatiske konsekvenser for industrien og arbeidsplasser på Helgeland. Det kreves at det gjennomføres grundige konsekvensutredninger før det vurderes nye områder for barskogvern. Det aksepteres ikke at bare Statsskogs grunn prioriteres for skogvern. I enkelte kommuner eier Statsskog opptil 90 % av kommunens totale areal. Skogindustrien er hjørnesteinsbedrifter og Statsskog er den viktigste råstoffleverandøren. Samtlige 18 kommuner på konferansen ber om at utredningene for mer barskogvern på Helgeland avsluttes og legges bort. Vern av nye barskogområder på Helgeland kan bare aksepteres der det gjennomføres samarbeid med kommunene etter at grundige konsekvensutredninger er gjennomført.

Landsmøtet i Norges naturvernforbund (NNV) har oversendt MD opprop av 21.6.05, hvor det oppfordres til vern av Holmvassdalen nå. Man viser til at Holmvassdalen er et av svært få områder på statsgrunn som har høyproduktiv lavereliggende skog og intakte naturverdier over et stort areal. I lys av områdets verneverdier og de direktiver om vern på statsgrunn som er gitt fra Stortinget og regjeringen forventer NNVs landsmøte at Holmvassdalen får vernestatus i august. Norges naturvernforbund, Skogutvalget (NNV), viser i brev til MD av 29.6.05 til rapport av 13.5.05 fra forstkandidat Nils Midtgaard og mener beregningene som er foretatt av årlig potensielt uttak av tømmer fra Holmvassdalen er for høyt, og nevner flere grunner for dette. NNV mener at nøkkelbiotop registrert i 2002 heller ikke er trukket fra, og at Midtgaards rapport er så full av feil og mangler at den må trekkes tilbake. Videre mener NNV at et uttak på 1210 m³ representerer kun en brøkdel av det kvantum som skogindustrien på Helgeland oppgir trengs pr. år, og at det på den bakgrunn blir fullstendig feil å ofre det siste gjenværende store, høyproduktive gammelskogsområdet i regionen når bl.a. fylkesmannen samtidig erkjenner at underdekningen av virke skyldes overforbruk og manglende bærekraftig bruk av lokale skogressurser. NNV viser videre til at Statskog opplyser at det fins ei hytte ved Holmvassdalen 2 km vest for Kjerringvatnet. Verken NNV eller reindriftssamene kjenner til denne hytta. NNV mener at langs østsiden av Holmvassdalen er det vanskelig å se hvor grensen for reservatet er trukket. NNV mener at konfliktnivået er til dels sterkt overdrevet og til dels iscenesatt av Statskog Nordland. NNV viser til Siste sjanses rapport som viser at verneverdiene her ikke kan erstattes av andre områder. NNV framhever vern av biologisk mangfold som hovedargument for å verne Holmvassdalen, med arter som Norge har et internasjonalt ansvar for å ivareta.

I brev av 28.6.2005 fra Statskog Nordland, brevet senere oversendt fra DN til MD, vises det til at ferske takster for statsgrunn i Grane viser at 51,9 % av det produktive skogaeralet er i hkl. 4 og 5, og at store deler av dette ikke er tilgjengelig for skogbruket. Det hevdes at påstander om mangel på spredningskorridorer ikke kan dokumenteres. Det vises ellers til at på 50- og 60-tallet ga store områder med gammelskog, bl.a. i Grane, grunnlag for økt skogbruksvirksomhet. I en slik situasjon er det naturlig at hogstvolum er større enn tilveksten. Det kan ikke framstilles som kritikkverdig at avvirkningen i denne perioden lå over tilveksten. I dag er situasjonen omvendt fordi en stor del av skogen er i god produksjonsfase. På grunn av sysselsetting og verdiskaping har det vært sentral politikk å holde høy aktivitet i skogbruket i regionen. Statsskogs overslag viser at ca 10 % av produktiv skog på statsgrunn er vernet i en eller annen form. I brev av 29.6.2005 fra Hattfjelldal kommune til DN, brevet senere oversendt fra DN til MD, kommenteres fylkesmannens tilråding i saken. Det framføres at tilrådingen ikke er i tråd med uttalelser fra kommunen, eller fra samtlige folkevalgte organ, grunneier lokalt, øvrige aktører i verdikjeden, fagforeninger osv. Det bes om at besluttede myndigheter utsetter vernesaken i avvente av rapporten fra et igangsatt bransjeprojekt.

I brev av 1.7.2005 fra Grane kommune til DN, med kopi til MD, kommenteres fylkesmannens tilråding. Det oppfordres til at sentrale myndigheter vurderer hvilke konsekvenser omfattende fredninger kan få for lokalsamfunnene og skogindustrien før Holmvassdalen blir fredet.

I brev av 7.7.2005 fra Vefsn kommune til DN, brevet senere oversendt fra DN til MD, kommenteres fylkesmannens tilråding. Det hevdes at fylkesmannens konklusjon er trukket på tross av uttalelsene fra samtlige lokale politiske organ på kommune- og fylkesnivå.

Naturvernloven forutsetter at vernetiltak skal forberedes i samarbeid med berørte kommuner. I dette tilfellet konkluderes det på bakgrunn av sentrale politiske føringer. Vern som foreslått kan gi alvorlige skadevirkninger for lokalt skogbruk og treindustri. Saka bør sendes tilbake til fylkesmannen slik at lokalpolitiske innspill kan vurderes uavhengig av sentrale føringer. Spørsmålet om skogfredning i Holmvassdalen må sees i sammenheng med øvrige verneplaner som er til behandling og ressursituasjonen for skogbruk og treindustri på Helgeland.

I brev av 13.7.2005 til miljøvernministeren tilrår styrelederen i Statskog SF at vern av Holmvassdalen og de andre områdene på Helgeland stilles i bero inntil det er foretatt en samlet vurdering av naturkvaliteter og samfunnskonsekvenser i Nord-Norge.

I brev av 2.8.05 fra Mosjøen og omegn næringsmiddel AS til miljøvernministeren, landbruksministeren og næringsministeren framheves at en rekke planer om vern av nye områder i Helgelandsregionen setter skogbruksnæringen i fare. Flere hundre arbeidsplasser i skogbruket, foredlingsbedriftene og i transportnæringen trues. En hovedutfordring er for liten tilgang på virke. En forverring kan velte hele grunnlaget for denne viktige næringen. Man mener at saken bør utsettes og de næringsmessige konsekvensene utredes på en bedre måte.

I notat av 17.8.05 fra Nordland fylkeskommune, overlevert på møte med MD 18.8.05, framgår:

- Skogvern på statens grunn i Nord-Norge gjennomføres som en helhetlig og samlet vurdering av bruk og vern. Planprosessene kjøres med større grad av medvirkning fra berørte parter.
- All skog i landsdelen gis en helhetlig vurdering med tanke på vern for å kunne se alle naturverdier og næringsinteresser i sammenheng. Dette for å sikre at de riktige områdene blir vernet og at en også får se de samlede konsekvensene for skog-/trenæringene før endelig vedtak om vern fattes. Vern av Holmvassdalen utsettes, og tas inn i en felles prosess.
- Skogvern for områder innenfor planområdet for fylkesdelplanen tas inn i prosessen med Lomsdal-Visten. Evt. også området Holmvassdalen, som grenser inn til planområdet.

I brev av 16.9.2005 framgår at Sametinget fortsatt er for vern av skogen i selve Holmvassdalen, ikke minst når det gjelder å bevare samiske kulturspor som opptrer i gammel skog. Fjellområder som opprinnelig var tatt med i forslaget til naturreservat bør imidlertid utgå. Dette fordi verneplanen da kan oppleves som et hinder ved utøvelse av reindrift i Holmvassdalen.

I brev av 22.9.2005 fra Maja og Magnus Eidissen oppfordres miljøvernministeren til å verne Holmvassdalen.

I brev av 26.9. 2005 fra Norges naturvernforbund informeres det om at det er funnet et eksemplar av arten *Entoloma callirhodon*. Arten er kun kjent fra Norge, og ingen av de to andre forekomstene er vernet. Funnet må bidra til å understreke behovet for vern av hele Holmvassdalen. Det ble også funnet to nye arter på rødlisten: Sleip jordtunge og rødskivevokssopp.

Konsekvenser for tømmertilgangen til lokal industri

Flere høringsinstanser mener fredning av Holmvassdalen forventes å medføre reduksjon av virkestilgangen fra statens skog på indre Helgeland. Det er også framkommet ønsker om at man ser ulike pågående skogvernprosesser i regionen sammenheng, bl.a. for bedre å kunne vurdere konsekvensene for skogindustrien.

Følgende beskrivelse er basert på bl.a. høringsinnspill i vernesaken, samt en vurdering av samfunnsmessige konsekvenser av skogvern i regionen (referanse: Midtgaard 2005. "Noen samfunnsmessige konsekvenser av skogvern – Eitrådal, Holmvassdal, Lomsdal-Visten"): De to største treforedlingsbedriftene som har uttalt seg mot vern er *Bergene Holm AS Nesbruket* og *Arbor-Hattfjelldal AS*.

Arbor-Hattfjelldal AS i Hattfjelldal produserer sponplater. Årlig forbruk av tømmer og flis er 55-70 000 m³. Beregninger (Midtgaard 2005) viser at vern av Holmvassdalen vil føre til at et for bedriften potensielt årlig hogstkvantum på 545 m³ må skaffes gjennom annen tilførsel av tømmer. Dette tilsvarer ca 0,8 – 1,0 % av bedriftens årlige forbruk av tømmer/flis.

Bergene Holm AS Nesbruket ligger i Mosjøen. Sagbruket har kapasitet på 85 000 m³ tømmer årlig, men sager ca 47-48 000 m³. Beregninger (Midtgaard 2005) viser at vern av Holmvassdalen vil føre til at et for bedriften potensielt årlig hogstkvantum på 670 m³ må skaffes gjennom annen tilførsel av tømmer. Dette tilsvarer ca 1,4 % av bedriftens årlige tømmerforbruk.

Estimatene over forutsetter bl.a. at alt virke fra Holmvassdalen leveres kun til de to bedriftene.

MD viser til at situasjonen for tilførselen av tømmer til treforedlingsindustrien i regionen er sammensatt. Hovedtilførselen av tømmer til treforedlingsindustrien kommer fra private skogeiere og ikke fra Statskogs arealer. Videre har det vært innført betydelige mengder tømmer til treforedlingsindustrien fra andre fylker og fra utlandet. Samtidig føres periodevis betydelige tømmermengder ut av regionen, eksempelvis til Trøndelag. MDs vurdering er at når vern av Holmvassdalen kun berører ca. 0,8-1,4 % av årlig tømmerforbruk for de to sentrale treforedlingsbedriftene i området, har dette ikke avgjørende betydning for bedriftene.

MD gjør for øvrig oppmerksom på at Bergene Holm AS Nesbruket i følge egen pressemelding 19.10.2008 har vedtatt å legge ned sin sagbruksvirksomhet i Mosjøen.

I rapporten "Analyse av tilgjengelige skogressurser på Helgeland" (Høgskolen i Nord-Trøndelag, utredning nr. 74, Steinkjer 2006), som er utarbeidet etter initiativ fra kontaktutvalget for skogbruk i Nordland, har man bl.a. rangert de ulike potensielle skogvernområder ut fra tømmervolum.

MD viser også til at Institutt for Skog og landskap nylig har utarbeidet rapporten "Analyse av tilgjengelige skogressurser på Helgeland i forhold til vern" (november 2008) i forbindelse med oppstarten av skogvernprosesser på statsgrunn på Helgeland. I denne analysen inngår i alt 38 potensielle verneområder, inkl. Holmvassdalen. Samlet brutto produktivt skogareal for disse 38 områdene er ca 89 km² (hvorav Holmvassdalen 4,2 km²), mens netto produktivt skogareal (etter fratrekk for bl.a. nøkkelbiotoper og kantsoner mot vann og myr) er ca 48 km² (hvorav Holmvassdalen 3 km²). Brutto produktivt skogareal for alle 38 områdene utgjør ca 4 % av den produktive skogen på Helgeland og ca 1 % av den produktive skogen i Nordland fylke. MD presiserer at disse analysene ikke inneholder fratrekk for økonomiske nullområder innenfor de 38 områdene. Analysen fra Institutt for skog og landskap er laget med tanke på å inngå i vurderingsgrunnlaget for de verneprosesser på statsgrunn i Nordland fylke som pr. høsten 2008 er i startfasen. I følge denne analysen utgjør Holmvassdalen altså under 5 % av samlet brutto produktivt skogareal for de 38 aktuelle verneområdene som denne analysen omfatter.

MD viser også til at produktivt skogareal i Holmvassdalen utgjør ca. 0,07 % av produktivt skogareal i fylket.

MD mener at gjennomførte analyser underbygger at vern av området Holmvassdalen vil ha sterkt begrensede næringsmessige konsekvenser.

I forbindelse med de nye verneprosessene for skog på Helgeland som pr. høsten 2008 er i oppstartfasen, vil det bli foretatt helhetlige analyser av nærings- og samfunnsmessige konsekvenser av ytterligere skogvern i regionen.

Merknader knyttet til områdets verneverdier

MD viser til at en strategi for økt skogvern ble lagt fram i St.meld. nr. 25 (2002-2003), og at Stortinget sluttet seg til denne strategien. Både i meldingen og ved Stortingets behandling av denne ble aktiv bruk av Statskogarealer i arbeidet for økt skogvern sterkt vektlagt. Det ble også lagt til grunn som en forutsetning at områdene med høyest verneverdi blir fanget opp i vernearbeidet. Holmvassdalen er et område med viktige nasjonale verneverdier (tre stjerner verdi) som faller inn under disse politiske føringene. Ny kunnskap viser også at antall rødlistearter i området er høyere enn det som var kjent i 2005 (Fylkesmannen i Nordland).

MD vil tilføye at når betydelige skogarealer i regionen over lang tid har vært meget intensivt drevet, tilsier dette at det er spesielt viktig å ivareta gjenværende arealer med gammel verneverdig skog for å sikre truede/sjeldne skogtyper og arter i et landskapsperspektiv. Skogarealene i Grane kan også være økologisk viktige som relativt smale spredningskorridorer mellom store fjellområder, ved at det her er naturlig sammenheng mellom granskogsområdene i sør (Trøndelag og videre sørover) og de nordlige naturlige norske granskogsområdene som strekker seg nord til Saltfjellet.

Tidligere vernet skog i regionen

MD registrerer at det har vært framsatt svært ulike tall for omfanget av vern av produktiv skog i regionen. Omfanget av skog vernet som naturreservat eller nasjonalpark i Nordland fylke er i følge DNs statistikk ca. 100 km² produktiv skog, hvorav ca. halvparten er lauvskog. Samlet produktivt skogareal i fylket er i følge Institutt for skog og landskap ca 6135 km². Ut fra dette er ca. 1,6% av den produktive skogen i Nordland vernet. Det må tas forbehold om at vernet skogareal i fylket kan være noe høyere eller lavere på grunn av usikre data om produktivt skogareal i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. MD viser til at den faglige evalueringen fra NINA og Skogforsk (2002) ligger til grunn for arbeidet med skogvern, jf. St. meld. nr. 25 (2002-2003). Det er i følge denne evalueringen behov for betydelige økninger av skogvernet også i Nordland.

Forholdet til samiske interesser

Holmvassdalen inngår i reinbeitedistrikt, og MD har forelagt verneforslaget for Sametinget.

FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter, artikkel 27, omhandler at minoriteter som tilhører etniske, religiøse eller språklige minoriteter, ikke skal nektes retten til å dyrke bl.a. sin kultur. For samiske kultur generelt står reindriften sentralt. MD viser i den sammenheng til at ved utformingen av verneforskriftene er det tatt inn særlige unntak og bestemmelser som ivaretar samiske interesser generelt og reindrift spesielt. Det er lagt vekt på at reindriftsnæringen kan utøves på en tilfredsstillende måte. Blant annet er det i områder med reindrift i verneforskriftens § 5 tatt inn en formulering om at det for reindriften legges det opp til en praksis med flerårige tillatelser som koordineres med og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.

Utover dette viser MD til at en spesiell problemstilling for Holmvassdalen er at reindriften har behov for pass av rein for å hindre togpåkjørsler. Dette er tatt opp i høringsuttalelser fra både reinbeitedistriktet og reindriftsforvaltningen. MD viser til at det i verneforskriftens § 5 er åpnet for nødvendig bruk av lett terrengkjøretøy på barmark ved utøvelse av reindrift, i tråd med forvaltningsplan. Dette er bl.a. ment å skulle omfatte nødvendig pass av rein for å hindre togpåkjørsler. I tillegg er det under § 5 presisert at for reindriften legges det opp til en praksis med flerårige tillatelser som koordineres med og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.

For øvrig har flere høringsinstanser vektlagt at Holmvassdalen er et viktig område for samiske kulturminner, og det er bl.a. pekt på at et vern som utelukker bl.a. skogbruk og andre inngrep er positivt for å ivareta samiske kulturminner. MD viser til at naturvernloven ikke hjemler vern av kulturminner, men ser det som positivt at vern etter naturvernloven i tilfeller som dette også bidra til bevaring av kulturminner.

MD viser til at verneforslaget for Holmvassdalen var til lokal behandling før det ble etablert konsultasjonsprosedyrer for verneplanarbeid i samiske områder. Det er imidlertid under saksbehandlingen mottatt flere innspill vedrørende berørte lokale samiske interesser, deriblant fra reinbeitedistriktet, som i stor grad er ivarettatt i verneforskriftene. I tillegg har MD som del av sin sluttbehandling av vernesaken forelagt verneforslaget for Sametinget. Sametinget finner, etter grundige vurderinger, å kunne anbefale verne av Holmvassdalen naturreservat. MD har også, på grunnlag av sakens historikk, spesielt bedt Sametinget vurdere behovet for ytterligere konsultasjon med lokale samiske interesser. Sametinget har bekreftet at man ikke ser behov for konsultasjoner med direkte berørte samiske interesser for Holmvassdalen. MD slutter seg til Sametingets vurdering om dette.

Som følge av MDs dialog med Sametinget under sluttbehandlingen av vernesaken er det foretatt flere justeringer i verneforskriften. Når det gjelder verneforskriftens § 4 pkt. 14 og 15, har MD presisert overfor Sametinget at for områder som er mindre enn Holmvassdalen, og for områder med spesielt sårbar vegetasjon, bør slike bestemmelser være under § 5 og evt. kobles til en ordning med flerårige tillatelser. Sametinget har sluttet seg til verneforslaget med de endringer som er foretatt i verneforskriften.

Andre forhold

Vedrørende uklar grense langs østsiden av Holmvasselva, har MD klarlagt med fylkesmannen at grensen her går noe opp i lia, slik man innenfor naturreservatet fanger opp det økologisk viktige skogbeltet langs elva. Dette vil bli ivaretatt ved avmerking av reservatgrensa i marka.

Når det gjelder avgrensningen sør for Sefrivatnet viser MD til at fylkesmannens høringsforslag er arronderingemessig mest gunstig. Avgrensningen sør for Sefrivatnet bør sikre at man fanger opp en buffersone øst for kjerneområdet her, samtidig som det kan foretas en arealreduksjon i forhold til høringsforslaget for å imøtekomme Statskog SFs innspill.

MD viser til verneforskriftens § 4 pkt. 5 vedrørende bruk og vedlikehold av jernbanelinja. Punktet åpner også for nødvendig transport inn til jernbaneanlegget på eksisterende veier. Det presiseres at slik transport på eksisterende veier skal søkes minimalisert. Punktet inkluderer også elektrifisering av jernbanen, og man legger da til grunn at slik elektrifisering vil kunne skje ved hjelp av skinnegående materiell. Eventuell etablering av krysningsspor i området bør lokaliseres utenfor naturreservatet. Hvis dette likevel skulle bli aktuelt innenfor naturreservatet, må det vurderes etter verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse (§ 6) som bl.a. omfatter "arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning".

MD har for øvrig foretatt enkelte mindre justeringer av verneforskriften.

Oppsummerende merknader fra departementet

MD mener at spørsmålet om vern av Holmvassdalen har vært grundig vurdert. Området har viktige nasjonale verneverdier. Samtidig underbygger gjennomførte analyser at vern av Holmvassdalen vil ha sterkt begrensede næringsmessige konsekvenser.

Områdets verneverdier har vært kjent i lang tid, og DN's tilråding om vern har ligget i MD siden juni 2005. Området har samlet sett vært båndlagt i lang tid. I tillegg til betydningen av å sikre området for bevaring av biologisk mangfold, vil det være avklarende for ulike parter og i forhold til de nye skogvernprosessene på Helgeland at det skjer en avklaring av områdets status i form av vernevedtak.

MD viser til merknadene fra Fylkesmannen i Nordland og fra DN om aktuelle temaer.

MD slutter seg for øvrig til DN og tilrår at Holmvassdalen naturreservat opprettes i henhold til vedlagt forskrift og kart.

Jervfjellet naturreservat i Malvik og Trondheim kommuner, Sør-Trøndelag fylke (8498 daa).

Verneformål, særskilte verneverdier og hjemmelsgrunnlag

Formålet med fredningen er å bevare et barskogområde med naturskog med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området er et relativt stort og variert naturskogområde i klart oseanisk seksjon. Verneområdet ligger i et viktig friluftsområde.

Inngrepstatus

Ei kraftlinje går over området helt i nord. En skiløypetrasé er etablert i området.

Lokale høringsuttalelser

Trondheim kommune er positive til vern av lokaliteten jervfjellet og de har i prosessen gitt innspill på områdets avgrensning, hvor de merker seg at noe er tatt til følge. Det øvrige innspill i forhold til avgrensningen opprettholdes. Dette gjelder:

- Det er unaturlig med utsparring av areal som legger Fjellstuggu og store myr og skogareal på allmenningen utenfor verneområdet. Det må være mulig å ha et serveringssted for friluftssøkende inne i verneområdet. Dersom det er traktorveien, samt serveringsstedet som er årsaken til utsparringen av dette arealet, så bør kulturskogarealene i sin helhet vurderes tatt ut av vernet.
- Arealene som ligger på Jervfjellets vestsida fra Fjellmyra til og med Ratdalsberga burde vært med i planen, da disse bratte berghamrene har viktige biologiske ressurser, bl.a. hekkebiotoper for hubro og andre rovfugler.

I det foreslåtte området er det registrert drøyt 700 dekar ungskog i hogstklasse 1-3. Dersom det er hensikten at denne over tid skal tilbakeføres/restaureres til en naturskoglignende skogtype, må det gjennomføres riktig skogskjøtsel på ungskogstadiet. På lik linje som for kulturminnene i § 5.2, så bør derfor "skjøtsel" også være tillatt i etablerte plantefelt. Det foreslås derfor at § 5.3 gis følgende ordlyd: *"Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til hogst og skjøtsel av etablerte plantefelt i henhold til godkjent forvaltningsplan."*

I et område med så vidt stor andel ungskog/kulturskog virker det lite ambisiøst med hensyn til verneformålet ikke å ha en forvaltningsplan. Gjennom forskriften er det åpnet for hogst av kulturskog, noe som bare kan gjøres forsvarlig med bakgrunn i en forvaltningsplan. De mener derfor at forvaltningsmyndigheten bør pålegges å utarbeide en forvaltningsplan som inneholder en skjøtselsplan for ungsbogen/kultursbogen. Det bør legges til rette for lokal forvaltning av verneområdet der en av de berørte kommunene tilkjennes forvaltningsmyndigheten.

Malvik kommune, formannskapet har fattet slikt vedtak: "Malvik kommune ber om at det fremlagte verneforslaget for Jervfjellet reduseres for mulig gjenopptakelse av sæterdrift på Naustvollen og Bostadvollen i fremtiden. Det vises til inntegnet avgrensning på vedlagt kart i M=1:10000. Øybekken blir avgrensning mot vest. Ellers har kommunen ingen spesielle innvendinger mot verneforslaget."

Styret i Haukås Statsallmenning mener at Jervfjellet er lite interessant i vernesammenheng. Når Statskog kommer med et forslag som ivaretar begge parter interesser, ser de det som et kompromiss som det må gå an å forhandle omkring. Når det er frivillig vern er det forunderlig at Fylkesmannen velger å utvide området og overprøver både Statskog og NINA som faginstanser. Denne prosessen fraviker demokratiske prinsipper og bærer preg av hastverk. Verneforslaget dekker 25% av Haukås statsallmenning. Allmenningsstyret er kjent med at flere av de bruksberettigete som driver "Inn på tunet"-bedrifter har laget felles planer om å bygge opp en "setervoll" i det aktuelle området ved Bjørnstadvollen for å kunne styrke næringsgrunnlaget på gården og løfte tilbudene sine. De håper vern ikke hindrer disse planene.

Malvik fjellstyre peker på at et vern i stor grad vil hindre mulighetene til setring på gamle voller (herunder også nye næringer som eks. "Inn på tunet"), etablering av nye setre, uttak til bioenergi for å hindre gjenvoksing, oppsetting av nødvendig husvære for tilsyn med beitedyr, bikuber, ulike tilrettelegginger for fremme av et aktivt friluftsliv, god og riktig utnyttelse av viltbestanden gjennom uthenting av viltet på en forsvarlig måte. Fjellstyret har i samarbeid med Malvik Allmenningsstyre bedt om en oversikt over hvor mye av de aktuelle slag skog og områder som er vernet på landsbasis. En slik oversikt er ikke fremlagt, noe som gjør at Malvik fjellstyre stiller seg undrende til grunnlaget for vern. Den korte saksgangen påpekes også. De finner det naturlig at det skal være god tid mellom de lokale og sentrale høringer, for at sentrale høringsinstanser skal få mulighet til å sette seg inn i alle innspill fra de lokale høringer. Dette oppfattes som en undergraving av de gjeldende demokratiske prinsipper. Det vises også til Soria-Moria-erklæringen, hvor det understrekes at barskogvern skal skje ved frivillighet fra de parter som er berørt. Malvik fjellstyre og Malvik allmenningsstyre i samarbeid med Statskog kan med dagens lovverk på en utmerket måte ivareta de utpekte områder for vern på en sikker måte, slik det har blitt gjort fram til i dag.

Styret i Malvik Statsallmenning går på det sterkeste imot vern av lokaliteten Jervfjellet. Malvik statsallmenning er en underskuddsallmenning og vern vil derfor gå utover virkesuttaket til de bruksberettigete. De bestrider riktigheten av verneprosessen, da den bryter med viktige føringer. I samarbeidsavtalen mellom Statskog SF og DN, står det at Statskog skal behandles som andre grunneiere. I følge Soria-Moria erklæringen heter det at vern skal baseres på ordningen med frivillig vern. De stiller seg avvisende til verneforslaget. Et frivillig vern er ikke tilstede og verneprosessen avvises. Jervfjellet oppfyller i følge NINA rapport 151 i liten grad mangler i skogvernet. Det aktuelle området er gjennomhøgd flere ganger og framstår i dag som hardt påvirket av plukkhogst. Et vern av det aktuelle området vil være et rent arealvern. De reagerer sterkt på høringsprosessens tidsrammer. Den korte saksgangen hindrer klart de lokale interesser i å nå fram med sine synspunkter. Lokal og sentral høring på samme tid gjør det umulig for de sentrale høringsinstanser å sette seg inn i lokale innspill. Det pekes også på vanskene med å få ut informasjon fra Fylkesmannen om allerede eksisterende vernede områder til rett tid, videre at verneprosessen starter til ulik tid i Sør- og Nord-Trøndelag uavhengig av at sonene strekker seg over fylkesgrenser.

Strinda fjellstyre støtter verneforslaget med de foreslåtte grensen og bestemmelser. Et vern vil bidra til at verneverdige skogområder i bl.a. Haukås statsallmenning vil kunne bli ivaretatt som rimelig urørte områder også for fremtiden. Verneforslaget vil etter deres vurdering hensynta de interesser de er satt til å forvalte på en god måte, dette gjelder de bruksberettigetes beiterettigheter og utøvelse av jakt, fiske og øvrig friluftsliv.

Styret i Malvik Bondelag viser til at uttak av virke fra allmenningen til ved og bygningsmateriasler representerer i all hovedsak brensel og vedlikeholdsmateriale til mesteparten av gårdene i Malvik. Slik allmenningen fremstår i dag er den en underskuddsallmenning, og vern vil gå utover de bruksberettigetes virkesuttak. Fremover nå foregår hogsten mye på lavbonitet og det er vanskelig å finne materialer av god kvalitet. Tidligere var det seterdrift i allmenningen. Hvilke behov landbruket får og landbruksforvaltningen gir landbruket i framtida er også en utfordring, slik at annen bruk av allmenningsretten kan oppstå. Soria-Moria erklæringen om barskogvern sier at vern skal baseres på ordningen med frivillig vern. De kan ikke se at dette er frivillig vern og avviser derfor verneprosessen i Malvik statsallmenning.

Mostadmark idrettslag har siden 1996 leid Fjellstuggu til skihytte av Malvik fjellstyre. I den forbindelse har idrettslaget preparert løypetrasé fra Mostadmark samfunnshus og Rolstadmoen i Mostadmarka til Jervfjellet/Fjellkleiva i hele skisesongen. Der møter den ei preparert løype fra Malvikmarka. Løypetraséen fra Mostadmark samfunnshus til Fjellkleiva og videre til jervskogen skisenter brukes en gang i året til turrennet Jervfjellrennet. De bruker alternativt, i forbindelse med løypeprepareringen, en trasé fra Bonaunet i Mostadmarka opp Stordalen over Naustvollkjølen og inn på den ordinære løypetraséen oppe på Jervfjellet og denne traséen berører det foreslåtte verneområdet. Denne brukes ved store snømengder og vanskelige snøforhold slik at de kan kjøre løypetraséen ned fra Jervfjellet. De ber om at det i forskriften gis mulighet til å foreta den omtalte løypeprepareringen i hele skisesongen med beltegående kjøretøy. Løypetraséen ned fra Jervfjellet mot Fjellstuggu er krevende og vanskelig og i forbindelse med Jervfjellrennet stilles det krav om gode traséer. Det bes derfor om at det i forskriften ikke bare gis mulighet for vedlikehold, men også utbedring av løypetraséen

Hommelvik IL langrennsavdeling viser til at det er planer om utvidelser og nyanlegg av skitraseer, som delvis berører det foreslåtte verneområdet. Det som berører det foreslåtte verneområdet er utbedringer på Jervfjelltraseen oppe på Jervfjellet, planer for en ny skitrase fra Jervskogen skistadion og sørover mot Kvitklampen og muligens noe inn over grensene i verneforslaget.

Trondheimsregionens Friluftsråd viser til at Jervfjellet og områdene rundt er et viktig friluftsområde i Trondheimsregionen og området brukes hele året. De mener at friluftslivsinteressene ikke er godt nok ivaretatt i forslaget til forskrift. Friluftsliv bør være en del av formålet ved et eventuelt vern. Det må ikke innføres forbud mot tilrettelegging for

friluftsliv, organisert bruk, preparering av skiløyper med løypeprepareringsmaskin/scooter eller nødvendig nyttetransport. Det tilrås derfor følgende endringer i forskriften:

- Endring i første setning i § 2, formål, slik at denne lyder: *"Formålet med naturreservatet er å bevare et tilnærmet urørt naturområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser og fremme av friluftsliv som en helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet."*
- § 4 punkt 4 endres til *"Jakt og fangst etter viltloven, fiske etter lakse- og innlandsfiskeloven og friluftsliv etter friluftsloven."*
- I § 4 punkt 10 tas ordet *"skånsom"* ut av starten av punktet.
- I § 5 punkt 4 endres *"eksisterende stier"* til *"stier"*.
- § 4 punkt 7 endres til *"Oppkjøring av skiløyper."*

Det vises til at det i begrunnelsen for vern av området og i forslaget til forskrift, ikke er dokumentert at friluftsb Bruken og de rettigheter allmennheten har i henhold til friluftsloven er til skade for verneformålet. Det foreligger således ingen begrunnelse for at friluftsloven og allmennhetens rettigheter iht. denne loven settes ut av kraft. Dersom begrensningene i forslaget til forskrift opprettholdes, spesielt begrensningene om tilrettelegging av nye stier og løyper i § 5.4 og oppkjøring av skiløyper i § 5.7, går de imot at lokaliteten Jervfjellet vernes.

Statskog SF mener primært at Jervfjellet ikke har vernekvaliteter høge nok til at den skal vernes og må tas ut av verneforslaget, da området ligger i mellom- og nordboreal sone og da det i liten grad dekker mangler ved skogvernet. Dersom det skal vernes i dette området mener Statskog at det etableres et verneområde nord for Litjbergfjellet og et som strekker seg fra Jervfjellet og et stykke sørover, jf. kart i høringsrapporten. Dette tar ut ungskog og har i seg de registrerte kjerneområdene.

Sentrale høringsuttalelser

Statnett viser til at det nord i lokaliteten Jervfjellet går en 300 kV ledning. Statnett har satt i gang planarbeidet med en ny 420 kV ledning fra Mo i Rana til Møre. Et av alternativene de ser på er å gå parallelt med eksisterende ledning ved Jervfjellet.

Norges Naturvernforbund støtter Fylkesmannens forslag til vern av lokaliteten Jervfjellet. De er kritiske til Statskog SFs forslag om en vesentlig fragmentering og begrensning av det foreslåtte verneområdet. Avgrensningene er unaturlige med tanke på vern av skog på bedre boniteter og skog som har en betydelig naturlig utvikling. Grensen bør følge Øybekken mot nord og øst og kommunegrensen på sørsiden av Hevillen. Ungskogen omkring Fjellstuggu og vest for Øybekken vil i et langtidsperspektiv være verdifull for restaureringen av dette landskapet. Berghamrene på vestsiden av Jervfjellet er av stor betydning som hekkelokaliteter for rovfugl og bør derfor innlemmes i verneområdet. De er positive til en tilpasning av formålet i forhold til friluftinteressene, men med visse forbehold. Naturen skal kunne brukes, men ikke forbrukes.

Friluftsrådernes Landsforbund ser med glede at det i verneformålet for Jervfjellet er påpekt av området ligger i et viktig friluftsområde. Det er derimot beklagelig at forslaget til verneforskrift videre skiller seg i så stor grad fra Friluftsloven, selv om friluftsliv utøvd etter Friluftsloven ikke kan anses å være en trussel mot formålet for vern i denne sammenhengen. § 3 punkt 5 foreslås derfor endret til: *"Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer som kan medføre nevneverdig skade eller ulempe er forbudt"*. Hva slags tillatelse som kreves etter verneplanforslaget er noe tvetydig, jf. § 4 punkt 10 og § 5 punkt 5. Det foreslås at det gjennom forvaltningsplan og –praksis settes en veiledende grense på ca. 100 personer for at det må søkes om dispensasjon.

De mener at opprettholdelse av eksisterende stier, løyper og ferdselsveier i denne sammenhengen ikke har noen nevneverdig negativ innvirkning på naturmiljøet. Det kan også være aktuelt med nye stier eller løyper på bakgrunn av endret ferdselsbehov for eksempel for å kanalisere ferdselen. Det foreslås endring i § 5 punkt 4: *"Merking, rydding og vedlikehold av nye og utvidelse av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier."*

Oppkjøring av skiløyper har liten påvirkning på naturmiljøet og det foreslås endring i § 5 punkt 7: *"Oppkjøring av nye og utvidelse av eksisterende skiløyper"*. Det foreslås også et nytt punkt under § 4: *"Oppkjøring av skiløype i traseen til Jervfjellrennet."*

Fylkesmannens tilrådning

Jervfjellet er registrert med to-stjerners verneverdi og ligger i sone 3a "Lavereliggende områder i sentrale deler av Trøndelag". I denne sonen er det pr. i dag kun vernet 0,4 % av den produktive skogen i Trøndelag, slik at det er stort behov for økt vern. Hoveddelen av den produktive skogen ligger i mellomboreal vegetasjonssone, hvor det også er behov for ytterligere vern i Trøndelag. På grunn av generelt stor påvirkningsgrad i sone 3a, er det vanskelig å finne gode kandidater for vern. Det vurderes videre som positivt for friluftinteressene at området blir vernet. Det betydelige private tilleggsområdet, som har flere verdifulle nøkkelbiotoper registrert gjennom skogbruksplanleggingen, bidrar til å øke områdets verneverdi. Med sine ca. 5 000 dekar produktiv skog er dessuten Jervfjellet den lokaliteten i planen som har mest produktiv skog. Fylkesmannen vil på denne bakgrunn hevde at lokaliteten Jervfjellet er blant de høyest prioriterte områdene i denne planen.

At det er tatt ut arealer i et midtparti på østsiden av lokaliteten, skyldes at dette delområdet domineres av hogstflater og ungskogfelter. Det er for øvrig også en del ungskog og hogstfelter i området, i blanding med eldre skog, og dette er ikke til å unngå uten en vesentlig arealreduksjon av området, og da en arealreduksjon som i stor grad vil ta ut den lavest liggende skogen i området, som ligger i den mellomboreale vegetasjonssonen. Fjellstuggu er i seg selv ikke noe argument for å ta ut arealer, idet den godt kunne ligget i området, om den var omgitt av eldre skog.

Fylkesmannen er enig med Trondheim kommune i at den bratte vestsida av Jervfjellet kunne vært inkludert i lokaliteten. På oppfordring fra Fylkesmannen har Allskog vært i kontakt med de berørte grunneierne, men det har i denne prosessen ikke vært mulig å få de aktuelle arealene med under konseptet "frivillig vern". Det vil imidlertid bli arbeidet videre med å forsøke å få dette på plass, i form av en utvidelse av reservatet, om området blir vernet. En slik eventuell utvidelse vil ytterligere øke områdets verneverdi.

Nødvendig skjøtsel av ungskogfelter for å fremme formålet med fredningen er tilstrekkelig hjemlet i forskriftens § 6 og 7. Det er derfor ikke behov for det tillegg til forskriften som Trondheim kommune foreslår på dette punkt.

Med de mange brukerinteresser og problemstillinger som er i dette området, ser Fylkesmannen at det klart vil være behov for en forvaltningsplan. En vil derfor slutte seg til at det for dette området skal utarbeides forvaltningsplan og at forskriftens § 7 endres slik at den lyder: "*Det skal utarbeides forvaltningsplan, som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.*"

Trondheim kommune har ikke i dag forvaltningsansvaret for verneområdene i kommunen. I Malvik er det pr. i dag ingen områder vernet etter naturvernloven. Fylkesmannen vil overlate til sentrale myndigheter å bestemme hvem som bør ha forvaltningsmyndigheten, ut fra den evaluering som nå utføres i forhold til dette spørsmålet.

Gjenopptaking av seterdrift på setervoller slik Malvik kommune ønsker kan enten skje ved at dette hjemles innenfor de eksisterende grenser, ved en tilpasning i forskriften. Alternativt kan setervollene tas ut av området. I dette tilfellet ligger setervollene i ytterkant av området, og i delområder som ligger i hovedsak i nordboreal vegetasjonssone og utenfor registrerte kjerneområder. Det ligger derfor til rette for å ta ut de to vollene Naustvollen og Bostadvollen uten at dette reduserer områdets størrelse eller vernekvaliteter i særlig grad. Fylkesmannen foreslår derfor å ta ut ca. 450 dekar for å ta ut de to nevnte voller med noe areal omkring. Ca. 220 dekar av dette arealet er produktiv skog. På denne måten vil en eventuell nyetablering av de to setre kunne skje etter Fjellev.

Bjørnstadvollen ligger mer sentralt i området og en finner derfor ikke å anbefale å endre grensene for å ta ut denne vollen, da et relativt stort område i tilfelle måtte tas ut. Å gjenoppta ordinær seterdrift på Bjørnstadvollen vil fordre etablering av nye bygninger i området, samt en eller annen form for adkomst. Dette vil være inngrep som er uønsket i et naturreservat og dette

anbefales derfor ikke imøtekommet. En enkel form for tilrettelegging på Bjørnstadvollen, eksempelvis knyttet til ordningen "Inn på tunet", finner en imidlertid å kunne anbefale, eksempelvis i form en gapahuk, eller en lavvoplass. Fylkesmannen foreslår derfor et nytt punkt i forskriftens § 5 for å hjemle dette, som lyder: "*Etablering av gapahuk eller lavvoplass med lavvo på Bjørnstadvollen.*" Det vil være en forutsetning at denne etableringen kan skje uten veiframføring, det vil si at adkomsten kun vil være i form av en sti, gjerne langs den gamle ferdselsåra til vollen. Denne åpningen må ses på bakgrunn av at området ligger i Trondheimsregionen, hvor en må forvente og akseptere en større grad av bruk og tilrettelegging enn i planens øvrige områder.

Forhold omkring bruksretter og frivillig vern er omhandlet i kap. 9.

Fylkesmannen har på bakgrunn av NINA rapport 151 gjennomført befaringer for å se på hensiktsmessige grenser for et naturreservat (noe som er gjort i samtlige områder i planen, unntatt Nålbogen, hvor hele eiendommen foreslås vernet). Dette har bidratt til at noen delområder dominert av ungskog og plantefelter er tatt ut og at andre delområder med gammelskog er tatt inn i forhold til grensene i NINA rapport 151. Dette har medført at arealet som er med i de to berørte statsallmenningene er noe mindre enn det arealet som foreslås vernet i NINA rapport 151. Som Styret i Haukås statsallmenning viser til er resultatet for Haukås statsallmenning at arealet er blitt noe større, mens reduksjonen i første rekke har kommet ved Malviktjønnna i Malvik Statsallmenning. Et delområde på ca. 300 dekar sørvest i Haukås statsallmenning er tatt inn i området, da dette består av ei lisode med gammelskog som vurderes som verdifull å ha med i et verneområde. Det er i dette delområdet stedvis betydelige forekomster av læger, samt forekomster av gamle løvtrær og rasmark med rik flora. Nedre del av denne lia ligger dessuten i mellomboreal vegetasjonssone, hvor det er stort behov for økt vern. Det er en del av Fylkesmannens oppgave å foreta slike mer detaljerte vurderinger av avgrensningen av det enkelte området, samt å gjøre avveininger mellom ulike brukerinteresser og verneinteresser i vurderingene av det enkelte områdes grenser.

Fylkesmannen mener forskriften for Jervfjellet gir rom for å kunne bruke området aktivt i friluftslivssammenheng, herunder også organisert bruk som er skånsom i forhold til naturmiljøet. Utransport av felt storvilt kan også skje på en hensiktsmessig måte i medhold av forskriftens § 4 punkt 2 og § 5 punkt 1b. Fylkesmannen kan ikke se at det er behov for tilsynsbuer i området for tilsyn med dyr på beite, da alle deler av området er relativt lett tilgjengelig for tilsyn fra vei. Om nødvendig vil en anta at Fjellstuggu, som ligger like utenfor området, kan benyttes til dette formålet. Mulighet for oppføring av tilsynsbu i beitebruk foreslås derfor ikke tatt inn i forskriften.

Den oversikt over hva som er vernet av skog som det er bedt om på møter i verneprosessen, er slik Fylkesmannen har oppfattet det for region Trøndelag og ikke hele landet. Verneplaner for skog gjennomføres i Norge regionvis, og det er i dette perspektivet denne planen i første rekke må sees. Fylkesmannen har derfor i høringsrapporten laget en oversikt over vernet skog i Trøndelag, samt vist hvordan denne planen bidrar til å øke verneomfanget i Trøndelag.

Gjennomføringen av denne verneplanen er tidsmessig godt innenfor de rammer som trekkes opp av naturvernlovens § 18. Fylkesmannen er enig i at tidsplanen har vært relativt stram, men en vurderer tidsplanen som forsvarlig i forhold til å få fram relevante synspunkter i prosessen fra de berørte parter. Sentrale/regionale høringsparter har hatt muligheten til å kommunisere med underliggende organer, om de har sett det som nødvendig i prosessen, og en ser av høringsuttalelsene at dette også er gjort i enkelte tilfeller.

Fylkesmannen registrerer at Statskog SF og Styret i Malvik Statsallmenning definerer Malvik statsallmenning som en underskuddsallmenning, selv om de bruksberettigete i de siste 20 år gjennomsnittlig bare har tatt ut 27 % av tilveksten. Statskog SF har også foretatt egne hogster i allmenningen, noe som normalt ikke skal skje i en underskuddsallmenning. Med den reduksjon som foreslås av arealet for å ta ut to gamle setervoller, inngår 16 % av den produktive skogen i Malvik statsallmenning i verneforslaget og en anser det som forsvarlig at de bruksberettigete

minst kan ta ut gjennomsnittlig like mye bruksrettsvirke pr. år i årene framover som i de siste 20 år, og samtidig ta utstrakte miljøhensyn ved driftene. Erstatningsbeløpet etter vern i underskuddsallmenning skal gå inn på et fond som disponeres av allmenningsstyret. En vil tro at noen av de 110 bruksberettigete vil se seg tjent med å få ut penger fra dette fondet for kjøp av virke i stedet for å hogge selv, og dermed redusere behovet for utvising av virke. Fylkesmannen mener derfor at et vern som foreslått synes å ha liten eller ingen innvirkning på de bruksberettigetes virkesbehov.

Situasjonen er en annen for Haukås statsallmenning, der 19 % av den produktive skogen foreslås vernet. De bruksberettigete har i de siste 20 år gjennomsnittlig tatt ut 76 % av tilveksten pr. år, slik at vern av 19 % av den produktive skogen kan være kritisk i forhold til å kunne opprettholde et uttak på dette nivået. Ved en kombinasjon av at noen av de bruksberettigete kan få ut midler fra allmenningsfondet til kjøp av virke, og ordinær utvising av virke, vurderer Fylkesmannen at effekten av vern allikevel ikke blir stor.

Flere høringsparter viser til at det kan være et utvidet behov for å kunne kjøre opp skiløyper i forhold til det som framgår av forskriftens § 5 punkt 7 *"Oppkjøring av skiløype i fast trasé i forbindelse med Jervfjellrennet"*. Dette punktet foreslås derfor endret til: *"Oppkjøring av skiløyper"*. Videre viser høringsparter til at det kan være behov for utbedringer av traséen for Jervfjellrennet, samt at det er aktuelt at en ny skitrasé i nordøst så vidt kommer inn i det foreslåtte området. Fylkesmannen mener begge tiltak innenfor visse rammer kan aksepteres, da det gavner det allmenne friluftslivet og en vil derfor foreslå et nytt punkt 8 i § 5, som lyder: *"Utbedring av løypetraséen for Jervfjellrennet, samt etablering av ny skiløypetrasé nordøst i naturreservatet."*

Siste setning i § 2, formål, i høringsrapporten lyder: *"Verneområdet ligger i et viktig friluftsområde"*. Dette er som en opplysning og ikke som en del av det naturfaglige formålet med vernet. At denne setningen er tatt med er videre ment slik at det skal tas friluftslivshensyn ved forvaltningen av verneområdet. En finner derfor ikke å kunne anbefale den endring av formålet som foreslås at Trondheimsregionens friluftsråd. Fylkesmannen vil heller ikke foreslå at friluftsløven tas inn i forskriftens § 4 punkt 4, da bestemmelsene for øvrig om ferdsel kan ha virkning innenfor friluftsløvens rammer. I § 5 punkt 4 (merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier) kan en ikke se at innholdet i bestemmelsen endres om en endrer "eksisterende stier" til "stier". En ser imidlertid at det kan være aktuelt å etablere nye stier i dette viktige friluftsområdet og det foreslås derfor et nytt punkt 9 i § 5, som lyder: *"Opparbeiding og merking av nye stier."* Dette kan bl.a. bidra til å kanalisere ferdselen, noe som vil være positivt om ferdselen over tid øker vesentlig.

Dagens ferdsel i området betraktes ikke å være noe problem i forhold til verneinteressene. Det er derfor uttrykk for en føre-var holdning at det foreslås bestemmelsene som gir muligheter for å regulere ferdsel som kan være til skade for vernekvalitetene og naturmiljøet.

Å legge ei ny kraftledning parallelt med den eksisterende ledningen, som på en strekning over ca. 700 meter ligger innenfor det foreslåtte verneområdet, vil klart være et uheldig inngrep i området, som blant annet vil medføre at noe skog må hogges langs kraftgata. Kraftledningen går mellom to kjerneområder og det synes å være mulig å legge ei ny linje ved siden av den eksisterende uten at noen av disse berøres. Det beste vil være om det er mulig å finne en trasé som ikke berører området, men dette må ses opp mot de ulemper som dette evt. vil medføre i forhold til andre interesser. Denne avveiningen må gjøres i prosessen knyttet til planleggingen av den nye kraftlinja.

Selv med de foreslåtte grenser er det en betydelig andel plantefelter og ungskog i det foreslåtte verneområdet. Å legge grensa langs Øybekken slik Norges Naturvernforbund foreslår, vil ta inn arealer dominert av slik skog, noe Fylkesmannen ikke vil anbefale. Konfliktgraden opp mot de bruksberettigete vil også øke ved en slik økning av områdets areal.

Den endring som Friluftsrådernes Landsforbund foreslår i § 3 punkt 5 fanges omtrent opp av kombinasjonen av denne paragrafen og § 4 punkt 10. Friluftslovens betydning av begrepet "Ulempe" er i første rekke knyttet til ulempe for grunneier eller annen bruker, mens det ikke er behov for å regulere slike ulemper etter naturvernloven. Dette forslaget anbefales derfor ikke imøtekommet.

Fylkesmannen er enig med Friluftsrådernes Landsforbund i at oppkjøring av skiløyper i eksisterende traséer har liten betydning på naturmiljøet. Det kan allikevel være aktuelt å sette vilkår til slik oppkjøring for å sikre at hensynet til naturmiljøet ivaretas. For årvisse skirenn kan slike tillatelser gis med flere års varighet. § 4 punkt 7 er nå dessuten gjort mer generelt, jf. over, noe som gjør det enda mer påkrevd å kunne sette vilkår.

Fylkesmannen konkluderer med at Jervfjellet naturreservat bør vernes med den foreslåtte grenseendringen og foreslåtte forskriftsendringer, jf. også punkt 9.3 om generelle endringer i forskriftene.

Direktoratets tilråding

DN vil understreke at Jervfjellet er viktig helårs friluftsområde for Trondheimsregionen, blant annet definert i Malvik kommune sin arealdel av kommuneplanen. Det brukes aktivt til idrettsarrangement og andre friluftaktiviteter hele året. DN støtter derfor fylkesmannen sin tilråding når det gjelder § 3 nr. 10 om at det må gis et generelt unntak for skånsom bruk av området til telteirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer i samråd med forvaltningsmyndigheten. Forskriftsforslaget for disse forholdene er etter samme mal som tidligere er brukt ved utvidelse av Bymarka naturreservat (kgl.res. 2.9.2005). Det er også gjort ytterligere enkelte tilpasninger i forskriften med tanke på at Jervfjellet er et viktig friluftsområde. DN sin vurdering er at en må påregne en del aktivitet i et slikt område og støtter de vurderingene som fylkesmannen har gjort.

Etablering av nye tekniske innretninger i verneområder, slik som for eksempel etablering av gapahuk på Bjørnstadvollen som fylkesmannen tilrår, er vanskelig å akseptere i et naturreservat. DN sin vurdering er at bygging av gapahuker er et teknisk inngrep som ikke kan forsvares i et naturreservat, og vil derfor ikke anbefale denne bestemmelsen. DN ser derimot mer positivt på et at eksisterende kulturlandskap/setervoller holdes åpne både av hensyn til biologisk mangfold men og i forhold til opplevelsesaspektet/friluftslivaspektet, jf. formålsparagrafen for verneforslaget. DN vil derfor tilrå at det åpnes for at eksisterende setervoller kan holdes åpne.

DN viser til kap. 9 og anbefaler at Jervfjellet naturreservat for øvrig blir opprettet slik Fylkesmannen i Sør-Trøndelag foreslår.

Miljøverndepartementets merknader

1. MDs kontakt med og innspill fra berørte allmeningsstyrer og fjellstyrer

Etter at DNs tilråding i vernesaken ble oversendt til MD i oktober 2007, har MD mottatt telefonhenvendelser fra styret i Malvik Statsallmenning hvor man har framholdt sin motstand mot verneforslaget.

MD viser til omtale i kap. 9.5.1. vedrørende brev av 15.7.2008 fra MD til DN og aktuelle fylkesmenn vedrørende skogvern som berører arealer med private rettigheter på statsallmenninger, samt til oppfølgingen av dette.

Når det gjelder verneprosessen i Sør-Trøndelag avtalte MD med NFS at NFS skulle sjekke med de involverte fjellstyrene om de har ytterligere innspill til vernesaken. MD har 8.10.2008 mottatt innspill fra NFS, som er omtalt i kap. 9.5.2. og som er kommentert av MD i kap. 9.5.3. NFS viser i sitt brev av 8.10.2008 til at Malvik fjellstyre og allmeningsstyre avviser vern av Jervfjellet, samt at Malvik fjellstyre har valgt å ikke melde tilbake behov til NFS i påvente av avklaring på om fjellstyret og allmeningsstyret får møte MD.

Videre inviterte MD ved brev av 15.10.2008 til bl.a. de berørte allmenningssstyrene til å komme med innspill fra de virkesberettigede vedrørende verneforslaget. MD har også ved brev av 15.10.2008 til styret i Malvik Statsallmenning, styret i Haukaas Statsallmenning, Malvik Fjellstyre og Strinda fjellstyre invitert til møte vedrørende verneforslaget for Jervfjellet. Møtet ble avholdt i MD 22.10.2008.

I forkant av møtet 22.10.2008 mottok MD brev av 19.10.2008 fra Strinda fjellstyre. Her framgår at Strinda fjellstyre ikke har anledning til å delta i møtet, men ønsker å henvise til tidligere høringsuttalelser hvor man er positive til vern av området Jervfjellet, med utgangspunkt i Fylkesmannens forslag. Strinda fjellstyre presiserer deres uttalelse gjelder for den del av arealet som ligger på Haukås statsallmenning i Trondheim kommune. I tillegg ønsker Strinda fjellstyre å støtte planene om et "Inn på tunet" prosjekt i området ved Bjørnstadvollen, forutsatt at dette enten kan la seg gjennomføre uten å komme i konflikt med foreslått vernegrense, eller at verneområdets grense justeres noe i området rundt Bjørnstadvollen, jf forslag fra Statskog.

I etterkant av møtet 22.10.08 har MD mottatt følgende skriftlige innspill fra de tre partene som deltok på møtet:

I brev av 1.11.08 fra styret i Malvik Statsallmenning vises til at som nevnt allerede i første møte med fylkesmannen i Sør-Trøndelag 16.1.07 stiller styret i Malvik Statsallmenning seg kritisk til verneprosessen. Kritikken bygger på to hovedargumenter: a) saksbehandlingsfeil/juridisk riktighet, b) oppfylld mangler i barskogvernet.

a 1) Saksbehandlingsfeil/juridisk riktighet:

Samarbeidsavtale mellom Statskog SF og Direktoratet for naturforvaltning om vern av skog på Statskog SFs eiendommer av 26.01.04. Denne avtalen kan i utgangspunktet ikke aksepteres da Statskog SF som grunneier ikke har tatt hensyn til den alvorlige heftelse som ligger på arealene i Malvik Statsallmenning. En heftelse som bruksrett/virkesrett kan sidestilles med eiendomsretten. Avtalen er ugyldig uten at de bruksberettigede er representert i form av underskrift. Avtalen som i utgangspunktet vurderes som ugyldig inneholder interessante sider. Avsnitt roller: "som grunneier skal staten behandles som andre grunneiere som eier arealer som vurderes i skogvernsammenheng". Andre grunneiere vil da si selskaps/fonds, eller private skogeiendommer. En annen tolkning av "rollefordeling" eller "som andre grunneiere" foreligger ikke.

Regjeringens såkalte "Soria Moria" erklæring ligger til grunn for bl.a. barskogvernet. Det heter her: "vern skal baseres på ordningen om frivillig vern". Et av hovedargumentene til allmenningssstyret, frivillig vern vil da ligge til grunn for verneprosessen videre. Styret i Malvik Statsallmenning pekte i sitt innsigelsesbrev vedrørende vern av Jervfjellet av 1.9.07 nettopp på dette. Det kan derfor ikke aksepteres at frivillig vern kun skal gjelde framtidige skogvernprosesser og ikke pågående. Et krav vil derfor være at Jervfjellet i Malvik Statsallmenning kommer inn under frivillig vern konseptet. Som representanter for en av de få underskuddsallmenninger med fond, ber allmenningssstyret at departementet trekker Jervfjellet i Malvik Statsallmenning ut av verneprosessen for ny oppstart.

a 2) Manglende informasjon/dialog

Styret i Malvik Statsallmenning opplever verneprosessen som en "total overkjørsel" av de bruks/virkesberettigede. Som påpekt startet dette allerede ved samarbeidsavtale mellom Statskog SF og Direktoratet for naturforvaltning hvor de virkesberettigede var utelatt. Gjennomføring av lokale og sentrale høringer samtidig, kombinert med svært korte uttalelserfrister utløser spørsmål om prosessen kan kalles demokratisk. Den raske saksgangen er klart med på å hindre lokale interesser med å nå fram med sine synspunkt.

Dialogen med fylkesmannen i Sør-Trøndelag oppleves videre som dårlig. Eksempelvis ble spørsmål om allerede vernede arealer og evaluering av eventuelle verneverdige arealer i mellom- og nordboreal sone Midt-Norge tidlig i prosessen etterlyst. Mangel på klare svar og tilgjengelig informasjon oppleves som klart negativt i arbeidet med verneprosessen.

(Samarbeidsavtale av 26.01.04: Fjellstyrer og allmenningssstyrer framstår i verneprosessen som selvstendige rettssubjekter – samme krav på informasjon og skal ha like muligheter som private grunneiere i en verneprosess).

Dette gjelder dessverre også på departementsnivå. Eksempelvis ble møte om skogvern på statsallmenning den 24.09.08 avholdt i departementet uten at representanter for virkesretten var til stede. Tilfeldigheter gjorde at allmenningsstyret i det hele tatt ble klar over de endringer/nye føringer som skal gjelde hvor skogvern berører private bruksrettigheter på statsallmenninger. Som part/selvstendig rettssubjekt i en så viktig sak som et barskogvern representerer, kan det ikke aksepteres at de virkesberettigede holdes utenfor i verneprosessen.

b) Oppfylld av mangler i barskogvernet:

Den naturgeografiske regioninndeling ga i utgangspunktet en grov inndeling av regioner med skog i Trøndelag. Den er detaljerte soneinndeling for skog region Midt-Norge (Korsmo mfl. 1989) angir en soneinndeling uavhengig av fylkesgrensene. Jervfjellet i Malvik Statsallmenning ligger da i sone 3a – lavereliggende områder i sentrale deler av Trøndelag. Et av ankepunktene i allmenningsstyrets innsigelsesbrev ang. igangsatt planarbeid med sikte på vern av skog som naturreservat på Malvik Statsallmenning, Jervfjellet (høringsfrist 23.03.07.) var: "Styret i Malvik Statsallmenning kan ikke akseptere at verneprosessen i Nord- og Sør-Trøndelag skal skje etter ulike framdriftsplaner. Regionen må behandles som den enhet den er, fylkesgrenser skal ikke være avgjørende for vern av skog som naturreservat". NINA Rapport 151, utkast til verneplan 1-2007. rapport: Jervfjellet i Malvik Statsallmenning "oppfyller i liten grad mangler i skogvernet." Oppdragsmelding 769 (2003) Nina "Liste over prioriterte mangler ved skogvern": Her konkretiseres manglene regionvis, Jervfjellet kommer ut med en samlet verneverdi på en svak 2 stjerner. På bakgrunn av disse fakta vil et vern av det aktuelle området Jervfjellet i Malvik Statsallmenning være et rent arealvern som allmenningsstyret ikke kan akseptere.

Oppsummering:

Samarbeidet mellom Statskog og Direktoratet av 26.01.04 erklæres ugyldig, inntil representanter for heftelsene bruksrett/virkesrett underskriver ny avtale. Allmenningsstyret i Malvik Statsallmenning representerer en av få underskuddsallmenninger med fond, en ny oppstart kreves ført under frivillig vernkonseptet. Ved en ny start forventes rutiner for informasjon, høringstidsrammer bygd på demokratiske tradisjoner. På bakgrunn av nevnte forhold bes området Jervfjellet i Malvik Statsallmenning, Malvik, tatt ut av pågående verneprosess.

Som vedlegg til brevet er oversendt 1) Innsigelsesbrev av 6.3.07 ang. igangsatt planarbeid, 2) Innsigelsesbrev av 1.9.07 vedr. vern av Jervfjellet, 3) Brev av 20.9. til MD.

I brev av 2.11.08 fra Malvik Fjellstyre vises bl.a. Soria Moria erklæringen hvor det står at "vern skal baseres på ordningen om frivillig vern". Malvik Fjellstyre ser ikke at dette prinsippet er fulgt så langt i denne prosessen, da Malvik fjellstyre går i mot vern av området Jervfjellet. I forbindelse med verneverdien av området Jervfjellet viser Malvik Fjellstyre til NINA rapport 151, utkast til verneplan1-2007. Rapport: Jervfjellet i Malvik Statsallmenning, "oppfyller i liten grad mangler i skogvernet".

Malvik Fjellstyre viser også til oppdragsmelding 769 av 2003 fra NINA ; Liste over prioriterte mangler ved skogvern. I denne meldingen kommer det frem at Jervfjellet benevnes som en svak to stjernes kategorisering. Malvik Fjellstyre mener at et eventuelt vern må skje på grunnlag av en dekkende kategorisering for vern. Ut fra disse rapportene er kriteriene for vern ikke oppfylt. Malvik Fjellstyre stiller videre spørsmålstegn ved saksgangen fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag ved å kjøre lokale og sentrale høringer samtidig. Dette, i tillegg til å operere med svært korte tidsfrister på uttalelsene fra de berørte parter, virker svært uheldig og underlig på utøvelsen av de gjeldende demokratiske prinsipper. Malvik Fjellstyre etterspurte for øvrig også i denne prosessen en oversikt over allerede vernede arealer i regionen, noe det ikke ble svart på. Ut fra disse momenter, samt at Malvik Fjellstyre er satt til å representere svært gamle og store rettigheter til 105 bruksberettigede, ønsker Malvik Fjellstyre at området Jervfjellet i Malvik Statsallmenning tas ut av pågående verneprosess, og gis en ny oppstart basert på større åpenhet og korrekt saksgang.

I brev av 1.11.08 fra Haukås statsallmenning understrekes at man har respekt for det faglige arbeidet som er lagt ned i NINA-rapport nr. 151. Videre har man forståelse for et ønske om vern i området. Man er imidlertid ikke like fornøyd med er den behandling som saken har fått opp mot de bruksberettigede, dvs. almenningene som har så sterke rettigheter at de må jevnstilles med grunneiere.

Med et frivillig vern har man forstått at man skulle bli lyttet til og til en viss grad bli i møtekommet. Som nevnt i møtet 22.10.08 samt i brev til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 12.9.07 har bruksberettigede planer for deler av området, dvs Bjørnstadvollen. Dette er svært viktig for Haukås Statsallmenning som har sine øvrige arealer i nedslagsfeltet til Trondheims drikkevannskilde - Jonsvatnet, med de strenge begrensninger som der gjelder. Denne muligheten for utnyttelse støtter Strinda fjellstyre opp om i brev av 19.10.08 til MD. Videre ivaretas dette området i Statsskog sitt forslag til avgrensning av verneområdet av juli 2007. Et forslag som ivaretar avmerkede kjerneområder. Et frivillig vern bygget på demokratiske prinsipper burde ha tillagt disse innspillene vekt.

For øvrig støtter man Malvik Statsallmennings beskrivelse av saksbehandlingsfeil og juridisk riktighet i brev til Miljøverndep. 1.11.08. Man ser det svært urimelig at Haukås Statsallmenning skal bli skadelidende på grunn av det vi føler som Fylkesmannens overkjøring i saken. Haukås Statsallmenning ber om at saken blir behandlet på nytt på demokratisk vis.

Som vedlegg til brevet er oversendt 1) Verneforslag Statskog, 2) Kart over kjerneområder, 3) Høringsuttalelse av 20.3.07, 4) Høringsuttalelse av 12.9.07.

I tillegg til de nevnte brevene, har Styret i Malvik statsallmenning i brev av 20.9.2008 til MD vist til samarbeidsavtale mellom Statskog SF og Direktoratet for naturforvaltning om vern av skog på Statskog SFs eiendommer av 26.01.04, punkt 2 Roller: Statskog er grunneier og har visse forvaltningsmessige oppgaver i hht. Fjell- og statsallmenningslovene. Som grunneier skal Statskog behandles som andre grunneiere og som eier arealer som vurderes i skogvern-sammenheng. Fjellstyret og allmenningsstyret framstår i verneprosessen som selvstendige rettssubjekter. Disse har sammen krav på informasjon og skal ha like muligheter som private grunneiere i en verneprosess.

Styret i Malvik Statsallmenning vil på vegne av de 105 virkesberettigede i Malvik Statsallmenning påtale "møte om skogvern på statsallmenninger" i Miljøverndepartementet 24. sept.08. Bakgrunn for innsigelse er at representanter for virkesretten ikke er representert. En gjennomgang av pågående og framtidige skogvernprosesser i statsallmenninger uten representanter for virkesretten bryter i utgangspunktet med invitasjonsteksten første avsnitt. Private bruksrettigheter kan umulig få "ytterligere medvirkning i vernearbeidet", da representanter for virkesretten er utestengt fra diskusjonsforaet.

Brev av 15. juli 08. – Vern av skog på statsallmenninger: Som selvstendig rettssubjekt med samme krav på informasjon som private grunneiere i en verneplanprosess, registrerer styret i Malvik Statsallmenning at viktig informasjon ikke når fram til undertegnede. Informasjonsplikten oppfattes ulikt i Nord- og Sør-Trøndelag. I nord-fylket når informasjon berørte allmennings- og fjellstyret. I Sør-Trøndelag unnlater fylkesmannen dette.

Styret i Malvik Statsallmenning ber representantene fra departement, grunneier, fjellstyresamband og direktorat vurdere riktigheten av en gjennomgang av konsekvenser for pågående og framtidige skogvernprosesser i statsallmenninger da representanter for de virkesberettigede ikke er til stede. Drøftelser mellom Miljøverndepartementet og Norges Fjellstyresamband vil på samme måte være uriktig. Virkesretten som kan sidestilles med eiendomsretten vil ikke være representert.

Styret i Malvik Statsallmenning pekte i sitt innsigelsesbrev av 01.09.07 på Samarbeidsavtale mellom Statskog SF og Direktoratet for naturforvaltning om vern av skog på Statskog SFs eiendommer. "Som grunneier skal Statskog behandles som andre grunneiere som eier avtaler som vurderes i skogvernsammenheng". Andre grunneiere vil da si selskaps/fonds eller private skogeiendommer. En annen tolkning av "rollefordeling" eller "som andre grunneiere" foreligger ikke.

Regjeringens såkalte Soria-Moria erklæring ligger til grunn for bl.a barskogvernet. Det heter her: "vern skal baseres på ordningen med frivillig vern". Det er positivt at Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet nå er enige om at verneprosessen for arealer som berører private bruksrettigheter nå skal bygge på frivillig vern-konseptet. Styret i Malvik Statsallmenning kan derimot ikke akseptere at "pågående" verneprosesser ikke skal komme inn under frivillig vern-konseptet.

Styret i Malvik Statsallmenning krever på vegne av de virkesberettigede at verneprosessen stopper opp. Ev. oppstart må skje etter retningslinjene om frivillig vern.

I brev av 20.9.08 fra styret i Haukås Statsallmenning framgår at styret representerer 150 virkesberettigede og støtter innsigelsesbrev fra Malvik Statsallmennings styre av 20.9.08.

2. MDs merknader til innspill fra berørte allmenningsstyret og fjellstyret

Miljøverndepartementet registrerer at de momentene som berørte allmenningsstyret og fjellstyret har tatt opp med departementet, i møte 22.10.08 og i skriftlige innspill, i stor grad er spilt inn tidligere i verneprosessen. MD vil derfor generelt, i tillegg til departementets egne vurderinger nedenfor, vise til relevante kommentarer fra Fylkesmannen og direktoratet som er gjengitt over.

Når det gjelder påstander om saksbehandlingsfeil viser MD til at gjennomføringen av denne verneplanen er tidsmessig innenfor de rammer som trekkes opp av naturvernlovens § 18. Det vises til Fylkesmannens vurdering om at tidsplanen har vært relativt stram, men at Fylkesmannen vurderer tidsplanen som forsvarlig i forhold til å få fram relevante synspunkter i prosessen fra de berørte parter. Videre vurderer Fylkesmannen at sentrale/regionale høringsparter har hatt muligheten til å kommunisere med underliggende organer, om de har sett det som nødvendig i prosessen, og en ser av høringsuttalelsene at dette også er gjort i enkelte tilfeller. MD støtter Fylkesmannens vurdering om dette, og vil også påpeke at det er vanlig at lokal og sentral høring skjer samtidig. MD viser i tillegg til den ekstra dialogprosess som har vært gjennomført direkte overfor MD, jf omtale over av møte og mottatte skriftlige innspill. MD viser til at departementet har invitert til skriftlige innspill både fra berørte fjellstyret og allmenningsstyret som er berørt av verneplanen for Sør-Trøndelag, jf omtale i kap. 9.5.1. Etter MDs syn har både berørte allmenningsstyret og fjellstyret hatt gode muligheter til å formidle sine synspunkter til miljøvernmyndighetene i ulike faser av vernesaken.

Når det gjelder henvisningene til samarbeidsavtalen mellom Statskog SF og Direktoratet for naturforvaltning, viser departementet til at naturvernloven er det formelle lovgrunnlaget for verneprosesser, og at saksbehandlingsreglene for vern etter naturvernloven sikrer de ulike partenes rett til innspill og medvirkning i verneprosessene.

MD viser til at Malvik Fjellstyre og Malvik Allmenningsstyre etterlyser en oversikt over hvor mye av de aktuelle slag skog og områder som er vernet på landsbasis. MD viser til merknad fra Fylkesmannen om at den oversikt over hva som er vernet av skog som det er bedt om på møter i verneprosessen, er slik Fylkesmannen har oppfattet det for region Trøndelag og ikke hele landet. Verneplaner for skog gjennomføres i Norge regionvis, og det er i dette perspektivet denne planen i første rekke må sees. Fylkesmannen har derfor i høringsrapporten laget en oversikt over vernet skog i Trøndelag, samt vist hvordan denne planen bidrar til å øke verneomfanget i Trøndelag. MD støtter Fylkesmannens vurdering av at det er gitt relevant informasjon om verneomfanget i forhold til denne aktuelle verneplanen. MD viser til at Fylkesmannen i denne vernesaken har gitt betydelig mer detaljert informasjon knyttet til vernestatistikk og vernebehov enn det som er vanlig praksis ved vernesaker.

Med hensyn til områdets verneverdier og behovet for vern viser MD til Fylkesmannens merknader om at Jervfjellet er registrert med to-stjerners verneverdi og ligger i sone 3a "Lavere-liggende områder i sentrale deler av Trøndelag". I denne sonen er det kun vernet ca. 0,4 % av den produktive skogen i Trøndelag, slik at det er stort behov for økt vern. Hoveddelen av den produktive skogen ligger i mellomboreal vegetasjonssone, hvor det også er behov for ytterligere vern i Trøndelag. MD viser til at det betydelige private tilleggsområdet, som har flere verdifulle nøkkelbiotoper, bidrar til å øke områdets verneverdi. Jervfjellets verneverdi er derfor høyere enn den verdi som i NINA rapport 151 er satt for den del som eies av Statskog SF. Videre viser MD til Fylkesmannens vurdering om at med sine ca. 5 000 dekar produktiv skog er dessuten Jervfjellet den lokaliteten i planen som har mest produktiv skog, og at Fylkesmannen på den bakgrunn hevder at lokaliteten Jervfjellet er blant de høyest prioriterte områdene i denne planen. Det vurderes videre som positivt for friluftinteressene at området blir vernet.

3. Oppsummerende vurderinger og tilråding

I tillegg til de vurderinger som er gitt ovenfor, vises til følgende momenter:

- Flere parter er positive til vern, i tillegg til Strinda fjellstyre. Blant disse er Trondheim kommune som er positive til verneforslaget, og som har etterlyst en utvidelse av området mot vest for å fange opp viktige hekkebiotoper. Malvik kommune har foreslått at to setervoller tas ut av området, noe som er etterkommet i den videre saksbehandlingen, og har ellers ikke innvendinger mot verneforslaget.
- Det er allerede foretatt betydelige grep for å redusere virkningen av vern for Malvik Statsallmenning. I samråd med DN ble lokaliteten Skarpåsen i Malvik kommune, med to-stjerners verdi i NINA rapport 151, tatt ut av Fylkesmannen før kunngjøring av igangsatt planlegging av verneplanen. Dette fordi Malvik statsallmenning totalt sett ville bli sterkt berørt om både Skarpåsen og Jervfjellet skulle bli vernet. Av de to områdene ble Skarpåsen valgt tatt ut, da den er registrert å ha noe lavere verneverdi og er mindre enn Jervfjellet. I tillegg er to setervoller tatt av området Jervfjellet for å imøtekomme et konkret innspill fra Malvik kommune, noe som også medfører at totalt ca 450 dekar med ca 220 dekar produktiv skog er tatt ut.
- I henhold til Fylkesmannens merknad har de bruksberettigede i Malvik statsallmenning de siste 20 år gjennomsnittlig tatt ut kun 27 % av tilveksten.
- Det betydelige private tilleggsområdet som inngår som frivillig vern bidrar til å øke områdets verneverdi.

På den annen side skiller området Jervfjellet seg ut fra de andre områdene i denne vernesaken ved at statsallmenningsareal som inngår er oppgitt å være underskuddsallmenning. Det har også vært sterk motstand mot vern fra de to allmenningsstyrene og fra ett av de to fjellstyrene, hvor man bl.a. har krevd oppstart av ny verneprosess under frivillig vern konseptet.

Det foreslås følgelig at området Jervfjellet ikke vernes nå, men at man i stedet starter opp en frivillig vern prosess i forhold til bl.a. de to aktuelle statsallmenningene med sikte på å etablere et naturreservat i Jervfjellet.

Når det gjelder det tilgrensende private arealet som allerede er tilbudt som frivillig vern, kan det være aktuelt å kartlegge/vurdere i hvilken grad dette evt. har tilstrekkelige verne kvaliteter for vern isolert sett, eller om vern av dette private arealet bør samordnes med frivillig vern prosessen for tilgrensende statsallmenninger.

Også andre private arealer kan være aktuelle i frivillig vern prosessen, bl.a. det arealet som Trondheim kommune under høringen foreslo som utvidelse av verneforslaget (jf. omtale over).

Det er også aktuelt å starte frivillig vern arbeid for lokaliteten Skarpåsen, jf. omtale om dette området over.

For øvrig forutsettes det, for skogaerale som ikke er vernet etter naturvernloven, at naturkvalitetene i bl.a. kjerneområder, nøkkelbiotoper og MiS-områder ivaretas i tråd med skoglovens bestemmelser og gjeldende miljøkrav i Levende skog.

Miljøverndepartementet

tilråd:

Verneforskrifter for 13 skogområder i fylkene Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nordland fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1 – 13).